diuiderit: que solebamus commeare. Certe usque ad portas Iherusalem: Sarraceni uenire non trepidant. Quare si uenire differtis: timemus, plangentes planctu magno super mortuos Iherusalem. Heu sero, quia non fuit qui adiuuaret. Nec immunes nostre mortis eritis: quia aduocati succurrere noluistis. Nil uero iam nobis restat, nisi mortem subire aut, si euenerit, fugiendo mare transire. Quod uos absit. Quid agendum sit: attendite. Si enim clamorem nostrum non audissetis: aut nuncios uel cartas nostras non uidissetis, forsitan aliquam excusationem haberetis. Sed amodo qualem? Venite. Venite. Quicumque in nostrum auxilium uenerint, omnium peccatorum unde penitentiam acceperint, uincula auxilio dei relaxamus: et imponimus super humeros agni et qui tollit peccata mundi. Quanta benedictione qui uenientes, aut uenire uolentes adiuuant, aut eis sanum consilium uel mercedem dant, aut eorum causas in pace custodiunt, sunt replendi: perpendite. Quanto uero gladio anathematis disturbatores, aut causarum eorum raptores sunt feriendi: ut iustus iudex animaduertite. Valete.

De discordia et reconciliatione archiepiscopi et regine.

Eo tempore regina uenit in Galleciam. Ut quorundam principum rebellionem obtineret, et Galleciam oestro discordie accensam sedaret. Cepit itaque comitem Od. et compedibus coherciuit. Donec Pruanum predicte compostellane ecclesie archiepiscopi castellum ei redderet, et pecunias exsolueret immensas. Post hec regina compostelle diutius more indulgente: discordie scintilla cepit pullulare inter archiepiscopum et reginam. Dicebant enim quod regina dolose machinaretur captionem uel necem archiepiscopo si posset. Huius rumoris causa archiepiscopus armata militum ac ciuium manu circumuallabatur. Huius doli argumenta quidam de familia regine cum forte aule secretiora uelut intestinus adisset: audierat et ea cuidam precordiali suo de familia archiepiscopi serio narrauerat. Cum autem fama super hec crebesceret: quesitum est a quibus tanti mali incendium exortum fuisset. Tunc prosiliit in medium ille de familia archiepiscopi, miles uidelicet, et quid et a quo et qualiter audisset: patefecit. Quippe malebat prodere consilium quam dominum. At ille qui regie doli argumenta prius propalauerat: uidens penam [illegible] rito sibi adhibitam si accusatori suo assensum prebuerit, et tanti facinoris auctorem se profiteri cepit attentius detestari et iurare se numquam talia protulisse. Quid plura? Non impune archiepiscopo scilicet, pro nec prohibente, duellum inter eos [illegible] regine commissum est. Potito denique archiepiscopi [illegible] mitate uictorie triumpho et regine militi cassatis archiepiscopi precibus uiste excecato: quod antea de proditione sub uelamine referebatur, remota suspitione reuelatum palam habetur. Regina tamen quibuscumque modis poterat se talia nec molitam fuisse nec uoluisse asserebat. Tunc ut nebulam que inter se et archiepiscopum erat funditus remoueret: precibus supplicare cepit archiepiscopo adhibitis sibi adiutoribus Bentico abbate sancti iohannis de angeliaco, et Stephano cluniacensi camerario magne sanctitatis atque auctoritatis uiris. Per hos regina pacis confederationem inter se et archiepiscopum reformari anhelauit. Sciebat enim quod nisi per archiepiscopum gallicie regnum nullatenus habere poterat. Quapropter ea tam per se quam per predictos coadiutores quam per alios satagebat quatinus archiepiscopi patrocinio nequaquam careret. Horum atque aliorum supplicationibus interpositis: archiepiscopus regine precibus condescendit. In presentia itaque ac testimonio abbatis angeliacensis atque camerarii cluniacensis qui tum temporis compostelle aderant, regina concordie federa cum archiepiscopo stabiliendo sanxit, et se ei fidelem et amicam coram predictis testibus fore spopondit. Addidit quoque precepto archiepiscopo totius gallicie dominum omnes principes suos ei hominium facere iussit, et ita factum est. Perfecto ex precepto regine Arias petrides princeps lupanie, Ferdinandus iohannis, Veremundus suarii, Iohannes didaci, ceterique principes gallecie fecerunt hominium predicto archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato, et se et sua eius dominio fideliter supposuerunt. Hunc dominum, hunc patronum, hunc regem, hunc principem salua fidelitate regine cuius nutu hec fiebant, sibi proponentes. Addiderunt quoque quod si regina in iniuriam uel uiolentiam in archiepiscopum per facere presumeret, omnes [illegible] put eis preceperit: archiepiscopi rebelles regine aduersarentur et fidele hominium archiepiscopo exhi-

RB

bentes fideliter obsequerentur. Quod ita forte ab
eis iure iurando sanctum est. precibus quoque re
gine huius federis conditioni additum est. Quod
si regina horum rea quolibet dolo haberet: ab
bas angeliacensis et camerarius cluniacensis ut
pote tante reuerentie tanteque scientie persone
domino pape abbati cluniacensi. episcopis regibus
atque principibus terre tanti federis seriem. tante
que proditionis abhorrendum facinus proclamarent
et uniuersos regine utpote tanti federis uiolatrici
infestos facerent. Ipsi quoque regine compulsi pre
cibus idem fedus sanciendo fidei osculum dede
runt archiepiscopo. pasciscentes si regina huius fede
ris rea foret: quibuscumque modis possent tan
quam pro se ipsis tantum nephas ulcisci anhelar
ent et archiepiscopo auxilium pro posse suo preberent.

De destructione castelli ranete et alti in ripa isli.

Ex hoc autem federe
inter archiepiscopum et
reginam fidelitatis atque amicitie gratia adeo con
ualuit: quod gallecie regnum aredeiuum tira
norum rabie archiepiscopus eripuit. Castella quoque que
ecclesie beati iacobi inutilia et regine infesta erant
funditus diruit. In taberolo namque federnandus
petri consulis filius castellum nomine ranetam
composuerat. Cumque beati iacobi ecclesie in quibus
dam aduersaretur: ab archiepiscopo dirutum est. pre
terea comes .M. qui per manum archiepiscopi regine
euaserat uincula: regni ambitione accensus.
quod regine captione cohactus deceerat. pronus
ad omne nefas adipisci nitebatur. Castellam
itaque atque deciam. monte rosum. lemados. horum
que adfinia guerre stimulis inquietabat. Quorum
quidem non modicam partem uiolenter acceptam
est. Composuit quoque castellum in ripa isli. quod
honori beati iacobi. et publice uie iter agentibus
quasi latro in silua insidiabatur. utpote predonum
atque latronum domicilium. Cum autem inter reginam
et filium eius regem .A. pacis atque dilectionis fedus
archiepiscopi instinctu restauraret: causa comitis
.M. extirpandi rebellionem. mater cum filio galle
ciam adiit deinde deprecatorias archiepiscopo ~~manum~~
~~porrigeret~~ litteras direxerunt. quatinus ad edo
mandam prefatam tirannicam seuitiam auxilii ma
num porrigeret. Archiepiscopus itaque collecta compos
telle ciuium multitudine. ascitis gallecie prin
cipibus. qui eius dominio suberant cum in uno
militum atque peditum castellum in ripa isli ob
sessum atque destructum properit. Quod effectu ne
quaquam caruit. eadem namque die qua obsessum
est: compostellani crebro assultu expugnantes
nec uulneribus armorum lapidum ue cedunt: nec
obsessorum audacie parcunt. Instant. irruunt. et san
guinem obsessorum sitibundi requirunt. Tandem
sauciatis atque peremptis intus quam pluribus:
compostellani uno impetu portas. et muros cas
telli irrumpunt et castellum ingrediuntur. hostes
capiunt. eorum spolia diripiunt et castellum funditus
destruunt. huius rei euentum archiepiscopus ceteris
gallecie principibus dedit in exemplum ne cas
tella contra honorem ecclesie beati iacobi edificare pre
sumant. neue cui obsequi debent: rebelles exis
tant.

Hoc scriptum mauricius bracarensis archiepiscopus
predicto sancti iacobi episcopo fecit in tudensi ci
uitate. quando accepit ab eo prestimonium quod infe
rius scriptum est. Era .i. c. xl. vij. et quarto .xvij. kalendas
octobris.

Ego mauricius bracharensis ecclesie archiepiscopus de
manu amici et confratris nostri domini didaci ue
nerabilis compostellane ecclesie episcopi .ii. suscipio in
prestimonium siue feodum medietatem possession
um et hereditatum quas habet ecclesia sancti iacobi
in portugalensi terra a flumine limiet usque in dor
ium. scilicet medietatem ecclesie sancti uictoris et sancti
fructuosi cum omnibus appendiciis suis. et medieta
tem uille que uocatur corneliana cum omnibus
ad eam pertinentibus et ceterarum uillarum que ad pre
fatam beati iacobi ecclesiam pertinere dinoscuntur
ut teneam ab eo et possideam. et quando ipse recipere
uoluerit. ei ut ecclesie sancti iacobi quiete dimit
tam et restituam.

Ego mauricius prefatus archiepiscopus manu mea. conf.
A. m. p. f. ugo archidiaconi sancti iacobi. conf.
Munio adefonsi eiusdem loci thesaurarii. conf. Author huius operis.
Petrus didaci canonicus sancti iacobi. conf.
Vimara bracharensis ecclesie prior et archidiaconus conf.
Bernardus eiusdem ecclesie magister conf.
Ego didacus licet indignus ecclesie sancti iacobi.
.ii. episcopus manu mea. conf.
Munio gomez archidiaconus notuit.

De positionibus iurantis factis contra priora.

Quoniam regina predictum compostel
lane sedis archiepiscopum et sancte romane
ecclesie legatum. posteriora prioribus con
traria totiens sibi facere coegerat iuramenta.
duxit ope precium a papa calixto huiusmodi litteras
habere que etiam priora sancirent. et posteriora
ut pote uiolenter extorta iuramenta irrita ha
beri facerent. **De confirmatione prioris iuramenti et**
cassatione sequentis.
Calixtus episcopus seruus seruorum dei. dilectis fratribus et filiis. episcopis prin
cipibus comitibus militibus et ceteris fidelibus
per yspaniam. salutem et apostolicam benedictionem. Egregie me
morie ildefonsus rex defuncto genero nobilis
recordationis. Raimundo comite fratre nostro
filium eius regem instituit et regnum ei pluri
menta potentium stabiliuit. sicut uos ipsi certius
cognouistis. postea uero ipsius pueri regis mater
predicti regis filia cum eum coronari fecissent.
alia iuramenta prioribus contraria. uiolenter ex
torsit. et ad filii sui destructionem matrine pietatis
oblita. conatus sui molimen intendit. Quod per
fecto quam impium sit et omni rationi contrarium.
omnis ratione utens facile potest aduertere. Nec
puer enim aut sui beneficio tam irrationabiliter
defraudari. nec mater aduersus filium tanta de
buit nequicia animari. ut per eam quod filio iura
uerant ad aliud cogerentur. Apostolica igitur aucto
ritate precipimus. ut posequentis iuramenti extor
sione que a predicta regina facta est nullus omnino
dimittat cum filio eius primum obseruet inuio
labiliter iuramentum. Cum enim post ius iurandum
legitime factum aliud fieri non debuerit quod
postea contra illud extortum est minime obser
uandum est. Datum beneuenti. iiii. nonas marcii. **Co**
Boso sancte romane **filium. B. romani** ec
clesie cardinalis. apostolice sedis seruus et **dilectum**
legatus. D. compostellano. a. salutem. Visis dilectio
nis tue litteris et auditis portugalensium episcopi uer
bis que nobis retulit fieri preobtamus. Sed summopere tibi
cauendum est. ne inconsulte incipias. quia undi
que tibi parantur insidie. Quo circa nostro potis
simum utere consilio. sicut uenerabilis frater noster
portugalensis episcopus ex nostra parte tibi significabit.
Crucem uero quam ut nobis fieri faceres tibi per
eum mandauimus. te ut diligenter et cito fiat. mul
tipliciter rogamus. Ut autem concordiam et pacem cum
regina facias consilium damus saluo tamen
ordine tuo atque honore. Quod uero tibi man
dauimus ut legatos ad concilium mitteres.
ideo fecimus ut consilium quod per portigalen
sem tibi dirigimus per eos intimarem. Valete.
D sancti iacobi dei **De amicicia. D. romani**
gracia reuerentissimo archiepiscopo **card.**
cunctis uiuis inimico. D. sancti laurentii in damas
co dei cardinalis salutem puramque amiciciam.
Quantum uestre dignitati dilectissime domine fi
delis in omnibus extiterim et proficuo uestro dilige
tissime studuerim quamuis corporali se iung
ar absencia tote uote studebo dum uixero inco
gnitum non esse uobis existimo. ex quo insane
to contubernio uestro me fratrem annumerare di
gnitati fuistis. Nunc autem quia quodam spa
cio terrarum diuidimur ad inuicem et facies
uestras diu desideratas uidere nequimus. de sos
pitate uestra aliquid intimare litteris remissis
non dedisgnemini et negocia uestra quibus consi
lia ut auxilia subministrare potero canonicos
uestros mittere non pigritemini. quoniam operam liben
tissime dabo. preterea quem ad modum supra fra
tres nostros canonicos. sicut amicus amicos sup
pliciter exoro. ut illud quod uobis commisi per solu
ta uestra benignitate erga me faciatis per huius
cartule delatorem et per dilectione uestra sibi facia
tis honorem. petrum cardinalem. Et robtum
salernitanum salutate. **De amicicia. P. cluniacensis ab**
Reuerentissimo totisque **batis.**
uisceribus amplectendo patri domino. D. sancti ia
cobi archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato. fra
ter. P. fratrem cluniacensis. seruus indignus. deuotissime
uoluntatis obsequium. et fideles orationes. Vestra
fidelis deuotio et sincera dilectio qui erga nos ha
betis. multum nos uobis efficit debitores. Refe
runt namque nobis fratres nostri a uobis uenientes.
quoniam nos semper in corde. et in ore uestro sumus. Quaprop
ter rogamus ut omnipotens deus qui cordi uestro hanc in
spirauit uoluntatem precibus et meritis beate dei ge
nitricis marie. et sanctorum apostolorum. petri et pauli. et
beati iacobi ante cuius sacratissimum corpus presi
detis. facultatem nos uidendi nobis concedat. et
antequam de hac uita exeamus. nos ore ad colloqui
permittat. Itaque tam nos quam cuncta congre
gatio nostra in orationibus et helemosinis. et in ceteris

beneficiis vestri memores semper sumus et nobis omnipotens auctor pacis et amator pacem et prosperitatem concedat. suppliciter rogamus. Scire autem volumus quod in loco karissimi fratris nostri domini dalmacii decimus desolatione multum dolemus. presentium latorem dominum hugonem quem plurimum diligimus ad vos direximus per quem etiam que in precordialissimis nostris est omne leonum placitum voluntatis vestre nobis mandare poteritis. Christus ihesus pontifex summus pontificium vestrum in pace gubernare et sublimare dignetur. Valete. De amicicia. G. ducis

G. dei gratia dux aquitanorum aquitanie et de certe iacobitano archiepiscopo gloria et honore coronari. presentiam vestram nolo lateat quia regina michi omnino coram vobis et vestris sese facturam promisit. execrata est. quare repatriare festinavi. In redeundo autem ad vos venire et vobis loqui non ausus fui. timens regine et regis aragonensis metu. Quod egre passus sum. hunc autem puerulum vestri curam, quem multum diligo quod re ipsa experiri poteritis. qui omnis quos hiberia continet vestri ordinis dignitate et potentia precellitis. rogo ut dei primum et mei gratia et quia iustum est regine filium sustentetis et defendatis et ne exheredetur faciatis. Relatum est enim michi quia rex et regina pacificati sunt. et ut eum possent confederati. Nunc igitur etiam gloriam vobis morphano illi opitulando adquirite et de hoc ipso cum petro gallicensi comite et aliis predicti pueri amicis loquimini et communicato vestri et eorum consilio eum defendere volueritis. laudo ut in manu vestra et custodia remaneat. Si autem eventa vestra in... eum nec refugium nec auxilium illud habere posse quomodo securus sit in honore. amicitiam vestram suppliciter deprecor ut eum in navigio mittere satagatis. Ego ei si vivero ut aui sui heres sit faciam. Quare de duobus istis faciet utrum eum manu tenebitis et protegetis donec veniam. an audito illorum quos dari consilio videns non bonum eum apud vos esse in mittendum disponetis scripto michi ostillime resignate. Vigeat dignitas et pbitas vestra. Item de amicicia. B. romani card.

B. sancte romane ecclesie cardinalis et aplice sedis legatus. Venerabili fratri et amico suo karissimo .D. sancti iacobi archiepiscopo. salutem. Familiarissimam nobis amicitiam vestram romane ecclesie nobis satis utilem et honestam esse comprimus id circo eam intima caritate et celebri memoria retinemus. De liberalitate vestra caritate et reverentia a vobis beato petro et nobis exhibita. per nuncium nostrum fidelia preconia domino pape mandavimus. Et nos valde gratanter dominum supsuscipiens sicut clericum vestrum laurencius qui cuncte vestre erat nobis referre potent coram omni curia sua habuimus gracias retulit et erga nos et ecclesiam vestram totius benivolencie benignitatem se exhibiturum promisit. De laboris nostri et exercitus dei pressu. s. et de concilio quod apud tolosam in dominica sexagesime deo annuente celebrare disponimus. Venerabilis frater noster magalonensis episcopus has nobis litteras deferens. sicut familiaris noster nobis familiariter referret. pro quo rogamus ut reverencia et obsequii gratiam illi vestra caritate exhibere curetis. per quem etiam eum redeuntem omnem voluntatem vestram et quecumque sollercie vestre nobis placuerit per litteras vestras nobis intimari rogamus. Littere quas misit flandrensis comitissa

archiepiscopo pro nepotibus suis.

H. archiepiscopo sancti iacobi speciali domino suo. C. flandrensium comitissa salutem cum dilectionis obsequio. prosperitate si fruimini nobis cum gaudeo. Adversitate vero si fatigamini nobis condoleo. Ait enim apostolus. Gaudere cum gaudentibus. flere cum flentibus. Denique ultimo das dilecte domine grates nobilitati vestre confero in hec quod filios fratris mei comitis .B. ut relatum est michi. admodum ut exigit adolescencia eorum et ut competit nobilitati vestre benigne et misericorditer educatis. Nunc exoro bonitatem vestram quatinus quicquid circa puericiam eorum egeritis si placet nobis per scriptum nobis notificetis.

Eodem tempore. Confessio .G. spinensis

E. martinus sancti andree electi in abbatem spinensis monasterii electus quod in astonce sit situm est diocese. ad compostellanam venit ecclesiam ut a predicto archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato consecraretur in abbatem. Nempe astoricensis episcopus in predictum inimicicias exercebat electum. Ob hoc eius electionem cassari et eum ecclesiastica astruebat prelatione indignum. Sed electus ad compostellanam convolavit ecclesiam. et nunc archiepiscopus ne quasi in iniuriam videretur inferre astoricensi episcopo. misit ad eum litteras suas.

quibus Spinetensis electi ad uentum aduenitusque;
causam significauit. Denique addidit si astoricensis
episcopus aut alius siue clericus siue laicus predictum ha-
beret impetere Spinetensem electum: determinato
tempore archiepiscopi adiret presentiam. ibique utrorumque
causa iustissime examinaretur. Sed cum ad electi in-
petitionem neque episcopus nec alius accessisset: missis tamen
ab episcopo ne consecrarent litteris. quia nemo pluttas
accusatur. a predicto archiepiscopo et sancte romane
ecclesie legato supradictus electus consecratus est
in abbatem. **De aduentu regine in galleciam.**

Idem archiepiscopus per eadem tempora reginam tam plitte-
ras quam per nuntios sollicitauit. ut in galleciam re-
diret. Conflauerant enim quidam principes discor-
die potius quam pacis amatores rebellionem in re-
ginam tiranice fautores. Construxerant quoque mu-
nicipia et per ut uires eis suppeditabant: concordiam
uertebant in discordiam. Ceterum archiepiscopus usque-
quaque illis oppositus effrenem eorum audaciam
retundit. et pacem quantomagis potuit reformauit.
At ubi regina cum filio suo tunc temporis enim
pacis federe concedebantur. uenit in galleciam. ar-
chiepiscopus cum exercitu suo et cum compostellanis castellum quod
comes munio in ripa isti construxerat: obsedit et
destruxit. Nec non cetera castella que tiranica ei-
dem comitis uel aliorum tenebat rebellio. capta et
quedam destructa sunt. Tandem regina uenit
compostellam cum filio suo et cum gallecie prin-
cipibus. **De aduentu .B. romani card. et episcopi et concilio et de**

Quo tempore ipso **consecratione auilensis electi.**
sancte romane ecclesie cardinalis et legatus
beati iacobi limina uisitauit. et ab archiepiscopo prout de-
cet honorifice susceptus est et cum eo .G. lascurre-
sis episcopus. Huc quoque ceteri confluxerunt. episcopi uidelicet
.P. bracharensis. .A. tudensis. .D. auriensis. .P. lucen-
sis. .M. mundiniensis. .H. portugalensis. .P. sogo-
biensis. .S. auilensis electus ut a predicto compos-
tellane sedis archiepiscopo utpote suffraganeus eius
consecraret in episcopum. De cuius electione quam illum
forte fuisse electum aiebant. cum diucius tractaret
et coram tot idoneis sancte ecclesie columpnis di-
ffiniret: adhibito predicti sancte romane ecclesie
cardinalis et legati assensu supradictus electus a
compostellano archiepiscopo et ceteris episcopis consecratus
est in episcopum. Qui ueniens consecretur hanc promisit ob-
edientiam compostellane ecclesie eiusque archi-
episcopo. Ego sancius auilensis ecclesie ordinandus episcopus
subiectionem et reuerentiam et obedientiam a sanctis
patribus constitutam secundum precepta canonum
ecclesie compostellane rectoribus quae est in presentia
domini archiepiscopi .D. perpetuo me exhibiturum promitto:
et super sanctum altare propria manu firmo. **De co-**

Post eius consecra- **tio a presente sanctum facundum celebrando.**
tionem romanus cardinalis et legatus: com-
postellanus archiepiscopus et legatus cum ceteris episcopis:
regina et filius eius rex .A. cum gallicie principibus
de statu sancte ecclesie et hispanie regni admodum
pertractauerunt. Ad cuius rei dispositionem sancti
confirmandam eundem cardinalem apud sanctum
facundum octauo kalendas proximi septembris concilium
celebraturum statutum est. Ad quod concilium
omnes episcopi et abbates a burgis usque ad oceanum uoca-
ti sunt. Sed cur sancti iacobi archiepiscopus et ceteri quidam
plures ab hoc concilio se absentauerint: seque-
ntia indicabunt. **De federe archiepiscopi et regine.**

Inter predictum compostellane sedis archiepiscopum
sancteque romane ecclesie legatum et reginam .V.
quanta concordie federa sepius iure iurando sanc-
ta fuerint: pauca sepius perstrinximus. Et ima-
re namque et suspitione ne muliebris animus dolo-
sa arma scilicet ad fraudem conuolaret: archi-
episcopus uigilans: inter se et reginam federa pacis ite-
rum atque iterum iuramentis renouauerat. et re-
nouata confirmauerat. hoc enim omnes fere gallecie
campanie et castelle principes iuraverat et eos iure
iurando sibi obligauerat. Si regina predictum
archiepiscopum uel caperet uel ab honore expellere te-
ptaret: omnes qui iure iurando ne hoc fieret san-
xerant. unanimiter archiepiscopo opitularentur. et regi-
ne aduersarentur. Verum quis in gallecia ueri et
sancti amator. Et ius iusticie ceterarumque uirtu-
tum ibi sectator? Videmus fere omnes comites fortu-
ne uirtutum contraria sectantur. pauci ad mo-
dum qui fideles habeantur. non est qui faciat
bonum non est usque ad unum. Horum perfidiam ex-
pauescens archiepiscopus. et quantum sue possibilitatis
erat precauens in futurum. eum angeliacensem
abbatem ipsius regine contribulem. et .S. cluina-
censem camerarium acceperat huius federis te-
stes et fide data confirmatores. Quidam quoque
cluniacensis monachus girardus nomine nuper inter
archiepiscopum et reginam sanxerat federum concordie

Inuehitur in Gallecos. nec immerito.

…nes, adeo quod archiepiscopum reddiderat detrimento sotrem, ac suspecto constante. Quid non audet mulierum vecordia? Quid non presumit serpentis insitia? Quid non aggreditur sceleratissima inperta? Quid non audeant, quid presumant, quid aggrediantur muliebria figmenta? Eve prothoparentis nostre satis indicant exempla. Revera invictum audacissima mens mulieris. Sacrosancta violat, fasque nefasque confundit. **Quando archiepiscopus precibus regine ivit in Portugalliam.**

Cum itaque predicta regina ad contundendas sororis sue regine Portugalie vires Tudem ire disposuisset, super hoc archiepiscopum utpote dominum et patronum suum, utpote fidelissimum adiutorem et protectorem suum blandissimis aggreditur precibus, ut secum illo ire non renueret, ascito sibi exercitu suo et Compostellanis. Difficile quidem erat Compostellanos contra leges et plebiscita sua Tudem usque in expeditione compellere. Sed tamen condescenderunt archiepiscopi precibus ac muneribus, et cum eo omnes usque Tudem venerunt. Hec autem archiepiscopus attencius laboravit fieri, ut et regine fidele et utile exhiberet obsequium, et debellatis eius hostibus pacem reformaret Gallecie, siquidem portugalensis regina Tudem et Turonium quamque olim invaserat sibique ea mancipaverat. Que ut novit adventum Compostellani archiepiscopi et regine eiusque exercitus, extemplo coadunato exercitu suo castra metata est in altera ripa Minei. Hinc exercitus archiepiscopi et regine consedebat, illinc portugalensium. Tunc archiepiscopus: Si portugalensium inquit exercitum invadendi nobis detur copia, victoria est in manibus nostris. Ceterum Mineus utrumque disterminat exercitum, et hostibus nostris est tamquam murus. Quare Compostellani et Irienses navigio temptent fluvium superare, et insulam que portugalensibus habentur propior, erat enim in medio fluminis insula, preoccupare festinent. Alii navibus, alii nando superent fluvium. Hoc consilium profecto placuit regine et principibus eius. Nec mora, Compostellani cum Iriensibus electissimis militum naves conscendunt, portugalensium que prominentium discurrebant invadunt carinas, et predictam insulam audaci occupant congressu. Quod ut viderunt portugalenses, admirati effrenem Compostellanorum audaciam, castra deserunt et in fugam versi sunt. Tunc exercitus archiepiscopi et regine fluvium transmeavit, et Portugallie fines ingrediuntur, seseque ad predam accingunt. Quid plura? Incendunt, rapiunt, et terram hostium hostiliter invadunt. Tandem archiepiscopus ut cum Compostellanis ad urbem suam redeat, reginam compellat: Postquam inquit nostrorum superavimus acies inimicorum, ac superatas dispersimus, postquam Portugallie fines preter spem ingressi sumus, res ipsa exigit ut cum Compostellanis ad propria revertar. Mea namque non interest predis atque incendiis interesse. Sanctissime oportet ut ecclesiasticis operam adhibeam. Ad hec regina: Sanctissime inquit atque reverentissime pater et domine, tuum consilium et auxilium ad tantam nos promovit palmam victorie, quod et nostra recuperavimus, et que inimicorum fuerant possidemus. Sola tua presencia perterrefacit et enervat nostrorum potentiam inimicorum. Quod si ad propria reverteris et absentaveris, profecto nobis timendum est. Erigent enim inimici nostri vires resumentes, et victorie nostre finis erit inglorius. Compostellani, non est enim civium diutius in castris morari, redeant ad propria. Tui consilii et auxilii presens nos dextera protegat et tueatur. His atque aliis regine precibus condescendit archiepiscopus, et reversis Compostellanis remansit in Portugallia cum militibus suis. Ad quem B. sancte romane ecclesie cardinalis et legatus eo tempore huiusmodi direxit litteras. **Invitatio ad concilium.**

B. sancte romane ecclesie cardinalis et legatus, venerabili fratri et amico karissimo D. Compostellane ecclesie archiepiscopo salutem. Dilectionis vestre litteris gratanter acceptis, de prospero regis et regine eventu omnipotenti domino gratias agimus. De industrie quoque vestre consilio et auxilio circa eosdem ad honoris vestri augmentum noster accenditur animus. Preterea memorie non excidat, quod de disponendis negociis ecclesiasticis et emendandis tot in partibus Hispanie enormitatibus, ad beati Iacobi et vestram specialiter ore ad os consilium accedentes, concilii locum et diem statuimus. Ad quod sicut presencialiter ore ad os, ita nunc quoque presenciam vestram litteris presentibus auctoritate apostolica invitantes, rogamus et in fidelitate romane ecclesie exhortamur, ut ab eodem concilio nulla umquam occasio nos retentet, scientes quod si vos non adesse contigerit et concilium per vestri absentiam remanserit, vobis tantum ecclesie detrimentum procul dubio ascribetur.

Et in futurum nobis hec obesse timemus. Burdinum a domino papa captum et romam sicut meruit deportatum ab his qui se vidisse testantur audivimus.

De captione archiepiscopi et reditu a portugallia.

Post hec non modica parte portugalie vendicata archiepiscopus et regina obsederunt ipsam portugallie reginam in castro nomine lamoso et castra usque ad dorium preenderunt. Illis quoque diebus idem archiepiscopus recuperavit in portugallia honorem beati iacobi scilicet bracharam. medietatem cornelliane. et cetera et recuperata distribuit militibus suis. Archiepiscopo compostellano in portugallia morante in castris. fama mali presaga futuri murmurabat reginam. Videlicet machinari captionem archiepiscopi. Quod cum plurium instillatione audisset archiepiscopus. utpote tantum tamque abominabile nephas credere abhorruit. Ipsi quoque portugallie regina et nuntios suos indicavit captionem et modum captionis inquiens. Caveat sibi archiepiscopus. Et enim nisi caveat. soror mea proculdubio capiet eum. Quia intimi huius consilio interfuerunt facinoris: ipsi michi eius enucleaverunt modum captionis. Quare precipue ad quodlibet me eorum ne capiatur confugiat castellorum. Sin autem: cum navibus meis ad suam repedet civitatem. Alioquin ex quo minneum transmeabit. mancipabitur captioni. Hec et his similia cum audisset archiepiscopus: noluit animum ad hec credenda inducere neque obsequio regine se absentare. Sed ait. Regina ut a me hanc suspitionis removeret nebulam. multis pacis ac dilectionis federibus iure iurando confederata est. Preterea inter me et se tot tantosque huius federis adhibuit testes et compactores. quod insani est animi talia credere. Sane ubi sanxi cum ea fedus concordie: obnixe et fideliter ei famulatus sum. et famulabor. Quare ergo in tantum prorumperet facinus: Quare opus iude scariothidis incurreret: Quare deum et homines sibi infestos redderet: Quod si habet pro constanti in me manus inicere et tamquam secunda Izabel persequi utriusque statum ecclesie membra: Enim melius est me sine culpa incidere in manus eius quam federa que cum ea stabilivit videar transgredi. potens est enim deus me liberare de manibus eius. Tandem archiepiscopo et regina cum exercitu suo a portugallia revertentibus. ventum est.

Limiam et procellam novam ad castellam que est in ripa minei. Tunc regina utpote doli artifex magistra sceleris. precepit diluculo milites archiepiscopi mineum transmeare. Ipsa vero cum rege filio suo et cum archiepiscopo post remansit. hoc autem machinabant. ne cum manus iniceret in archiepiscopum: milites tanto facinori possent obviare. Itaque ut mineum transmeavit exercitus et in altera fluminis ripa temptoria posita sunt. statim predicta iezabel in compostellane sedis archiepiscopum et sancte romane ecclesie legatum manus inicit. Pro nephas nil veretur. nil erubescit. mens pestifero mixta veneno. nil abominabile refugit. Primo archiepiscopus ne tantum aggrederetur nephas nec sic a fide et veritate exorbitaret. cepit eam admonere. Ceterum in malivolam animam non intrabit sapientia et qui nocet noceat adhuc et qui sordescit sordescat adhuc. Audita archiepiscopi nephandissima captione. mox archiepiscopus bracharensis et episcopus auriensis qui cum eo erant perterrefacti fugam inierunt. Huius sceleratissime proditionis habuit regina complices et coadiutores comitem rodericum qui perhendie ab ierosolimis redierat. fernandum iohannis et iohannem. didacum. iohannem ramiridem. Odoarium oduarie. ariam petridem. et ceteros. qui omnes ab archiepiscopo tenebant prestimonia data animo. se fore amicos eius et fideles. Fecerunt insuper archiepiscopo hominium hoc modo. Si regina in eum iniceret manus. ut expelleret et honore presumeret. omnes unanimiter cum quibuscumque possent archiepiscopum ut proprium dominum et patronum suum adiuvarent in festi regine. Quantam in clericos et in milites atque in famulos archiepiscopi predam ac dehonestationem fecerint proditores: exceptis capitis quilibet potest concipere lesione. Capti sunt cum archiepiscopo tres fratres eius munio pelagius. petrus. et item petrus. et alii complures. Captus est etiam cum eo veremundus suarides. Deinde ducitur archiepiscopus ad castellum iohannis didaci nomine orzilionem. et ab hinc subtracta eiusdem iohannis remotis iam a se clericis et militibus suis exceptis duobus aut tribus transfertur ad castellum nomine ciram. hec siquidem predictus veremundus in credentia archiepiscopi et beati iacobi canonicorum intra eiusdem apostoli construxerat.

Nota de machinatione regine in archiepiscopum et captione eiusque dolositate.

Mynei

Adverte quod veremundus suarides de cira captus fuit una cum archiepiscopo compostellano. et pro liberatione sua dedit regine castrum de cyra.

sed nunc captione coactus regine contulerat. Postquam rumor tanti sceleris Compostellam pervolavit, et in festivitate sancte Marie Magdalene cum missarum celebrarent sollempnia, universorum amicos concussit, quantus meror, quanta mesticia in ecclesia beati Iacobi fuerit, meus utique stilus non sufficit enarrare. Confestim tota civitas convolat ad ecclesiam. Flent, eiulant tantam indignitatem et in archiepiscopum suum fraudem intentam. Reginam apostatricem patris et fidei violatricem et totius Hispanie perturbatricem appellant. Quidam nisi absolvat archiepiscopum, preter modum ei minantur. Coadunatis denique clero et populo in unum, consulitur, et ad reginam ex communi consensu IIII ex canonicis et totidem ex civibus delegantur sciscitatum quare archiepiscopum cepit, ut super eius libertate quid animi haberet. Sed cor eius tamquam cor Pharaonis induratum est. Sitit pecuniam, sitit et anhelat, cruenta eius rabies perdere beati Iacobi honorem. Sed Deus protegit sperantes in se. Postquam clero et populo Compostelle renuntiatum est quid animi haberet regina circa archiepiscopum, statim canonici conveniunt in canonicam, adstringunt se iuramento ad liberationem archiepiscopi omnimodis se elaboraturos et tam hereditates quam facultates si necesse sit pro eo daturos. Quod etiam laicos ad idem valde animavit. Quis lacrimas totius civitatis enumeret? Quis gemitus et obsecrationes cotidie in ecclesia pro archiepiscopo dicere sufficiat? Quis clerum ac populum in merore etiam angustia fuisse nesciat? Omnia plena lacrimis, omnia desolata, omnia pastore viduata merent. Postquam regina Compostellam necdum ingressa est, altera die in qua erat sollempnitas beati Iacobi omnes canonici deposito vultu et habitu sollempni nigris induti sunt capis et tristitiam representantes lugubriter se habuerunt. Quod valde fuit molestum regine eiusque complicibus. Siquidem tantus cleri ac populi tumultus in apostolica sepe fiebat ecclesia, quod tanti sceleris auctores penam in capud suum recasuram verebantur. Deinde canonici ac cives ingenti supplicatione et obsecratione adeunt reginam, ut quid de archiepiscopo sit responsura respondeat. Ipsa quidem iam acepta erat castella beati Iacobi scilicet Honestum et sanctam Mariam de Lanceada a Munione Gelmirice fratre archiepiscopi, quem cum archiepiscopo ceperat. Tunc Iezabel clero ac populo quasi satisfaciens respondit: Ecce, inquit, cum archiepiscopo placet fedus inire et eius liberationem diffinire. Videlicet aut de omnibus de quibus eum in causam vocavero, archiepiscopus ad affatim respondeat et satisfaciat, aut sue captionis calumpnia suo et canonicorum iuramento sepulta, mee mentis attendat examinationem. Horum unum eligat. Alioquin in tempora captioni mancipetur. Hoc autem dolose aiebat, ut interim ad castellum sancte Marie de Oteres eum transferri faceret et honorem beati Iacobi fundo tenus pessumdaret. Canonicos etiam et cives alios vinculis mancipandos, alios omnibus expoliandos facultatibus, alios ab ecclesia expellendos satagebat. Huius bipertite rationis relatores canonici cum civibus mittuntur ad archiepiscopum. Quibus vetuit regina ne de ceteris cum archiepiscopo haberent colloquium neve amplius quam predictam bimembrem rationem cum eo loquendi eis daret licentia. Insuper misit cum eis speculatorem scilicet Fernandum Patridem clericum suum, qui et eorum interesset colloquio, et ne amplius minusve cum archiepiscopo miscerent colloquia prohiberet. Ut autem archiepiscopus impiissimam regine examinationem audivit: Opus, inquit, in his nobis est consilio. Porro inquiunt ei, nec consilium nec colloquium amplius habendi vobis conceditur licentia. Tunc archiepiscopus: Omnipotens, inquit, qui contritos et contribulatos respicit, consilium et auxilium nobis administrabit. Hec autem que mihi retulistis mala sunt, idest ut aut captioni mancipatus honore et rebus meis expoliatus contra leges et contra canones cum regina in eam iudicium, aut tanti sceleris quod in me perpetratum est proclamatione iuramento sopita regine animadversionem quasi misericordiam indeterminate et sine replicatione suscipiam, que quidem misericordia impietas immo scelus potius vocanda est. Qualem enim misericordiam circa sanctam ecclesiam eiusque membra habeat, ne longe petantur exempla, huius rei effectus in me perhibet testimonium. Horum igitur neutrum michi utile est. Non est enim sane mentis aut tanti sceleris in sanctam ecclesiam perpetrati calumpniam iuramento contra canones sopire, aut manifestam Iezabel impietatem

Ex mia h're diu h' agent'. B. sce romae ecce cardinal'
et legatus misit has litteras archiepo. **Consolator-**
B. sancte romane ecclie **ie littere ad archi**
cardinalis et legatus. Ven **epm in captione.**
fri et amico in xpo karmo. D. sancte compostellane ec
clie archiepo. aplice sedis legato. salutem. et literati
onem. Captionis uestre fama primum nō credita s;
postmodum certa relatione audita uehementi me
rore tristes extitimus nec minus de tam subita et i
honesta doli ꝑpetratione miramur. Nos quidem fr
tanta bti petri et romane ecclie in ꝑsona uestra fca
iniuria ecclastice ultionis iusticiam exercere stati
ut audiuimus condigna animaduersione uolumus.
s; quibusdam amicis uestris et qui de hoc infortun
io dolent non modice. quiq; de ura liberatione spē
habentes laborant suadentibus usq; ad concilium
hanc uindictam distulimus. De cetero ineo q' dixit.
Confidite ergo uici mundum confident' confidite.
Fit enim deuo ecclie. et ura oratio ad deum ꝑ uobis.
platorem presentium ut ꝑ quemlibet urm qui uos
agere super hac causa uelitis cito scribite. **De solu**
Fteres regine filius rex. A. **tione archiepiscopi.**
ꝑ ditiose archiepi captioni interfuit qui eum baptiza
uerat et in regem unxerat. ad modum condolens. q'
modo absolueret tractabat. Tanto quidem sceleri
inter fuerat. s; nec ꝓhibere potuit. Ipsi quoq; para
bantur uincula. s; pacta archiepi captione. Cum
comite itaq; .P. nutritore suo. et concomite. A. et
quibusdam aliis gallecie principibus colloquio
habito. compostellam egressus ē. eorumq; castra
que in ripa tamere fixa erant. adiit. Quippe inter
se sic ꝑuiderant. Si rex a matre sua rebellionis cau
sa se iungeretur. uolente nolente regina ꝑtinus
absolueretur archieps. Quod haut aliter fuisse indi
cat rei exitus. postquam enim in compostellana ur
be nunciatum est filium a matre discordie causa dis
cessisse. comitumq; tentoria adiisse. statim matre
tyrannidis ausus contricta et confusus est. et zab
el tanti sceleris rea cum complicibus suis ad bti
iacobi ecclam confugit. Sic rota fortune uoluitur.
Animati ut exanimantur. exanimati animantur.
pars regine confunditur et trepidat. regis et archi
epi pars extollitur et exultat. Quantus tumultus.
quantus discursus. quantus uero anim' ꝑsequi ho
mines regine. spoliare. capere. omnibus fuerit. etiā
qui uiderit uix enarrare sufficiat. Concurrunt ōs
in ecclam ad reginam contumelie uerba inca iacie
tes. et nisi absoluat archiepm. maiora ei minan
tes. Omnis uno ore una uoce absolui clerus archi
epm unanimit' proclamant. Quid plura. Regi
na prorumpit in lacrimas. hinc metu. hinc pro
dictionis sue cassatione. Iurat se coactam tantu
nephas ꝑpetrasse. et totius facinoris culpam in con
plices suos transfert. Exclamat archiepm absol
ui et sceleratissime captionis auctores uinculis de
bere mancipari. Dum hec ita se haberent ecce iohā
nes didaci des in cuius castella archiepc captus te
nebatur. hic adductis secum quibusdam archiepi
contribulibus captis. uenerat ad urbem ut cum re
gina haberet colloquium. quomodo in ꝑcima ne
te archiepc. ad castellum sancte marie de oteros q'
est in ualle carceris captus duceret. S; alit' diuīs
pietas predestinat fieri. aliter humani impietas ge
neris forte opinatur. Clerus et populus iohanne
circumuallantes et quasi captum ducentes. quam
totius regine intonant. ut remota ambage ue
lit nolit archiepm iubeat absolui. Auoquin ipa
cum iohanne ꝑiculo subcumbat. Tunc regina co
acta et nolens iussit absolui archiepm. Iohanne
itaq; a populi multitudine circumuento et ne au
fugiat iumento astricto. itur. properantur illum
absolutum. ergo regina cum complicibus suis no
lente et coacta absolutus ē archiepc. Quo ingredien
te compostellam licet non diutius quam ꝑ octo di
es captioni mancipatus fuisset. quantum tamen
gaudium. quanta leticia in uniuersis fuerit maion
is facundia referendo subcumberet. Siquidē est
uniusi sexus et etates ueniunt ei obuiam. et fusis ꝑ
gaudio lacrimis patronum et archiepm suū uide
re et alloqui sitiunt. Quem paulo ante dolebant
ablatum. iam iam restitutū congaudent. Gaudet
tota ciuitas et quasi supato caribdis naufragio t'
pudiat. Vniuersus quoq; clerus sollempniter ꝑpara
ti cum summo processionis honore honorificentis
sime eum susceperunt. Ipse denique completa oratio
ne ante aplicum altare osculatisq; fratrib' regi
nam intra altaris ambitum latebras habentem
adiit. et ait illi. Scio quidem regina quia pessimo
rum coacta consiliis nephas hoc aggressa fuisti.
Nec me latet quam in hoc scelere causam habueris.
pius autem et misericors dns aput quem nichil
est impossibile. me ab hac liberauit captione. Cui

exemplum imitando. Ait enim dimittite et dimittetur nobis quantum nostram interest quod in me egisti: si penitueas tibi dimitto et condono. Det quoque tibi deus animum. ut castella beati iacobi que violenter et iniuste a nostris extorsisti: nobis reddas. et nobiscum pacem habeas. His ita pactis postquam alter alterique dies processit. archiepiscopus cepit reginam frequencius appellare ut pacem secum iniret. et castella beati iacobi redderet. Verum regina vehementer sitiebat pecuniam et beati iacobi castella retinere ardebat. hec est causa quare inter eos precipue pullulauerit discordia. et maxima gallecie pars guerrarum pessimarum fuerat aculeis. Tamen archiepiscopus sepius reginam interpellauit de pace et de concordia. Illa ut est indomitus mulieris animus. nunc milites tam clericos quam laicos dari sibi requirebat iuratores. nunc totius ciuitatis et suburbii clerum ac populum. Nec hec nec illud quin immense non dabatur ei copia pecunie: effectum habebat. Postquam archiepiscopus regine animaduertit animum: nec castella reddere. nec sine immensa pecunia posse eam sedari intellexit: prius cum rege puero filio eius pacem stabiliuit. et ad recuperandum beati iacobi honorem quantomagis potuit aspirauit. preterea asciuit sibi plures gallecie principes scilicet petrum froylaz. et munionem. et guterrem. et giminez consules. ariam petridem lupum dominum. qui iuramentum et hominium pro regina archiepiscopo fecerat. et ob hoc ei adherebat. Veremundum suariz et ceteros. Insuper reginam portugallie. T. et comitem ferdenandum. hos talos habuit archiepiscopus coadiutores. ad recuperandum et ad tuendum beati iacobi honorem. Interea sancte romane ecclesie papa calixtus eidem archiepiscopo has direxit litteras. De epis suspensis qui non fiant obedientes dicto beati archiepiscopi compostellani sancte romane ecclesie legato.

Calixtus episcopus seruus seruorum dei. Venerabili fratri. D. compostellano archiepiscopo salutem et apostolicam benedictionem. Dignitatem et honorem tibi et compostellane ecclesie pro bono et utilitate concessimus. Si fratres uiri tuis nolunt obedire mandatis nos grauamur. Et tu quidem iam de ipsis iusticiam ex parte fecisti. hortamur tamen fraternitatem tuam. ut colimbriensem. lucensem et mindunensem. seu alios episcopos iterum diligenter commoneas. quatenus tibi studeant obedire humiliter. Quod nisi infra quadraginta dies post commonitionem tuam fecerint nos extunc datam in eos a te sententiam donec satisfaciant auctore domino confirmamus. De bracarensi autem caritati tue taliter respondemus. Sicut in partibus uestris fama est. et sicut in missis ad nos per p. canonicum. et cappellanum tue ecclesie litteris ostendisti ecclesiam bracarensem opprimere. et tibi eius dignitatem uendicare nimium concupiscis. Id circo eiusdem fratris in parte hac inobedientiam toleramus donec tu et ipse auxiliante deo aut per uos ipsos ad nostram presenciam ueniatis aut sufficientes pro uobis in causa hac nuncios transmittatis. Terminum autem presentationis huius sequentis anni natiuitatem beati iohannis baptiste delibauimus. predictum nuncium tuum quem pro te fideliter laborasse cognouimus dilectioni tue commendamus. rogantes ut eum pro amore nostro de caro deinceps habeas cariorem. Dat. in territorio tiburtino. xi. kl. Iulii. Familiares littere D. romani card. archiepiscopum.

Dei gratia compostellano archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato. D. sancte romane cardinalis. salutem et perpetuitatem. Sciatis quod uiso uestro nuncio admodum gauisi sumus. et pro ecclesia beati iacobi sicut decebat cum sociis et amicis nostris multum laborauimus. De cetero uobis mando sicut uestro confratri et persona uobis fidelissimus quatenus amodo domino nostro. c. et curie ita seruiatis ut. et que obtinetis obtineatis et que nondum habeatis habetis. Me autem pro ecclesia beati iacobi incessanter et fideliter laborare ne dubitetis. De rebus mee comitatus quam in potestate uestra dimisimus: rogo ut per primos romarios qui ad nos uenerint michi mittatis. petrum autem uestrum canonicum pro uobis. et pro ecclesia sua multum desudasse in curia ne dubitetis. Ob quam causam ut eum amodo cariorem habeatis rogamus. Valete. P. aurum. m. cccii. aureos ad sedandam curiam quam nimis iratam inuenerat accomodasse ne dubitetis. De amicicia p. cluniacensis abbatis.

Reuerentissimo patri et in christo karitate nobis coniuncto. domino. D. sancti iacobi archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato. frater p. cluniacensis fratrum seruus indignus. deuotissime uoluntatis obsequium. et fideles orationes.

Caritas que in corde uestro spiritualiter ardet ne
quaquam erga nos et omnem congregationem
nostram nouit tepescere, ut frigescere. sed quodam
nos semper precipue dilectionis priuilegio co
natur diligere. Quamuis enim multarum
tribulationum anxiemini curis et seuissimis
fatigemini guerris. et cum innumerabilium
curarum anxietatibus gloriosa mens uestra
pulsetur et trucidantur anxia. ita tamen nos be
nignissime ac deuotissime pro amore spiritualiter
amplectitur utpote que in solidissima petra
que Christus est firmiter est fundata. ut nos par
tibus precordialiter ac singularem gaudeam
habere carum atque fidelem. Vnde gloriosissimam
celsitudinis uestre humiliter hac sincere implo
ramus excellentiam. quatinus domum dei et beati
petri apostolorum principis cuius ministerium deo auc
tore suscepimus. sicut iam amare cepistis. dili
genti instancia ametis. ac pietatis studio a
mando sustenetis. ut per eiusdem patroni inter
cessionem et meritum. fructum eterne merce
dis possitis adipisci pretium. Et hoc quoque non
ambigat ueneranda nobilitas uestra nos omnino
esse precordialem ac singularem amicum uestrum
et in Christi caritate dilectionis uestre conglutina
tum atque complexum. et in oratonibus atque in cete
ris beneficiis nostris semper uestri memores sumus.
et licet corpore a uobis absentes. spiritu tamen sumus
presentes. desideramus etiam et si deus conces
serit. omnino rogamus. ut domum cluniacense
quandoque per uos uisitare dignemini. quia nolu
mus uos uidere et amplecti obtamus ut pariter
nos uideamus. qui pariter nos amamus et tota
congregatio nostra uestra sit. cuius uos totum esse
beneficiis et deuotione eximia ostenditis. Item

D compostellano predictus card. archiepiscopum.
dei gratia uenerabili archiepiscopo. d. ---
tt. laurencii et damasi sancteque romane ecclesie
cardinalis indissolubile amoris uinculum.
Quanta dilectione quantaque diligencia mis
si negocii uestri hinc laborauimus. nouicii nun
cii satis narrare sero possunt. Mandamus ita
que uobis ut si quando negocia quelibet instant
nobis uti fratribus uestris mittere non pigritami
ni. quia uestris semper imparatissimus obedire
parati. et sollicite curam de negociis uestris

quasi de propriis nostris cotidie gerimus. Vestram
igitur benignitatem suppliciter exoramus. ut
quod apud uos est de domada nostra per huius
cartule delatorem. siue palium fidelem nun
tium mittere curetis. et ut hunc honorifice
tractetis ualde flagitamus. preterea magni
tudini uestre ut nostros dilectissimos fratres
ex parte nostra salutetis. oppido supplicamus.

Cal. episcopus seruus seruorum dei. Ven. fratri. d. **Familiares littere cal. pape ad archiepiscopum.**
compostellano archiepiscopo. salutem et apostolicam be
nedictionem. iste fidelis noster gerardo. uotum habuit bea
tissimi iacobi apostoli ecclesiam uisitandi. Rogamus
itaque dilectionem tuam ut quamdiu ibi fuerit.
eum pro amore nostro commendatum habeas. Si qua
uero nobis significare uolueris ei fideliter com
mittere poteris. Dat. lat. iii. non. Julii. **De**

B sancte romane **capitulis concilii apud**
ecclesie cardinalis et **sanctum facundum**
legatus. Ven. fratri et amico bono. **celebrati.**
d. compostellano archiepiscopo apostolice sedis le
gato. salutem. Litteris nostris portugalen
sem opem dilectioni uestre directis. latore pre
sentium romano milite adnoto. P. ad sanctum ia
cobum orationis gratia ueniente. presen
tes iterum litteras fraternitati uestre transmit
timus. ut per eum curam et pueri regis nolu
tatem et esse domino. P. per nos referenda ser
batis. Concilii nostri apud sanctum facundum capi
tula que per portugalis uobis transmisimus
ita pro ditionis uestre partes teneri et obseruari
precipite. quemadmodum in concilio sunt
a nobis apostolica sanctione firmata. **De. p. bra**

Circa id tempus **carensi archiepiscopo facto ca**
.p. bracarensis **nonico in ecclesia beati ia**
archiepiscopus uenit compostellam. **cobi.**
hunc. d. compostellani archiepiscopi legationem
pro ad tempus subtractum prenotatum est.
quibusdam namque clericis suis ad papam. cal. re
latisque quodam uersipelli argumento inter compos
tellanum archiepiscopum et bracarensem inimicitias
pro ad tempus ab eius legatione. ut supius
patet. bracarensis subtractus est. precepit
quoque papam eidem bracarensi per litteras suas
ut honorem beati iacobi in portugallia que pre
decessor eius. M. bracarensis archiepiscopus ab eodem

compostellano archiepiscopo habuerat in testimonium
et quem iste molente retinebit iure integro. Ea
propter bracarensis archiepiscopus cum compostellano ar-
chiepiscopo et sancte romane ecclesie legato. P. pro eo
stabilium dilectionis et factus canonicus eccle-
beati iacobi. medietatem predicti honoris
ab eodem compostellano archiepiscopo recepit in te-
stimonium. quatinus aliam medietatem proprie
suo tueretur. sicut in hoc scripto resonat. Scrip-

Ego. P. bracarensis tunc. P. bracharensis
ecclesie archiepiscopus. persona uidelicet archiepi-
ma non ecclesia sicuti constat et concanonicus uester s[us]-
cepto a uobis domino. P. compostellane ecclesie archi-
episcopo et sancte romane ecclesie legato. et ab ecclesia uestra in
testimonio medietatem de ecclesia sancti uictoris
que dicitur bracara. et medietatem sancti fruc-
tuosi cum uilla montelios et medietatem de uilla
cornellana cum omnibus appendiciis eorum. tali te-
nore ut in uita mea teneam hec omnia predicta. et
ad obitum meum ecclesia uestra suscipiat ea et quiete pos-
sideat a successoribus meis. Aliam uero medie-
tatem de his omnibus quam nos tenetis ad presens
adiuuo. et defendere et amparare ad utilitatem
uestre ecclesie. Ego. P. dei gratia bracarensis ecclesie
archiepiscopus propria manu. confirmatores. cf.
hugo portugalensis episcopus. cf.
petrus prior bracarensis ecclesie cf.
Ajmus bracarensis ecclesie diaconus et canonicus
scripsit. et conf. Aliam scripturam habetis consi-
milem. De. G. salamanticensi. episcopo.

G. quoque salamanticensis ecclesie electus
a papa. cat. rome in episcopum consecratus pre-
dicto compostellano archiepiscopo. et sancte romane
ecclesie legato hanc obedientie fecit subiectio-
nem. Obedientia. G. salamanticensis epi.

Ego. G. salamanticensis ecclesie episcopus subiectio-
nem. et reuerentiam et obedienciam a sanctis
patribus constitutam secundum precepta canonum
ecclesie compostellane rectoribusque eius in presen-
cia domini archiepiscopi. D. proprio me exhibiturum
promitto. et super sanctum altare propria manu firmo.

Cat. episcopus seruus ad cardinalem. B. de solutione
seruorum dei. Ven. Dilecto in christo filio. B. archie-
presbytero cardinali apostolice sedis legato sal. et apostolicam ben.
Sepe tibi scripsisse meminimus uoluntatem
fratrum nostrorum etc. ut ad eos quantocius remea-
res. Veruntamen quia emergencia negocia nos
compellunt. adhuc tibi quedam pro temporis
oportunitate iniungimus. pro que oportet te diu-
cius inmorari. Significatum siquidem nobis est.
quod nobilis memorie ildefonsi regis filia. V. re-
gina. karissimum fratrem nostrum. D. compostellane ecclesie
archiepiscopum. et nostrum etiam in partibus quibusdam
legatum dolo et proditione quadam cepit eumque
castella ecclesie cum honoribus in illius dare potesta-
tem coegerit neque tamen sic eum a captione dimi-
serit. Quod profecto piaculum nullatenus ad ei est
ecclesia tolerandum. Nostri enim a domino de sacerdo-
tibus dictum. Quod uos spernit me spernit. et qui
tangit uos tangit pupillam oculi mei. presentibus
igitur litteris dilectioni tue precipimus. ut eandem
reginam remota dilatione commoneas. quatinus
predictum fratrem nostrum liberum omnino dimit-
tat. castella et honores ecclesie cum sua integrita-
te restituat. et de tanta presumptione deo eiusque
ecclesie satisfaciat. Quod nisi infra quadraginta
dies post commonitionem tuam adimpleuerit so-
licitudo tua conuocatis aliis fratribus et episcopis in
eam et in fautores eius excommunicationis senten-
tiam proferat. et in tota eius terra diuina omnia offi-
cia preter infancium baptisma et moriencium peni-
tencias interdicat. donec qui tam pessime factum est
ecclesie iudicio plenarie corrigatur. Dat. mense fre-
nonis octobris. De toletanum archiepiscopum de

Cat. episcopus seruus seruorum dei. Ven. fri. B. eodem.
toletano archiepiscopo. apostolice sedis legato. sal.
et apostolicam ben. Egregie memorie ildefonsi regis
filiam. V. reginam manus suas ad nouum et pessi-
mum facinus extendisse audiuimus. et uehemen-
tius contristati sumus. Significatum nobis est
siquidem. quod karissimum fratrem nostrum. D. compostel-
lane ecclesie archiepiscopum. et nostrum etiam in quibusdam
partibus legatum dolo et proditione quadam cep-
it. eumque castella ecclesie cum honoribus in illius da-
re potestatem coegerit. neque tamen sic eum a captio-
ne dimiserit. Quod profecto piaculum nullatenus
ad ei est ecclesia tolerandum. Nostri enim a domino de
sacerdotibus dictum qui uos spernit me spernit. et qui
tangit uos tangit pupillam oculi mei. presentibus
ergo litteris fraternitati tue precipimus. ut eandem
reginam remota dilatione commoneas. quate-
nus predictum fratrem nostrum liberum omnino

dimittat castella et honores ecclesie cum sua integri-
tate restituat. et de tanta presumptione deo eiusque
ecclesie satisfaciat. Quod nisi infra quadraginta
dies post commonitionem tuam adimpleuerit
fraternitas tua conuocatis aliis fratribus et coepiscopis
in eam et in fautores eius excommunicationis sen-
tentiam proferat. et in tota eius terra diuina omnia
officia preter infantium baptisma et morientium
penitentias interdicat. donec quod tam pessime
factum est. ecclesie in iudicio plenarie corrigat.
Dat. melfie. nonis octobris. Ad episcopos hispanie

Calixtus episcopus seruus seruorum dei. de eodem.
Venerabilibus fratribus archiepiscopis et
episcopis per yspaniam. salutem et apostolicam benedictionem. Quoci-
ens noua et iuri catholicis non ferenda palliate
nequitiam oriuntur. manu sunt celeri extirpan-
da. ne uires in posterum quod absit sumant. Ad
qui sollicitiores existere nos oportet quam licet in-
digni dei et christi eius locum in ecclesia obtinemus.
Significatum siquidem nobis est. quod regina
karissimum fratrem nostrum .D. compostellanum archiepiscopum
et nostrum etiam in quibusdam prouinciis legatum
dolo et proditione quadam ceperit. eumque castella
ecclesie cum honoribus dare nullius potestatem co-
egerit. neque tamen sic eum a captione dimiserit.
Quod profecto piaculum. nullatenus a deo est ec-
clesia tolerandum. presentibus itaque litteris uobis
precipiendo mandamus. ut quando ut a fratre no-
stro .B. toletano archiepiscopo ut a filio nostro .B. pres-
bytero cardinali. quibus hanc causam commisimus. uo-
cati fueritis remota dilatione in unum conueni-
atis cunctis et eorum consilio in eadem reginam et
in fautores eius excommunicationis sententiam
proferatis et in tota eius terra diuina omnia preter
infantium baptisma et morientium penitentias
interdicatis officia donec predictum fratrem
nostrum liberum prorsus dimittat castella et hono-
res ecclesie restituat. et de tanta presumptione
deo eiusque ecclesie satisfaciat. Dat. melfie nonis
octobris. Ad reginam de eodem.

Calixtus episcopus seruus seruorum dei. Illustri regine
.V. sal. et apostolicam benedictionem. Nisi grauissimam
presumptionem tuam corrigere summa cum
festinatione curaueris. omnino tibi timendum
est. ne dei iudicio grauissime feriaris et enim
manus tuas in dei et christi eius uicarium uene-
rabilem fratrem nostrum .D. compostellane ecclesie
archiepiscopum et nostrum in prouinciis quibusdam lega-
tum diceris extendisse. cui etiam amicitiam et fi-
delitatem promiseras. Cum scriptum sit de sa-
cerdotibus per prophetam. Nolite tangere christos meos et
in prophetis meis nolite malignari. et iterum ipse
dominus dicit. Qui uos tangit. tangit pupillam
oculi mei. Ex nobis ipsis perpendere possumus quan-
tum nequitia hec omnipotenti debeat domino
displicere. qui ut lesionem quamlibet in oculo-
rum nostrorum pupillis absque grauamine non possumus
angustia tolerare. Ne igitur timenda illa diui-
ni iudicii sententia feriaris. Litterarum tibi pre-
sentium auctoritate precipimus ut predictum
fratrem nostrum remota dilatione liberum prorsus di-
mittas. castella ecclesie cum honoribus quos abstu-
listi restituas. et de tanto facinore deo eiusque ecclesie
humiliter satisfacias. Alioquin pro certo cognosce-
ris quia quod sacerdotem suum oculi sui pupillam con-
stituit. super te grauiter ulciscetur et nos per nos ipsos
et per fratres nostros ipso auxiliante tam de persona tua
quam de fautoribus et de tota terra tua eam iustitiam
faciemus. quod alii exemplo tuo in posterum talia
non presument. Dat. melfie nonis octobris. Ad

Calixtus episcopus seruus regem de eodem.
seruorum dei. karissimo nepoti suo. Ill. strenuo et
glorioso yspaniarum regi salutem et apostolicam bene-
dictionem. Omnipotenti deo et domino nostro ihesu christo gratias agi-
mus. qui nos egritudine grauissima laborantes.
secundum miserationum suarum multitudinem. pristi-
ne restituit sanitati. Gratias etiam tibi referimus
quia infra urbem ~~[illegible]~~ tertia urbe
~~[illegible]~~ et per totam italiam fideles ecclesie ita
nobis uniti sunt. quod omnes nostre parent humiliter
uoluntati. Verum tamen unum est. super quo uehe-
mentissime contristamur quia sicut audiuimus
mater tua .V. regina. nec deum timens. nec beatissimo
apostolo eius iacobo reuerentiam exhibens. in dei et
christi eius uicarium uenerabilem fratrem nostrum .D.
compostellanum archiepiscopum et nostrum etiam in pro-
uinciis quibusdam legatum te presente manus
suas sacrilega presumptione extendit. Quan-
to autem dilectionis affectu idem frater noster te am-
plexus fuerit. et quo te olim amore educauerit.
tua non debet nunc obliuisci nobilitas. Meminis-
se etiam debes dominum in euangelio dicere. Ego diligentes

me diligo & honorificantes me honorificabo. Si
ergo predictus fr' apu(d) Ce(sar)ea(m?) p(er)sonam tuam dile
xit. si eam in quantum potuit sublimavit. & si p(er)
te multa & grata p(ro)fessus est. tu eum fili k(arissi)me
diligas. & honores & p(ar)ent(es) ac p(ro)fideles tuos omnino
studeas ut a captione. ac ui(n)c(u)l(i)s penitus dimittat(ur).
Quatenus exemplo hec. p(er)sone alie te amplius
diligant uehementius de tua bonitate confidant.
et se libentius p(ro) tuo servicio defatigent. De cetero
dilectionem tuam rogamus. ut sepe nob(is) statu(m)
et incolumitate(m) tuam litteris & nuncio intima
re procures. quia si iuuare te sufficient(er) no(n) pos
sumus. tuo tam(en) successu congaudem(us). Te enim te
tamq(uam) k(arissi)mum ac specialem eccl(esi)e filium. & tamq(uam)
carnem n(ost)ram uera dilectione diligimus & tibi t(ibi)
consilium & auxilium libentissime ministrabimus.
Omnip(oten)s dominus b(eat)orum ap(osto)lorum suorum. petri. & pa
uli. nec no(n) & iacobi precibus. ad honorem suum.
et tuam salutem. p(er)sonam tuam & regnum con
servet. & te ad uitam p(er)uenire faciat sempiternam.
Dat(um) melsie nonis octobris. Litteras alias quas
matri tue mittimus ei p(ro) tuum facias nuncium
presentari. De reconciliatione archiepiscopi & re

gine & regis pueri.

His quidem litteras
miserat papa cal. .B. romano cardinali
et legato. B. tolerano archiep(iscop)o & legato. ceterisq(ue)
p(er) hispaniam episcopis nec no(n) regine tanti scele
ris auctori & regi filio suo ad deliberationem & res
titutione(m) predicti compostellani archiepi(scopi) &
sancte romane eccl(esi)e legati. Ip(s)e namq(ue) archiep(iscopu)s
iam nephande mancipato captioni: direxerat
nuntios ad nepotem suum. p. b(ea)ti iacobi eccl(esi)e de
canum. qui in francia philosophicam discipli
nam addicebat. & indicauerat ei captionem. mo
dum & causam sue captionis. Qui assumptis se
cum quibusdam concanonicis. qui secum studi
um frequentabat: uenit cluniacum. post hec co(n)
silio atq(ue) auxilio abbatis cluniacensis conuent(us)
q(ue) necn(on) principum francie atq(ue) burgundie. qui
summa dilectione compostellanum amplectebant(ur)
archiep(iscopu)m adiit papam cal. ostendens ei eximimo
di piaculum. V. hispanie regina fecisset in comp(os)
tellane sedis archiep(iscopu)m & sancte romane eccl(esi)e le
gatum. Suo itaq(ue) & consociorum suorum instinctu. &
q(uonia)m int(er) papam cal. ante papatum & in papatu. & int(er)
compostellanum archiep(iscopu)m ante archiep(iscop)atum. &
archiep(iscop)atu indissolubilis fructificabat caritas
dilectionis. preterea q(uonia)m iusticie exigebat gratia:
papa predictas p(er) hispaniam delegauerat litteras.
Quibus uisis regina tanti sceleris auctor satisfac
re ad reconciliari archiep(iscop)o satagebat. Blanditiis
atq(ue) pollicitis ut est argumentum mulieris eum co(n)
uertere elaborabat. S(ed) postquam nec precibus nec
pollicitis potuit eum inmutare: p(ro)tinus conuertitur
ad arma. congregat exercitum. uenit ad castellum
eiram. & abhinc taberolos quasi saliniense(m) in na
tura pagum. Dehinc celerrimo p(er)meatu conscen
dens montem sacrum. consedit ibi cum exercitu
suo. cum ea erat comes. B. comes. M. menendus
nunizi. & co(m)pl(ur)es gallecie principes cum falangib(us)
suis. Quod ut nouit archiep(iscopu)s. confestim coaduna
to exercitu militum ac peditum & compostellanorum
ad radicem montis consedit eiusdem. Rex quoq(ue)
puer regine filius. comes petr(us). ueremund(us) petri de
trauas petrus & plures gallecie principes. cum in
mensa militum atq(ue) peditum multitudine in duplu(m)
maiori quam regina. Stabat utriq(ue) exercitus. illi
montis cacumina. que occupauerant: possidendo.
isti ut eos ab eiusdem montis uertice deicerent
bellando. Quod quidem erat difficillimu(m) atq(ue) p(er)i
culosissimum. Ceterum regi & archiep(iscop)o co(m)mu(n)iq(ue) ex
ercitui bellorum stimulos subministrabat. quod re
gina in eiusdem montis crepidine castellum ma
chinabatur edificare. p(ri)mum itaq(ue) armate utriq(ue)
falanges bellorum int(er) se habuere congressus. & noc
tis interueniente crepusculo utrobiq(ue) quibusdam
p(ro)stratis ab incepto destiterunt. In crastinu(m) tame(n)
bellum indicitur & utriq(ue) ad bella animatur exercit(us).
Tunc archiep(iscopu)s ut uidet int(er) matrem & filium bel
lum futurum. & plurimum utrimq(ue) populu(m) p(er)iturum:
paterna compunctus e(st) pietate. Intendit animu(m)
ad pacis federa. & qualit(er) utrorumq(ue) dirimant(ur) aci
es p(er)tractat. rogat regem puerum p(ro) pace. rogat
ut matri sue reconcilietur. Mittit quoq(ue) nuncios
ad reginam. & ne se & suos ear(um) p(er)dat(?) : consulit.
Ostendit ei maxima p(re) manibus nisi resipiscat
discrimina. & terrendo eam minis ad pacis conatur
inclinare reconciliatione(m). S(ed) cor ei(us) obduratum
erat & impenitens. Deinde archiep(iscopu)s conuocat
potentes atq(ue) p(r)iores utriusq(ue) exercitus. ac mito &
cum eis consilio: omnimodis eos hortatur ad pace(m).
Quid plura? ex utraq(ue) parte ducentos astringit

Qualit(er) regina .V. insult(um) / contra archiep(iscopu)m (?)

iuramento qui possent mitantur ad pacis reformationem et bellum quod erat premanibus extinguerent. Magna archiepiscopi prudentia. tot tantorumque uirorum utrimque stragem diuertere. et discordiam in contrariam commutare. hii ducenti consilio et auxilio archiepiscopi statuunt .x. iudices qui iure iurando inter regem et archiepiscopum. et inter reginam: iusticie causas certius examinent. et examinatas dictante iusticia diuident. Sanccitum est etiam quod quisquis siue rex siue regina iudicium eorum subire nollent: nec quod ipsi iudicarent adimplere. iusticie transgressor haberetur. Ideo omnis subterfugienti iusticiam aduersantur: iusticiam uero sectanti sicut domino suffragentur. Quod sic fore iureiurando stabilitum est. In primis itaque predicti iudices diiudicantes precipiunt. ut regina castella beati iacobi scilicet honestum et sanctam mariam de lancata que uiolenter retinebat. archiepiscopo sine prelatione restituat. addunt insuper quod regina dominium archiepiscopum et honorem beati iacobi quem per archiepiscopi captionem amiserat: recuperet. Verum enim uero quoniam archiepiscopus fidei et ueritatis iusticiam in regina modicam habebat. ne aliquid sententia perperam retrahat. iuramentum tum atque firmitatis scriptum habetur inter archiepiscopum et reginam quasi ueritatis anchora. hoc est autem scriptum et conuenio inter archiepiscopum et reginam. *Iuramentum regine.*

Era. i. c. lviiii. Ego regina domna .v. facio fidem meam uobis domino didaco archiepiscopo. et sancte romane ecclesie legato per omnipotentem patrem omnipotentem et per omnis sanctos eius quod sim uobis fidelis domina et amica sicut bonus rex suo bono archiepiscopo in tota uita mea augmentando uestram hutilitatem et destruendo uestrum malum. et defendam uitam uestram et menbra et honorem quem habetis uel habituri estis. posse meo contra homines et supra omnis homines. sine arte et malo ingenio et neque per me. neque per meum consilium sitis captus ut de uestro honore expulsus. et numquam faciam placitum cum aliquo homine ad detrimentum uestrum. et ciuitatis beati iacobi in tota uita mea. et si aliquod malum fuerit michi dictum de uobis ut non habeam inde curam. uel uos ad rationem ponam. et accipiam inde iudicium. quod dederint mihi isti qui sunt in hoc placito uiri et mei homines. et recepta emendatione in tempore et loco conuenienti. Item in omni uita mea in predicto placito et numquam ueniatis in expeditionem meam. neque in curiam meam nisi quando uolueritis. et dem uobis predicto archiepiscopo domino .d. castra uestra feria .vi. in octauis istius natalis domini. uidelicet honestum et sanctam mariam de lancata. et quod in hoc pacto mihi absoluentis sit absolutum.

Nos sexaginta barones et milites regine domne .v. iuramus uobis archiepiscopo domino .d. per deum patrem omnipotentem et per omnis sanctos eius. quod si regina domna .v. uobis quod superius dictum est. non adimpleuerit. nos stemus uobiscum sine mala arte et malo ingenio. *De castellorum reddi tione.*

Sicut regina in hoc scripto perpigerat: ex parte adimpleuit. Castellum namque honesti in preterarata .vi. feria predicto archiepiscopo et sancte romane ecclesie legato reddidit. Verum enim uero castellum sancte marie de lancata in sequenti die reddidit. *De miraculis que facta sunt in captione archiepiscopi presentibus sarracenis et de quodam consi[illegible] restitu[illegible]do.*

Hoc autem quod in predicti compostellani archiepiscopi et sancte romane ecclesie legati predicta captione acciderit: ad memoriam reuocare non incomodum arbitror. Sarracenorum rex ali nomine. qui citra mare et transmare hyspanie sceptrum habet contra agarenos. miserat hismaelitas nuncios uiros discretos atque illustres ad reginam .v. eiusque filium legationis gratia. Qui cum iter carperent. ad occidentem. audito quod regina cum filio suo in gallecie moraretur finibus: uident peregrinos christi colas quamplures ad beatum iacobum orationis causa euntes et redeuntes. et admirantes. sciscitantur centurionem petrum nomine. quem christianum perductorem et manutentorem inter christianos habebant qui et eorum lingua satis peritus erat. Quisnam inquiunt iste est quem christianorum multitudo tanta frequentat deuocione. Quis iste tantus et talis quem cismontani christi cole transpirenei et citra repetunt orationis gratia: tanta est euntium ad eum et redeuntium multitudo. ut uix pateat nobis uia callis ad occidentem. Respondetur illis hunc esse beatum iacobum. domini et saluatoris nostri apostolum iohannis apostoli et

euangeliste fratrem. et utrumque zebedei filium.
Cuius corpus in gallecie finibus habetur huma
tum quem gallia. anglia latium. alemannia.
omnesque xpicolarum prouincie. et precipue hyspan
ia ueneratur. utpote patronum et protectorem su
um. Discat insuper stirps hismaelitica. quod idem
iacobus hierosolimis sub herode passus. et gal
leciam fuerat aduectus. Cum autem uentum
fuisset compostellam. qui prius super auditis mi
rabantur. apostolicam conspicientes basilicam. ma
gno perfunduntur stupore. pape inquiunt quam
nobile quamque gloriosum iacobi uiri precellit
edificium. Infra terram nostram mare non uidimus
huic comparandum. per mafomet. magna ei gloria
collata est. si tantum pollet in supernis quantum elu
cet eum habetis in terris. Quod igitur patrocinium
quod auxilium colentibus se et uenerantibus impertit.
Ad hec centurio lingua hismaelitica. Tantam
inquit a domino nostro ihesu xpisto meritis et intercessioni
bus suis consequitur gratiam. quod per eum miram ce
cis uisum claudis gressum leprosis aliisque diuerso
rum morborum generibus compeditis salutem
largitur. Subuenit atque opitulatur omnibus se
deuote deposcentibus. et transpirenem terram in
numeris miraculis pollet. hos enim compeditos.
et carceri mancipatos liberauit. alios diuturno
langore detentos sanauit. illis in difficillimis
opem prestitit. Ubique terrarum omnipotens deus me
ritis et intercessionibus beati iacobi miracula sua
ostendit. Ob hoc corpus eius tanta frequentat
multitudo. Ob hoc innumeri opem eius indubitan
ter exposcunt. Ad hec stupent atque mirantur his
maelite. et nicholaum suum scilicet mafomet
nil tale posse fatentur. Centurio quidem utpo
te uir eloquentissimus atque prudentissimus genti
lium assidue confundebat incredulitatem. et xpisti
anorum fidem laudibus et ueritatis assertione ex
tollebat. Uerissimis atque euidentissimis argumen
tis astruebat gentiles ignorantie nube cecatos.
uanoque delusos errore. Contra hec hismaelite
nullatenus presumebant repugnare. cum precordiis
oculis ueritatis haberent indicia. et tanta beati ia
cobi obstupescerent gloria. Interea loci predictus
archiepiscopus a regina capitur. Beati iacobi ecclesia sedet
in tristitia. clerus ac populus nimia afficitur mo
lestia. Turbantur pacifica. et tanto facinore apostolica

mereret prouincia. Tristibus commutantur leta
aduersis obnubilantur prospera. Tunc hismaeli
te qui prius contra ueritatis argumenta uix mu
tire audebant audito quod apostolice ecclesie archi
episcopus et sancte romane ecclesie legatus a regina
captus sit perditione insultantes aiunt.
apostoli iacobi archiepiscopus romanusque legatus apostolice
ecclesie pastor et protector captus tenetur a femi
na. Magnum atque abhorrendum piaculum.
Apostolus igitur iacobus qui ut fatemini celsis
insignis. claudis gressum restituit si potens est
absoluat eum a muliebribus uinculis. Si po
tens est compeditos soluere. infirmos sanitati
restituere. omnibus quoque se deposcentibus prout
astruebatis opem ferre. subueniat ministro
suo. Qui subuenit transpireneis. qui subue
nit uniuersis. subueniat si potest suo pontifici.
Quem tanta xpicolarum frequentat atque pre
catur multitudo. potentie sue uires in suo os
tendat episcopo. Si potens est. liberet eum reddat
atque restituat ecclesie sue. ut preesse et protegere
pacificare. sicut heri et perhendius ualeat ecclesiam
et prouinciam suam. Liberet eum ne ecclesia sua
merore tabescat et tabescendo in eclipsim decidat.
Quid multis immoror. Argumentosa gentilium
eloquentia uersa uice xpicolas impugnabat. et non
apostolus in presentiarum suffragaretur. quasi tip
sanas desuper pilo feriente xpisti fidem contunde
bat. Centurio tamen beati iacobi patrocinia deuote
poscentibus nullatenus deesse fiducialiter affirmab
at. Quid inquit uobis an quid ue de dei predes
tinatione nobis preest discutere. Altitudo diui
tiarum sapientie et scientie dei multa fieri per
mittit ut in his uirtutis sue gloriam meritis et in
tercessionibus sanctorum suorum ostendat. Impios in
sanctos dei seuire et nequitie sue argumenta effectum
permittit habere. ut impius in impietate sua perseueret
et iustus per dei gratiam iustitie sue fructum percipi
at. Unde psalmographus. Vidi inquit impium
superexaltatum et eleuatum et pertransii et ecce non
erat. Item non uidi iustum derelictum. nec semen
eius querens panem. His atque aliis cum fidelium
ratio protenderetur assidue transactis octo diebus
archiepiscopus ut supra perstrinximus a regine captione
liberatur. Cui a captione redeunti occurrunt ob
uiam clerus ac populus compostelle. et remota mestitie

inde gaudium et exultatio exoritur. Gaudet com
postellana ecclesia pastore soluto et tota ciuitas ma
gno tripudiat gaudio. Ad hec bismaelite. Quo mo
nam hoc est inquiunt. cur uniuersorum animos
tanta perurit leticia. cur uero tanta processionis
gloria preparatur. Audiunt a centurione. Beatus
iacobus apostolus archiepiscopum suum a mulieris libe
rauit uinculis. Et cum sanum et incolumen sue re
stitutus est ecclesie. His auditis bismaelite ob
stupefacti supra modum admirantur. Vere autem
iacobus apostolus eum liberauit et a persequentibus
eum tutauit. Vere diuina uirtus diabolica cas
sauit argumenta et serpentis adnichilauit astucias.
Stulte christicolarum rationes antea expugnabamus.
stulte in apostolum iacobum conuicia iaciebamus. Meri
to habetur. atque collaudatur a christianis patronus et
protector quibus suffragari non desinit utpote
pius atque tempestiuus auxiliator. Iam christicola
rum atque gentilium licet fide dissentiant. ratio
tamen concordat. et ab utrisque laus beato iacobo persoluitur
multimoda. Fiunt tam gentiles quam christiani admi
ratores atque laudatores tanti miraculi. et nullus
eorum per beatum iacobum factum fuisse ambigit.
Post hec eisdem bismaelitis compostelle diutius
more indulgentibus in quendam eorum ceruice
apostema exortum contumuit. Quod insanabile
atque mortiferum penitus uidebatur. huiusmodi
enim solet uite aditus precludere. Eandem autem
domum in qua ipsi hospitabantur. quedam fre
quentabat uidua. que cereis et oblationibus apostoli
ca cotidie uisitabat limina et orationibus insistens
sepius ibidem pernoctabat. Quod bismaelite cons
picientes. sciscitantur quo et quare uidua ma tan
ta sollicitudine deferret supradicta. Responsum
est eis. quod beati iacobi apostoli clementiam pro remedio
anime sue et parentum suorum ceterorumque fidelium
his atque aliis exoraret. Forsitan et gentilium perfi
dia huiusmodi improperare atque deridere auder
et hostias. nisi euidentissimum apostolice uirtutis
miraculum in predicti archiepiscopi et sancte roma
ne ecclesie legati deliberatione uidissent. Iam uero
nec miraculo derogare nec apostoli gloriam minuere
presumebant. At ille in cuius ceruice apostema
extumescebat. obsecro inquit intercede pro
me ad apostolum uestrum. cuius patrocinia petentibus
presto esse uidemus. precare ut et mihi dignetur esse

propicius quando quidem potens est per dei misericordiam. Fer
quoque ad eius altare pro me hunc cereum. et dic
et supplica ei. ut ab huius apostematis tubertum
me reddat incolumem. Ad hec uidua pergauisa
subridens ait. Gracias ago deo et beato iacobo qui ubique
sue uirtutis patefecit mirabilia et ueritatis lumen
non tamen adhuc ad plenum uobis ostendit. Et acci
piens cereum. cum eodem cereo illius apostema
tetigit facto desuper signo crucis. Deinde habito ad
ecclesiam more solito obtulit oblationes. oratio
nem fecit. Expleta oratione. cereum quem acce
pat a bismaelita obtulit. Orationibus orationem
addidit. supplicans beato iacobo ut predictum bism
aelitam incolumitati restituat eumque per dei
misericordiam ab apostematis peste mortifera liberum
reddat. Vix facta oratione. apostematis conglu
tinatio exinanitur. Bismaelita incolumitati
restituitur. remanet tamen cicatrix. signum mali
exinanite pestis. Magna et ineffabilis dei misericordia
que per crucis signum quod gentibus secundum apostolum est
stulticia. salutis remedia ipsis etiam gentibus con
ferre non refutat. Magna quoque beati iacobi apostoli
clementia qui pro quibuscumque opem sibi deposce
ntibus dominum suum exorare eisque salutis gratia subue
nire non desistit. Postquam bismaelita presensit
beati iacobi patrocinia et mortiferi apostematis pe
stem exinanitam. ipse et complices sui pre nimie
tate gaudii obstupefacti letantur. tantique mi
raculi uirtutem admirantur. Ostendunt cen
turioni ceterisque christicolis quid qualiterue acce
rit et apostoli uirtutem medicine suffragium pre omnis
sem conclamant. Quid plura. Collaudatur atque
magnificatur a fidelibus et ab infidelibus beatus ia
cobus apostolus ut puta patrocinator clementissimus
profitentur omnes in publico apostoli iacobi per dei gratiam
mirificam potentiam. et dignis efferunt cum pre
coniis. Demum bismaelite inquiunt. Sicut fa
ma nobis retulerat. magnam eius huius apostoli cle
mentiam in archiepiscopi uestri solutione et in sodalis nostri
apostemate mirificam quoque uirtutem uidimus.
et testimonium perhibemus. Merito a christianis trans
pireneis et citra orationis gratia requiritur. Me
rito tanta deuotione a christicolarum multitudine
exoratur. Merito patronus et tutor a christianis
appellatur et habetur. Mirabamur quid esset peregri
norum euntium atque redeuntium frequentiam.

mirabam tantam uirtutis hunc aplo collatam
gratiam. Mirabamur nō miranda. obstupebam
non ob stupenda. Non est igitur operepretium tā
ta apli iacobi silentio claudere miracula. Si
cut pfecto ista palam p uniuersam nationis nr̃e
puinciam. tibi unius apli ingenitę nr̃a narrabunt
patrocinia. Gliam illius atq; uirtutem longe
lateq; diuulgabimus. precones erimus ueritatis
et eorundem minimus ueridici relatores. Efferre
mus ut dignum est aplm iacobum. referem⁹
eius magnalia euangliste facti in dei omnipoten
tis magnificentia et in apli sui clementia. O qñ
ta dei pietas. qui paplm suum etiam infidelib⁹
miracula potentie sue exhibet. O quanta dei benig
nitas qui mīcam suam fidelibus et infidelib⁹
tempore necessitatis nō dedignetur largiri. De q̃
scriptum est. Speciosa mīa dei tempore tribula
tionis. quasi nubes pluuię in tempore siccitatis.
Quam mīam nos quoq; presto habere in omnib⁹ et
ubiq; mereamur ipso propitio qui est fons mīe.
Iterea archiepc.

De castello pharo recuperato.

Licet innumerum prepedine detineret negociorum
utpote tantarum tempore tribulationum: ad nās
cendum bti iacobi castellum farum nomine in
tendit animum. Siempre admodum utile animad
uertens. recuperatis iam aliis et hoc recuperari. Quod re
gina dolose machinando olim extorserat ab eo. et
odii fomite quod exercuerat in archiepm. comē
dauit cuipiam suorum principum. Qui tamē de
uino precipiente regina iuramentum atq; homi
nium fecerat archiepo. scilicet. idem castellum se
pparte et obsequio bti iacobi fideliter retenturum.
Non multo temporis interuallo ueremud⁹ pet
consulis filius cepat eundem dnm et possessorem
castelli pditione. Quem compedib⁹ iunctum du
ra captionis cohercuerat pena ut castellum ab
eo extorqueret hac in iuria. Cum autē ille castel
li ptelaret redditionem irate pectori eius super
posita. incitius castellum sibi reddatur. oculor
effossionem ueremudus ex pfecto minatur. Sicq;
pditione uoti sui cōpote petitres predictum ad
eptus ē castellum. Quo agnito archiepc modo
multa polliceri ueremudo cepit modo multa mi
nari. ut sic bti iacobi ab eo habeat castellum. At
uero ueremud⁹ nec pollicitis archiepi nec minis
accōmodat animum nec spūalem nec mālalem
eius metuit gladium. Quippe tantum taleq; mu
nicipium retinere utilius opinatur. Tandem
archiepc ut uidet ueremudum ī predictiosa castelli
usurpatione nullatenus desistere. coadunato
exercitu ad castelli tendit obsessionem. Quod ut
circumquaq; innotuit: fredenandus eiusdem v.
frat. et munio consul lemr ipsius. ambo uidelicet
municipes archiepi et fideles: adeunt archiepm.
ineunt cum eo colloquium de ueremudi reconci
liatione. et de castelli redditione. hinc enim coge
bat eos sanguinis ppinquitas hinc archiepi obse
quialis fidelitas atq; utilitas. Multis quidem et
atq; diuersis int archiepm et ueremudum disputat
colloquiis ut et ille reddat castellum. et archiepm
habeat sibi retributorem et amicum. Quod tiran
nica ueremudi audatia penitus tenuit. Ob hoc
archiepc multo mag⁹ in iram exasperatus. nisi si cas
tellum sibi reddatur citi⁹ absq; dilatione obses
sionem minatur et parat usq; ad deditionem. Qui mo
pla. Veremud⁹ inuitus atq; coactus reddidit cas
tellum archiepo. et ipse dedit hoc ad custodiendum.
quidam ecclie beati iacobi archidiacono cui nomi
petrus. patronomicum autē tiresconites. Veremudū
siquidem iam sibi reconciliatum fredenando frē ei⁹
et munione consule eiusdem leniro causam illi⁹
cum archiepo ptractantib⁹. et pro eo intercellantibus
sedauit datis aliisq; prestimoniis. De inde archi
epc consilio habito cum canonicis dederat idē ca
stellum fredenando eiusdem ueremudi fratri.
hic archiepo ut puta eius milicie princeps obseq
batur: et ab eo plurima habebat prestimonia. Iur
auit tamē idē fredenand⁹ et hominium fecit archi
epo uidelicet castellum hoc se p bti iacobi iure et
obsequio habiturum et archiepo ut canonicis post
quam postularent absq; controūsia redditurum.
Deniq; idē fredenand⁹ cum adiret portugallia cō
mendauit idē castellum comiti. G. leniro suo. ac
cepta ab eo quod postquam peiperet reddi illud
absq; aliqua contradictione archiepo ut eius ca
nonicis redderet. post hec temporis int̃uallum
pcesserat. et ad recuperandum castellum archiepc
propensius anhelans. tam p litteras quam per
nuntios predictum fredenandum iam consulē
in portugallia sollicitauit de castelli redditione.
Qui in iurisiurandi et hominii quod archiepo fece
rat nō ut memor. comiti. G. iusserat reddere

castellum archiepiscopo. Verum ille castello priua
ri utpote tali municipio molestius tulit. Demum
archiepiscopus intonat comiti .G. qui ab eo plurima et
largiora prestimonia habebat. aut castellum red
dat sibi remota protelatione. aut archiepiscopum habe
at inimicum ablata sibi beati iacobi prestimoni
orum hubertate. Quod immanissimi causa efficieret
dampni ei fieret. propterea comes .G.O. no
lens immo inuictus atque coactus reddidit cas
tellum archiepiscopo. archiepiscopus uero commendauit hoc
ciudam presbitero suo. Sicque actum est. ut et ea cas
tella que in captione amiserat. et cetera. post
delibatione suam predictus acquireret opi
tulante beato iacobo archiepiscopus. Que usque in hodie
rnum diem presidio atque cautela eiusdem ar
chiepiscopi sunt iuris et proprietatis beati iacobi.

Eodem tempore **De concilio compostelle** predictus archiepiscopus et sancte **celebrato.**
romane ecclesie legatus. Licet ingruentibus
undique persecutionum tumultibus. bracarensis
et emeritane prouinciarum episcopos et abbates uocauit
ad concilium utpote ad dei anhelus seruitium.
et ad corroborandum sancte ecclesie statum. huic
itaque concilio interfuere .D. auriensis episcopus. .A.
tudensis episcopus. .G. columbriensis episcopus. .h. portuga
lensis episcopus. .M. mindunensis episcopus. .S. auilensis
episcopus et eorum abbates. Salamanticensis episcopus ex
pulsus erat a sede sua et profugus. Rex namque a
ragonensis expulerat eum et in eius ecclesia id
olatras et ecclesie sancte tironizauerat incestato
res. Qui salamanticensis cum predicto diu
tius compostelle moratus archiepiscopo eiusdem
licentia perhendie cum regina discesserat. ac
ceperat quoque dona ab archiepiscopo et capellam ad ce
lebrandum pontificale officium. Lucensis autem
episcopus qui eodem tempore obsequebatur regine
in urbe sua commoranti misit ad concilium ab
bates et clericos sue diocesos qui eius excusarent
absentiam. Interfuere omnes abbates et clerici asto
ricenses priuati pastore. Super enim pastor eorum
persoluerat iura nature. Bracarensis archiepiscopus et
quoniam circa id temporis in numantie morabatur
finibus nec huic poterat concilio inter esse
direxit huc abbates et clericos sue metropoleos et
ibidem de ecclesie sue finibus cum portugalensi
satis disceptauit episcopo. Celebratum est enim autem
hoc consilium compostelle consilio regis et
regine mediante quadragesima. In era .I.
.C. LXVIII. idus martii a predicto compostella
ne sedis archiepiscopo et sancte romane ecclesie le
gato. Tanta cleri ac populi principumque gal
lecie conuenit multitudo quod uix in apsida
licet magne sit quantitatis contineretur ec
clesia. In eodem equidem concilio propensius per
tractatum est de statu sancte ecclesie propter perse
cutionum tumultus plurimum tunc uacillante et
de pacis stabilitate **Quomodo dominus liberauit eum de manibus sarracenorum**

Magna omnipotentis. dei pietas
magna domini qui nouit eos qui sunt
eius in via. qui compostellanum archiepiscopum et sancte
romane ecclesie legatum a manibus iezabel
ut prenotatum est beato iacobo apostolo patrocinan
te liberauit. Nempe potentie dei dextera quam
plures et difficillimos idem archiepiscopus euasit
angustiarum laqueos. ut supra partim diximus
Eadem quoque et cetera sub uno ad memoriam
reuocare operepretium arbitror. Nolo inquam
stilus meus inertie arguatur. Cum igitur
idem archiepiscopus ante episcopatum. post primam
uidelicet honoris beati iacobi prepositurum in pro
cinctum cum comite .R. et cum optimatibus
gallecie ad extirpandam tenderet perfidiam ge
tilium sarraceni collectis undique uiribus
christicolarum castra prope olisbonam circum
dantes. in mensa obsederunt bellatorum mul
titudine. Tanta confluxerat inter omne gen
tis multitudo. tanta conuenerant barbarorum
agmina. a christianorum pernitiem impetum factu
ri. Denique cum christianorum alios cederent alios
uinculis manciparent. ipse licet inermis pre
gente cum omnipotentis dextera a telorum gran
dine. a tanta sanguinis effusione. immo ab
ipsis sarracenorum manibus liber et incolumis
euasit. Illud igitur dauiticum habuit in cor
de timore. Dominus eripuit me de medio ini
micorum meorum. Et illud salomonis in canticis
canticorum de diuina protectione et ineffabili
gratia domini. Leua eius sub capite meo. et dex
tera illius amplexabitur me. **Quomodo aliis nocte**
Transacto quoque **bis de opere beati iacobi iscex**
non modico temporum **sua remansit**
interuallo. uidelicet **incolumis.**

cum iam episcoparet. quadam die consederat in fabrica ecclesie beati iacobi super crates in sublimi cum copiosa populi multitudine. Ubi unique ibi plurimorum utpote in presentia episcopi beati iacobi diffiniuntur cause. Preterea ipse episcopus militem quendam reatu furti arguebat. Huius namque nore participes precipue semper habuit exosos et agallecis tale aucupium penitus resecare uisus est. Predicto itaque milite ab episcopo ducto in causam et de furti commissione appellato. subito crates nimio pondere corruunt in imum. Corruit et ipsa multitudo populi. Alios semineces alios fractis cruribus ut tibiis. siue brachiis utpote tanto precipitio collisos uidet. Episcopus autem cum uno tantum socio super quandam partem detinum quasi in aere pendens. diuina eum protegente gratia incolumis remansit. Alii omnes collisi ruerunt. Ipse et uno tantum comite in sede sua resedit. Post hec appositis scalis atque restibus. episcopus cum suo sodali ad ima incolumis deducitur. cunctisque admirantibus in tanto periculo extitit illesus. Miles et quem supius pro furto in causam ab episcopo ductum meminimus. collisus. grauiter fracto crure atque tibia adducitur ad episcopum. Quem cum uidisset episcopus pessima collisione flagellatum. diuina inquit ultione actum est. Ego quidem pro furti calumpnia iuste animaduertere nolebam. Deus autem iustus iudex iuste exercuit suam sententiam. Absit ut post diuinam iuste ultionem humani examinis flagello ferians. Scriptum est enim Non iudicabitur bis in idipsum. Cessa igitur frater ab hac nequitia et iuste adquire sue correptionis. ~~Gracias itaque agamus deo~~ uirga percussit. consoletur te. utpote piissimus pater baculo pastoralis sustentationis. Gracias itaque agamus deo de inestimabili consilii sui magnificentia. Me piissimi patris clementia in tanto periculo conseruauit illesum. te lesit ut ab incepta nequicia resipiscas in posterum. Maxima dei pietas. maxima eius patientia. qui neminem uult perire sed omnes homines uult saluos fieri.

Quando apud iriam ruente palatio incolumis euasit.

Item quadam die idem episcopus apud iriam in excelso residebat solio causasque publicas dictante iusticia examinabat. Maxima quidem hominum illuc conuenerat multitudo. ut puta ad tanti uiri presentiam. Alii ut de acceptis iniuriis iustam reciperent satisfactionem. alii aduocati. ut satisfacerent ceteri ut legum et plebis scitorum diffinitiones et iusticie perciperent exercitationes. Miles quoque quidam prepotens inter erat quem episcopus propter incestam consanguinitatis copulam gladio percusserat anathematis et a liminibus ecclesie sequestrauerat. Hunc episcopus intendens a tanti incesti reuocare facinore. euangelizabat ei uerba uite et discipline. Hinc terrebat eum gehenne incendiis et nisi resipiscat perpetuis cruciatibus mancipandum astruebat. Hinc si resipiscat. eterne uite beatitudinem et in celesti gloria felicem pollicebatur mansionem. Dum hec aguntur et miles de consanguinitatis copula a presule arguitur. subito corruit solium. tectiatque parietum solutis compagibus. Ruunt omnes in precipitium. trabium. tegularum. lapidumque pondere obruti. Colliduntur tante ruine congerie alii fractis cruribus ut brachiis. alii toto corpore collisi semineces. Fit concursus populorum ad tante ruine sonitum. curritur utrimque ad pontificalis palatii precipitium. Alii parentes alii amicos. alii notos flendo et eiulando sub lapidum aggere sub fragmentorum congerie requirunt. inuentos etiam semineces abstrahunt. Pars autem illa solii in qua episcopus solus in scanno suo residebat. firma stetit atque illesa. nec corruentis palatii strage aliquatenus labefacta. Ex consuetudine equidem habetur episcopum sancti iacobi premium honoris excellentia nisi alius metropolitanus episcopus aut rex aut alia excellens persona solum in scanno suo sedere. Predictus episcopus ea die missam de resurrectione domini celebrauerat. Hunc ergo in tanto periculo sibi habuit propitium cui laudes et orationes persoluerat sacrosanctum offerendo sacrificium. Diuina namque protectus gracia. corruente undique palacio ceterisque prostratis. solus in sede sua illesus atque incolumis permansit. ac tantum solii salua parte in qua ipse residebat. Scriptum quippe est. Prope est dominus omnibus inuocantibus eum in ueritate. et custodit dominus omnes diligentes se. Miles quem supra meminimus postquam de ruine congerie grauiter collisus euasit. mox episcopi prostratus pedibus abrenunciat illicite consanguinitatis copule. et in quo prius incorrigibilis fuerat. iam

Dauid.

gerens penitudinem orat atque precatur eam sibi
penitenciam. Ad quem episcopus. Nosti inquit fili ka
rissime quanta circa cordis tui duriciam usque
modo fuerit misericordia domini. Ipse enim peccatorem
non vult perire sed magis ut convertatur et vivat.
Ipse quoque quem diligit castigat flagellat
omnem filium quem recipit. Ut ergo fili scias
te peccatore penitenciam agente maius gau
dium sit in celo quam super nonaginta novem
iustis qui non indigent penitencia. Age te pe
nitentiam et convertere ad dominum deum tuum. et
ipse convertetur ad te. Ipse equidem castigavit
te. quia te diligit flagellavit quia ut filium
recipit. Hec sunt flagella paterne pietatis. hec
sunt itinera divine correptionis. Noli expecta
re flagella iracundie. ne thesaurizes tibi iram
in die ire. Quid plura? Omnes accepta ab episcopo et
penitencia ab iniecta consanguinitatis copula
revocatur. Hec dies bina nobis prebuit trophea
bina contulit ecclesie gaudia et de episcopi in tanto pe
riculo incolumitate et de militis abiuncta cop
ula penitudine. Qualiter evasit a captione arie pe
trein quoque episcopus post aliquantum temporis. —.—
tempore galecia discordie facibus accensa.
quantum ad reformationem pacis anhelavit:
luce clarius patet. Cum enim post mortem regis
bone memorie domini A. quidam nequitie com
plices. galleciam guerris tumultuari sicienter
obsedissent. in castello minei regem pue
rum comitis R. et regine U. filium. et comitissa
comitis P. nutricii regis uxorem. pluresque galle
cie obtimates. sicut in priori libro dictum est.
episcopus et eos absolvere et pacis incolumitate revo
care intendebat. Porro necessarium ducens
inimiciciarum aculeos. conspirationum moli
mina proditionum incentiva resecare. Verum cum
eum predictis obsessis abhominabilis arie
petrine eiusque complicum proditione episcopus cap
tione mancipatus est. Quo capto. reges prin
cipes. duces marciones. honoris sui primatum
usurpare nitebantur. plures tam proditionis
auctores quam ceteri ad vendicandum sibi beati
iacobi honorem animadvantur. Sed qualiter in
mensa dei clementia eiusque mirifica misericordia. aper
uit eorum proditorum manibus eum libera
verit: non quidem est mirari divine autem
potencie est talia operari. Ipse qui ait confidite
ego vici mundum: eripuit eum de manibus
inimicorum suorum et super inimicos suos
excelsum fecit eum. Supius quidem hec
breviter scripta sunt et cum ceteris hic annota
ri arbitror oportunum. Ut in eo aquam
eum dominus eripuit periculis: ceteri amplius
confidant de misericordia domini. Qualiter evasit a bel
Denique solo bello de angos. —.—.—
episcopus. ceterisque demum solutis. in
doque ab eo predicto puero compostelle in
regem et sic galleciis pace confederatis. ac
episcopus cum rege puero et cum galleciorum prin
cipibus properat impetuosum. Nempe ana
modica citra pontem in gironi parte regni re
gem expellere aragonensem quam viole
ter atque fraudulenter usurpaverat iustu
et sanum fore arbitrabatur. Iusticie enim est
unicuique attribuere quod suum est. Ventum est ad
fontem de angos propre scilicet legionensem civitatem venitur et
ecce obviam aragonensis cum copiosa militum atque peditum
multitudine. bello utrimque conserto prelioque utrimque et plurimum
galleciorum alii interempti. alii capti. alii insugam
versi sunt. Belliger aragonensis priusquam hec
langes sue bellum conseruissent. regem au
dacioribus atque fortioribus suis precepit ad ne
gocii munus erat ut circumspicerent et ex
plorarent qua parte belli consisteret episcopus beati
iacobi. Insuper addidit atque monuit ut persequ
rentur eum donec caperent. Si enim compos
tellane ecclesie episcopus caperetur: sperabat arago
nensis galleciam facile se in ius suum statim
que iuro suo vendicaturum. Quoniam iste episcopus gal
lecie tutor et protector atque patrocinator erat. Ce
teris ad discordie tumultus ruentibus. bella
que et seditiones concitantibus ipse reconcilia
tor ipse pacis iusticie atque veritatis amator
constanter permanebat. Gallecie regnum licet
ex parte divisum consolabatur atque consolida
bat. Ideoque hic qui omnia turbari omnia presum
dari fecerunt: odio habebatur ceteris qui his con
traria sectantur. ut pater et dominus diligebatur.
Potito aragonensi tyranno victorie palma.
licet quibus rex iniunxerat. episcopum circumquaque
sollicitius requirerent et inesse captionem am
mosius iuerent: iste tamen qui non deserit sperantes

tos. nisi qui diligit diligentes se; presto ei ad-
fuit. Et inimicorum persecutoribus curauit eum. A fa-
ucibus bracchiorum ardentibus leonum eripuit
eum. per medias hostium acies. per medias bellan-
tium falanges. per ipsos sequentium gladios per-
regente eum diuina potentia incolumis eua-
sit. Et igitur a quo omne bonum procedit esse tan-
tum ascribens patrocinium: adeuit. Dominus mi-
chi adiutor. et ego despiciam inimicos meos. Recol-
lectis tandem his a bello euaserant. pluribus
tamen amissis sicut in primo libro patet ad pro-
pria reuersus est.

Qualiter euasit de incendio turris et de medio inimicorum suorum.

Lapso preterea non modico tempore. clericatque ciues com-
postelle in ipsum conspirauerunt et coniurauer-
runt episcopum. Sepius eum expellere ab episcopatu mo-
liti sunt. Sepius cum regina molimina proditio-
nis in eum machinati sunt. Sepius reges et prin-
cipes in eum surrexerunt. Sed dominus erat ei adiu-
tor nec timebat quid sibi faceret homo. Cum
autem conspirationis et coniurationis sedition-
atque complices iniquitatis sue cassos penitus
cassari doluissent. Facto impetu insurrexerunt
in episcopum et in reginam. lapides tela ignem in eos
iacientes mortemque omnibus modis comminantes. Sed
qualiter fortis dextera iusti iudicis cui omnia pos-
sibilia sunt eripuerit eum ab obsidione et incen-
dio turris qualiter per medios hostium circumd-
antium cuneos eum deduxerit qualiter ab ipsis
insectatorum sanguinem eius sitientium pugionib-
us eum liberauit qualiter de medio inimicorum suorum
per medium etiam excubiarum eum extraxe-
rit. qualiter deinde super inimicos suos excelsum
eum fecerit. humani capacitatis ingenium non su-
fficit intelligere. nedum ad plenum describere.
Verumtamen quantum ingenium mei situla capere
sufficiat. historie series in priori libro indicat. Ve-
lut domini sunt hec. Si habueritis fidem tamquam
granum sinapis: dicetis huic monti transfer-
re et transferet se. Cum enim iustus ex fide ui-
uat. habens quidem omnia et habundans. non est
dubium quin uiuat in eo qui dicit. Ego sum uia
ueritas et uita. Ipse uiam sermonum suorum in
pacem dirigit. ipse ueritatem sectantes tuetur
atque custodit. ipse uita uiuentes a dextris et
a sinistris protegit. Iste hanc uiam tenuit. hanc
ueritatem dilexit. hanc uitam desiderauit. Ab eo
igitur quem dilexit dilectus est. et ab eo protectus est.
et ab eo super inimicos suos excelsus factus est.

Regina quoque in eum et in episcopatum et in
archiepiscopatum plurima machinata fuerat.
Ipsa inimicorum ecclesias ubique pregrauium sinum
auro argento et quibusque preciosis spoliau-
erat. ciuitates oppida. castella uillas ut res
usque in hodiernum diem ostendit pessum
dederat. pacem et iustitiam. canonicos collegas
effugauerat. Cum eius infesta uocati-
tis regnum pessimum dedisset uiduarum uesti-
bat ecclesia beati iacobi et eius honores. in quibus
predicta iezabel de predari ardebat. In deo eo
iniit eam et hiis ecclesie pastorem sepius pacis
dirumpebantur federa. Ipsa enim assidue ad ra-
pinam et ad excidium anhelabat archiepiscopus rapinam
rapientem ab ouili suo arcere lupinos dentes ab
ecclesie sue corpore amouere uelut strenuus pas-
tor uiriliter elaborabat. Sed cum muliebris ani-
mi molimenta sepius cassarentur. nemo nec
dolo rabiem suam fera crudelis satiare quiuisset:
ad maiora nequitie argumenta intendit ani-
mum. Scriptum est enim. Instancia concu-
piscencie transuertit sensum. Denique tanto
dilectionis federe regina confederauit sibi
archiepiscopum. tot tantisque iuramentis obligauit
se illi: quod omnia fraudis et molimina crederet
abesse. Sese etiam archiepiscopo ad modum exhi-
buit obnoxiam. Archiepiscopus credens omnem ini-
quitatis silicem ab ea funditus eradicatam:
credebat se illi. Sed tempore uetitum est illud poe-
ticum. Quo semel est imbuta recens seruabit
odorem testa diu. Obsequebatur ei propensius.
opitulabatur attentius in gallecia et etiam in
portugallie finibus. Quod superius in hoc libro
stilo meo dilucidatum est. Quid multis immo-
ror. dum redirent a portugalia. regina tot fede-
ribus totque iuramentis spretis nec deum nec ho-
mines uerita. nefandissima proditione cepit
archiepiscopum et inclusit in manicapus suis. post hec
ad rapinam et excidium canonicorum atque ciuium
immo totius honoris beati iacobi iam uotis suis
pos animatur. Iam sibi obsecuturum esse capto ca-
pite. sed omnia in manibus suis forte opinatur:
polluitur animus eius sacrilegio sceleratissime

Qualiter euasit a captione regine

Salomo. al. ecclesiastes

Versus poete

uoluntatis spoliandi deum et homines. Ait
enim btus augustinus. pfecta uoluntas fa
ciendi reputabitur pro opere facti. Item uo
luisti s; non potuisti. sic anotat deus quasi
feceris quod uoluisti. Piuriis facinora con
glutinat. sacrilegiis sacrilegia accumulat.
S; qui tres pueros de camino ignis ardentis
liberauit quiq; btm petrum de carcere herodis
eripuit. ipse archiepm ab execrabili captione
regine abstraxit. Miro equidem et ineffabili
modo. illa nolente illa renitente liberatus est.
Mirantibus quoq; et his qui interfuere et ab
sentibus qui audiere modum solutionis illi9.
Ex impulso. ex inopinato uoluit sic fieri diui
na puidencia. Vt. viii. die acceptionis carcere
liberaretur. Voluit quod summe tantum fue
rat potencie. humane ad scribi audacie. Mi
rati estis et ipse archiepiscopus sicut ab ore eius sepi9
audiuimus. dei uirtutem tam efficacit tam
q; celerit sibi fuisse ppiciam. Nonsuis me
ritis. s; diuine adscribens miserationi pi9
et misericors dns qui eum de tot tantisq; li
berauit angustiis. noluit seruum suum de
serere in uinculis mulieris babilone. Nolu
apli sui ecclesiam tali presule priuari. Noluit
eam leonum atq; luporum dentib9 dilaniari
Noluit sacra et non sacra a pdicissimis pditu
iri. Mira et ineffabilis dei dispensatio. qui ser
uos suos ab impiis patitur premi et affligi ut
ostendat in eis brachium supne uirtutis. Re
laxat frena iniquorum. ut augeatur fidelibus
suis retributio meritorum. Crescente enim p
secutionis pugna. crescit et uictorie palma. Vt
scriptum est. Non coronabitur nisi qui legiti
me certauerit. et in alio loco. Vincenti dabo ede
re de ligno uite. Forte et efficax fuit brachium
dni in solutione archiepi. Maximum equidem
et abhorrendum piaculum in xpm dni talia fie
ri. Abominabili9 et execrabilius fuerat hoc fa
cin9. efficacius et admirabilius fuit in eo mi
raculum mirifici omipotentat9. Idcirco cum
hoc excellentiori atq; ammirabiliori patrocinio
in nefandiori atq; execrabiliori piaculo. cete
ra que predicta sunt ad memoriam reuocare
nolui. Omnes itaq; quidem in ira dni confidunt
audiant et intelligant efficacem supni patro
cinatus circa archiepm magnificencia et glifi
cent patrem qui est in celo et in terra. De aduc
Inter cetera tu aque que pfluunt ante porticum et
predicti archiepi et ecclie bti iacobi.
sce romane ecclie legati opa quod dam no bi
le et preclarum opus obliuione non debet
obnubilari. Exigit enim ipsius opis admi
randa utilitas. ut quanto pse iocundatur
non inglorium. tanto pnie laudibus effer
atur ad plenum. Que digna sunt laude. dig
num est preconando memorie commendare.
Cum igitur archiepus indefessa sollicitudine
piugil compulsit bti iacobi pegrinos pnim
iam sustinere aquarum inopiam. paterna pi
etate compunctus indoluit. Nouerat illud
apli. Si compatimur. et conregnabim9. Com
patiebatur pegrinis. qui ad aplicam uenien
tes ecclesiam die aut nocte aquam ad hauri
endum seu aliis usibus necessariam require
bant. nec inueniebant. Sepius necessitas co
pellebat eos aquam emere ab hospitibus seu
ab aliis dato precio. et quod adiuctis emptio
nem reseruabant. in aque usus partim consu
mebatur. hii uero quibus pecunie deerat in
arsupium. sepissime tolerabant acerrimam
aquarum penuriam. Nimirum tanta ad bti
iacobi ecclesiam confluit pegrinorum multitu
do. Cui archiepus adhibere remedium excogi
tauit. s; arduum immo difficillimum erat.
Tandem hortatu et amonitu iussu et ostensu
eius bernald9 ecclie bti iacobi thesaurarius
cepit aque ductus componere p miliarium
igitur fere extra suburbium compostelle
aque ductus atq; meatus subterranei compo
nuntur. Magno labore maximo pecuniarum
erogatu aquarum cursus ad ecclesiam dirigit.
et cauato atq; composito alueo adducitur.
postquam autem uentum est pre ecclesiam sci ma
rtini secus uidelicet domum petri anaiadi.
abhinc lignee canales ferro et plumbo conso
lidate suscipiunt aquarum torrentem et par
tem eiciunt ante porticum aplice ecclie par
tem in claustrum sci martini monachorum
usibus pfuturam. In eodem quoq; monastio
tanta sustinebatur aquarum penuria quod
etiam ad abluendum manus nisi aliunde
afferretur. aquam non haberent. harum aut
aquarum tanta manat habundancia. q et

monasterio sancti martini sufficit. et ante beati
iacobi ecclesiam torrente impetu profluit. per
ipsas ligneas canales eicitur in cauatum
lapidem mire magnitudinis quem ipse
archiepiscopus olim ad hunc usum iusserat fie
ri. Ad hunc quidem usum iusserat quidem usum.
set in alio loco uidelicet in claustro canonicorum
beati iacobi. Indefesse namque strenuitatis in
agro domini operarius claustrum apostolicis canoni
cis preclarum et elegans scilicet opus hedifi
care toto animi nisu desiderabat. et per subterra
neos meatus aquam adducere in claustrum
ad opus canonicorum sicut ante porticum
ecclesie beati iacobi usque in hodiernum diem ad
ducitur et profluit. Set guerrarum tumultibus
prepeditus. quoniam id operis differebatur. quod tamen
tempore suo construere ardentius sitiebat. aquarum
receptui exposuit lapidem illum utilem
et necessarium. pluribusque profuturum. Recipit
igitur lapis ille aquas per subterraneos meatus
adductas. et quot quot habent necesse. inde
sufficienter propinat. Tantarum aquarum af
fluentie ad modum congratulantur peregri
ni. Vocant eas aquas beati iacobi quasi sanc
tificatas et saluberrimas et ad humanos usus
diuinitus preparatas. Quantam autem utilita
tem. quantamque ammirabilis spectaculi hec
aqua prebeat excellentiam nisi qui uiderit
quispiam nequit satis ammirari. Que ut
frigidior et limpidior emanet. fecit eius alueum
archiepiscopus cooperiri lapidibus et de super humo
usque ad ortum fontis a quo diriuatur. Frigi
da itaque atque limpidissima emanans profluit
peregrinorum haustui ceterorumque usui uti
lissima. Habemus ex euangelio. duo in lecto.
unus sumet et alius relinquetur. Duo mo
lentes. unus sumetur. et alius relinquetur.
Duo in agro. unus sumetur et alius relinquetur.
In agro scilicet in ministerio sancte ecclesie tamen
quoniam in agro domini operatur. qui tantam sollicitudi
nis curam ecclesie cui preest exhibet. tanta ag
rum sibi commissum sollicitudine excolit. ut
decet. uidelicet excolenda excolendo extirp
anda extirpando. renouanda renouando ed
ificanda edificando. Talis perfecto. operarius ut
puta fidelis seruus et prudens ad ueniente no
cte hoc est seculi aduersitate permanens in fi
dei constancia et bonorum operum exercicio ad

ad uitam assumitur etiam dum alii decidunt
et relinquuntur ad penam. Predictus archiepiscopus et
in ecclesiasticis et in secularibus quantum sua in
ter est et quantum nostre capacitatis est tantam
et sollicitudinem. ut agro domini uiriliter excul
to paratoque tandem huius uite feliciter curricu
lo cum hiis qui assumuntur ad etiam assumatur
et ipse uitam. **De edificatione ecclesiarum et pala
tiorum.**

Construxit quoque
Idem archiepiscopus ecclesiam sancti pelagii de
ante altaria secus ecclesiam beati iacobi. destruc
ta uetustissima et ignobili ecclesiola. que prius
ibi fuerat. Item in compostella funditus reno
nauit ecclesiam sancti michaelis. ecclesiam sancti
felicis. ecclesiam sancti benedicti. Super porticum
etiam ecclesie sancti iacobi post et similiare mil
uorum. edificauit altare in honore beati benedicti.
Beato quoque paulo quoniam raro in ecclesiis hispanie eius
memoria habebatur et beato antonino et beato
nicholao. super porticum que ducit ad torrentem
aque secus monetam altare construxerat.
Beato quidem est benedicto et beato antonino hon
oris uices recompensare satagebat. quorum
altaria in quadam turri secus uetustam beati
iacobi ecclesiolam fuerant quod in precedenti
huius aptius scriptum est. Vetustissimam quoque
ecclesiolam sancti tome de ouria que penitus
ruinam minabatur destruxit. et aliam ibidem
nouam hedificauit. In castello honesto preter
cetera ab eo ibi constructa que supra notaui
mus edificauit obtima palatia. Ecclesiam autem
quam ipse in eodem castello fecerat. quoniam humi
lis et parua erat et pedibus super muros castelli
euntium conculcabatur. dirui iussit. et de inte
aliam ecclesiam maiorem excelsam et eminen
tem ibidem edificauit. Utile et congruum ar
bitratus talem ecclesiam talia palatia in hone
sto edificari. in quibus beati iacobi archiepiscopus ho
norabiliter cum clericis et militibus suis ut decet
eum aliquociens commoraretur. In tempore
quidem guerrarum honestum est quasi the
saurus et camera compostellani archiepiscopi et ca
nonicorum eius. Decebat itaque excelsa et insig
nia habitacula ibi fieri. ut et deus digne ac
uenerabiliter in habitaculo suo adoraretur. et
in ceteris edificiis beati iacobi ministri uene
rabiliter pausarent. Apud iriam quoque ampla
et magna palatia ab antecessore suo bone

q honestu e refugiu archiepi
et canonicorum [illegible]

memorie domino .d. epo confirmata habebant. In
his solebat et ipse archiepiscopus ante archiepiscopatum hos
pitari. Sed ingruente guerrarum tumultu ex
crescente per galleciam proditionis muscipula reuo
cauit ad memoriam. olim quendam epm beati
iacobi nomine guedesteum. dolo et proditione apri
cipibus gallecie ibi fuisse interemptum. Si
mirum ad uacandum et seruiendum deo liberius
quadragesimale obseruabat ibi ieiunium.
a militibus et a familia sua segregatus. Intem
peste igitur noctis silencio sceleratissima prodi
torum manus irruens in dormitorium preter
ecclesie parietes. ubi cum canonicis dabat men
bra quieti, pro nephas. epm digladiauerunt. His
ad memoriam reuocatis archiepiscopus guerrarum
temporibus duxit opere precium patronum
conmeare. ubi erat populosa domorum multi
tudo. Sepius enim cum in predictis hospitare
tur palaciis. milites ac familia eius ad propinquas
patroni conmeabant domos. et dominum suum cum
paucis clericorum et cubicularijs quasi in
solitudine relinquebant. Expertus credendum
est. Multotiens enim eo ibi fui. et quod scribendo
prebeo: uidi et sepissime hostium incursus ex
impuiso formidaui. Hac propter archiepiscopus sano potius
consilio patronum conmeauit. ibique suam com
mutauit mansionem. et quoniam non decebat tanti
nominis uirum in doneis eum habitare edificiis. construxit
idonea palacia secus ecclesiam patroni. quam
et ipse quodam presbitero bone memorie
pelagio dispensatore fecerat. In hic palaciis
archiepiscopus tamquam cohabitancium multitudi
ne uallatus. suisque militibus stipatus. usque
in hodiernum diem pacem mecum comite salu
te sepius habitat. Sic habitet. sic edificet.
sic ualeat deo donante diutius. De conuenientia
inter predictum archiepiscopatum. salagie. bisancos
archiepm compostellane trasancos. lauacengos. et ar
ecclesie canonicos. et uel inter archiepm et .d. minduniensem
inter minduniensem epm et episcopum.
minduniensis ecclesie clericos super quibusdam ar
chiepiscopis biteratibus uidelicet bisancos. trasan
cos. salagia. lauacengos. questio temporibus
scilicet bone memorie regis adefonsi sapius fuerat
uentilata. Compostellana namque ecclesia astr
uebat hos archipresbiteratus ad suam pertinere
diocesim et minduniensis ad suam. Quam
re nr archiepiscopus ut adipisceretur quod sue
ecclesie esse astruebatur: frequenter clericos suos
romam delegando. non modicas expenderat
pecunias. Sepius in presentia pape pascalis
id negocium prolatum atque uentilatum fuer
at. Sepius ipse papa litteras suas huius rei ca
usa ad compostellanam et ad minduniensem
direxerat ecclesias nec non ad comprouinciales epos.
sicut in primo libro plenius scriptum est.
In multis quoque conciliis per hispaniam cele
bratis in presentia romanorum cardinalium et
legatorum super hoc multotiens conuentum est.
sed non discussum. Deninque ex sententia romani
pontificis apud astoricam ad hoc diffiniendum
compostellanos et mindunienses conuenire
clericos sancitum est. huius rei iudicio burgensi
epo predestinato iudice. Sed minduniensibus
deficientibus et se a compostellana ecclesia uio
lentiam pati causantibus: hec questio remain
serat insepulta. Veruntamen compostellane
ecclesie canonici mindunienses iudicio supera
tos et predictos archipresbiteratus dictante ius
ticia se uindicasse astruebant. huius rei dif
finicio ingruentem per hispaniam guerrarum
tumultu multis temporibus sopita remanse
rat. Nunc compostellana nunc minduniensis
sis hos archipresbiteratus uendicabat ecclesia
sed sepius compostellana. ut potest columpna i
ticie et ecclesiastica atque secularis potencia magis
suffulta. Ipse quoque clerus ac populus qui in
hac dioceseos parte habebatur. quodam mode
dientie euagabatur supercilio. quoniam geminam
gloriabatur se habere matrem. Tandem .d. com
postellane ecclesie thesaurario in minduniensi
si ecclesia epo. lapsoque non modici temporis cur
riculo. inter nrm archiepm eundemque epm pre
dicti negocii cepit agitari questio. Sed archi
episcopus uidens id negocium olim indiscussum diu
tius protelari. atque utrique ecclesie animarum damp
num magis magisque multiplicari. patienter ha
buit in his dispensationem. accessito namque
.d. minduniensi epo. in concussam imponere
huic rei stabiliuit diffinitionem. Ex beneplaci
to itaque utriusque uidelicet compostellani ar
chiepi et sancte romane ecclesie legati eiusque

canonicos

canonicor. & minduni eius epi eiusque canonicor statu
tum est atque conventum ut compostellana eccl. quiete & integre possidere habeat in
posterum hos duos archipresbiteratus salagiam.
& bisaucos. mindumensis vero sive vallibrien
sis eccl. quiete & inconcusse habeat impostrum
hos archipresbiteratus. trasancos & lavacengos.
et arros. Quod nequandoque ut quoquo modo in
quietetur aut concitetur: firmissima utriusque
scripture auctoritate corroboratur hoc modo.
Nos inferius scripti Convenientia inter ar
videntes dominum chiepm & mindunie
didacum compostellane sedis sem epm.
archiepm & sancte romane eccl. legatum: & do
num munionem vallibriensem epm dissidentes
et inter se altercantes super quibusdam archipresbiteratib
scilicet. Salagia. Bisauchos & trasancos usque ad
lavacengos & arros. de quibus sepius ventilata
fuerat querimonia. inter dominum didacum pre
fatum archiepm & domnum Gundisalvum mindun
iensem epm antecessorem predicti epi domni mu
nionis. temporibus bone memorie regis domni alde
fonsi ingeneralibus videlicet conciliis nec non
& inpresentia domni pape pascalis. diuturne fratrum
fatigationi & dissensioni compaciendo. finem tan
to negocio imponere operepretium duximus. Ab ipsis
siquidem & aliis canonicis rogati & invitati in unum
convenientes: hoc negocium fraterne dilectionis
affectu discuciendum eorum consensu suscepimus.
Nostri & enim officii est scismatis seminarium
destruere & caritatis plantarium studiosa sollici
tudine inter discordantes fundare. perspectis igitur
utriusque eccl. rationibus huiusmodi convenien
tiam inter eos firma imperpetuum stabilitate feci
mus ut impostrum eccl. beati iacobi duos archipres
biteratus videlicet salagiam & bisaucos perpetuo
iure habeat & absque ulla repeticione possideat. et
vallibriensis ut mindumiensis impostrum archi
presbiteratus videlicet trasancos. lavacengos &
arros. perpetuo iure habeat. & absque ulla repetitio
ne possideat. Additimus & iam in hac convenientia
ut de honore beati iacobi vallibriensis. ut mindu
niensis eccl. omnia illa vota que sunt intoto
episcopatu vallibriensi ut mindumiensi imperpetuum
habeat. & quiete & libere eiusdem perhenni possideat.
preter candelam que fit. c. librarum publicam. xx
v. solidorum quam annuatim eccl. beati iacobi ex

solvat. Similiter addicimus. quod vallibriensis
eccl. monim compostellano archiepiscopatu tributa
ecclesiarum que tercias dicimus nullatenus exigat.
Et econverso compostellana eccl. inmonim episcopatu val
lıbriensi tributa ecclesiarum. que tercias dicimus nul
latenus exigat. hanc itaque diffinitionis convenie
ciam. & litteris nostris confirmamus: & propriis sigillis
munimus ut ab hinc & deinceps pretaxata quere
la inter compostellanam & vallibriensem ecclias
perpetuo silencio sopiatur. Siqua igitur infuturum
ecclesiastica secularis ve persona hanc nostre diffiniti
onis paginam sciens contra eam temere venire
temptaverit: secundo tertiove commonita. sine satis
factione congrua emendaverit: potestatis hono
risque sui dignitate careat. reamque se divino iudicio
existere de perpetrata iniquitate cognoscat. & a sa
cratissimo corpore ac sanguine dei & domini nostri ihu
xpi aliena fiat atque inextremo examine districte
ultioni subiaceat. Cunctis autem hec observanti
bus sit pax domini nostri ihu xpi. quatinus & hic fructum
bone actionis percipiant. & apud districtum iudi
cem premia eterne pacis inveniant. Facta dif
finitionis convenientia. Sub Era. m. c. l x. &
qt. v. klarum setembris. Qualis carta talis
habetur inthesauro vallibriensis eccl.

Ego munio vallibriensis eccl. indignus
vicarius hoc scriptum propria manu con
firmo. Ego petrus archidiaconus vallibriensis
eccl. confirmo. Ego arias sisnandizi qui tunc
temporis vallibriensis eccl. archidiaconus eram
insalagiam confirmo. Petrus prior confirmo.
Veremundus archidiaconus qualiscumque presbiter cogn
omento adefonsus confirmo. Ego aldeřetus
confirmo. Ego petrus confirmo. Pelagius con
firmo. Martinus confirmo. Petrus presbiter confirmo.
Froyla presbiter confirmo. Petrus presbiter primi clericus conf.
Didacus oonarizi confirmo. Iulianus archidiaco
nus confirmo. Guido archidiaconus confirmo.
Petrus iohannis confirmo. Petrus abba confirmo.
Ego. m. vallibriensis Pactum. m. vallibrien
episcopus promitto ubi in fide xpi. & sis epi.
mei veritate domino didaco compostellane eccl.
archiepo & sancte romane eccl. legato. ut ab hac
hora inantea sim vester fidelis amicus. defendendo
vitam vestram & membra & honorem quem habetis
vel habituri estis. & de primido malum vestrum i

De candella ... eccl. ... solvi ecclie ...

14

omnibus 7 p omnia sine arte 7 malo ingenio secundum
posse meum. Si uero quod absit uobis exiliu
aliqua ui. ut uiolentia. aut expulsio honoris
euenerit: ut corporalit(er) uobiscum eam quo iueri
tis ut iuxta consilium ur(u)m me disponam. 7
hec attendendam uobis uiuenti dum uixero. ad
iuuante diuina gratia: sic deus me adiuuet. 7
h(ec) sancta euangelia. Quicquid uero de hoc pacto
fide xpisti stabilito absolueritis: absolutum sit.
Consilia que m(ihi) direxitis
quod discoopiam ad dampnum ur(u)m. Ego
.d. indignus esse hoc scriptum propria manu
confirmo. Petrus uallibriensis archidiacon(us)
confirm(at). Arias sisnandizi uallibriensis
ecclesie 7 archidiaconus confirm(at). Qui inter
fuerunt de canonicis b(ea)ti iacobi: Arias gundi
saluidis. k. confirm(at). Petrus gusindiz. k. of.
Petrus ehe archidiaconus confirm(at). Petrus
cresconides archidiachonus confirm(at). Petr(us)
ananades confirm(at). Petrus astruarides confir(mat).
Arias munionides confirm(at). Giraldus magis
t(er). confirm(at). Bernaldus bernaldici confirm(at).
Adefonsus k(ardinalis) confirm(at). Petrus stephanici
confirm(at). Petrus fulco confirm(at). Petrus pe
lagides confirm(at). Pelagius muniz confirm(at).
Ea quoque que *notitia uestimentorum lib*
ipse archiepiscopus ad *rorum aliorumque orna*
anteriores ecclesie *mentorum ecclesie que*
sue usus atque ornatus. *fecit archiepiscopus.*
scilicet uestimenta ceteraque orna
menta emit. lucrifecit acquisiuit ut fieri fec(it)
huius operis serie commemorare non est incomod(um).
Que enim per se ut per auctorem lucis memoriale
merentur: obliuionem sepelire. argumentu(m)
est culpe. Multa equidem inadhibenda ecclesie
sue cura per uos atque utilitas expostulauit:
archiepiscopus expendit. plura uero atque maiora sic(ut)
rei ueritas testatur: acquisiuit. Pensandum
est quibus temporibus quotque quibusque persecutorib(us)
ecclesiam suam b(ea)to iacobo suffragante patroci
nii parma protexerat. quot 7 quanta ad expugn
anda persecutionum argumenta expenderit quot
et quanta acquisierit. hec ergo que sequens
patefacit series: predict(us) archiepiscopus 7 sancte ro
mane ecclesie legatus uestimenta atque ornam(en)
ta ecclesie lucrifecit. emit. ut fieri fecit uidelicet

quatuor cithecas greco exercitio compositas
.iiii. capas pontificales 7 alias capas. xii. se
rico textu preciosas. Duo paria uestimentorum
pontificalium cum omnibus que ad ea pertinent.
tria uero. dedit unum. h. portugalensi episcopo qui
fuerat olim ecclesie b(ea)ti iacobi archidiaconus.
aliud dedit. m. mindunensi episcopo eiusdem ap(osto)l(i)
ce ecclesie olim thesaurario. tertium. G. salaman
ticensi episcopo suo suffraganeo. preterea duas da
lmaticas. unam planetam nigram de purpura.
textus euangeliorum duos argenteos. alium
aureum quem iam destructum ipse archiepiscopus
restaurauit. missale argenteum epistolariu(m)
argenteum. syon. argenteum. balteum aure
um. capsas. ii. argenteas. in una quarum prohi
betur esse caput b(ea)ti iacobi. Aliam capsam ebur
neam. aliam metallinam deauratam miro ar
tificio cum uitro sculptam. Aliam capsam aurea(m)
satis preciosam. quam emit archiepiscopus ter mille
solidis 7 postea contulit domino pape calixto. lign
um d(omi)ni argenteum. quod dedit ei regina. v.
regis adefonsi filia. Crucem auream. quam ip
se dedit bosoni romano cardinali 7 legato. 7
postea in taurina ciuitate episcopo. Calices. iii. ar
genteos 7 unum aureu(m). quod pro utilitate que
ecclesie sue dedit domino pape thuribulu(m) aureu(m) quod pro utili(ta)te
que ecclesie sue impendit. aurum thuribulu(m) aureu(m) quod postea in loco posuit ex(em)plo
restitutum. tres urceolos argenteos unum anti
phonarium unum officiarium 7 unum mis
sale. iii. breuiales unum quadragenarium
duos benedictionales. librum pastoralem.
librum de uita episcoporum. canones. alium libr(um)
ex diuersis sententiis alium librum de fide
sancte trinitatis 7 de aliis sententiis. aliu(m)
librum maiorem per totius anni circulum.
Has subsequentes
litteras misit pape calixtus eidem archi
episcopo pro deliberatione. p. bracharensis archiepiscopi
quem. t. portugalensis regina uinculis ma
cipatum captum tenebat. *Littere calixti pape.*
Cal(ixtus). episcopus seruus seruorum dei. D.
compostellano archiepiscopo. Salutem 7
apostolicam ben(edictionem). peruenit ad nos per portugalensis
regina. T. fratrem n(ost)r(u)m. p. bracarensem archi
episcopum ceperit. eumque adhuc in captione deti
neat. Unde n(ost)ras 7 litteras dirigentes prece

Littere calixti pape.

primus. ut usque ad proximum beati iacobi apostoli ch
orne festum liberum illum cum hominibus et
rebus suis quietumque dimittat. Alioquin ex
tunc in eam et in fautores eius excommunicationis
sententiam dedimus et in tota terra eius diuina of
ficia preter infantium baptisma et morientium pe
nitentias interdiximus. donec fratrem ipsum dim
ittat. et romane ecclesie de hac iniuria satisfaciat.
precipimus ergo fraternitati tue. ut eandem et
per litteras et nuncios tuos commoneas. Et nisi
iuxta litterarum nostrarum mandatum constituto
termino eundem fratrem nostrum dimiserit congr
egatis fratribus et coepiscopis illarum partium nostram
hanc sententiam per totam ipsorum parrochias nun
ciari facias et firmiter obseruari. Dat. anagnie. viii.
kl. octobris.

Calixtus episcopus seruus seruorum dei. venerabili fratri D. comp
ostellano archiepiscopo. Salutem et apostolicam benedictionem.
Frater iste quem ad nos misisti. Giraldus. uiua nobis
uoce narrauit. quod cum muliere quadam tercio diu
habuerit. Post aliquantum uero temporis uxorem
duxit. que prioris mulieris consanguinea. in gra
du tercio reperta est. Quod si se causa sic habet frat
ribus nostris uisum est. ut uxorem illam debeat prorsus
dimittere. Cum enim illicitas omnino contraxerit
nuptias: uetitum postea potuisse consequi matri
monium non uidetur. Dat. in territorio tiburtino. xi.
kl. Iulii. Altercatio regine insidiabatur archiepiscopo.

Multa inter archiepiscopum et sancte romane ecclesie
legatum. D. et inter reginam V. reconci
liationis statuta fuerant. multa ut
in priori et in hoc consequenti libro scriptum est.
pacis federa precesserant. Et quidem postquam
regina tam detestandum facinus. prohnephas. ui
delicet mittere manum in xpistum domini quorundam
flagitiosorum instinctu ausa fuerat. inter eos quasi
amicicie habebatur imago. et suspitionis utrimque
nebula uolitabat. Archiepiscopus tantum experto pericu
lum. licet predicto ipse et regina confederarentur
pacto: nec regine tamen se usquam credebat. nec ei
multimodis rationibus spem fidei adhibebat. Re
gia iura debitumque obsequium nequaquam ei sub
trahebat. secundum euangelium reddite que sunt ce
saris cesari et que sunt dei deo. Et cum regina ut
puta tam execrabilis noxe conscia. huius reatus
nitebatur omnimodis abolere cirographum. Sue

ubis dulcissimus. nunc immissis archiepiscopum allici
ebat promissis gallecie regnum eius ditioni subi
ciens consulens. ac principes ipsius imperio subiu
gans. Licet enim cum filio suo rege. A. pacis fe
dera iam misisset. licet eum cum omni potentatu
suo sibi obnoxium utpote filium suum haberet.
archiepiscopi tamen prudentiam admodum sibi neces
sariam animaduertebat. nec sine eius auxilio gal
leciam suo posse penitus frenare. imperio uidebat
preterea comitem. P. froylazi eiusque filios uincu
lis mancipauerat. et egebat precipue consilio et
auxilio archiepiscopi ad uendicandum honores illorum
compeditorum. et castellum lupariae. in quo arias
petrizi rebellabat. Nec hoc castellum obsidendum.
nec ad deditionem cogere. nec ceteros gallecie con
spiratores pessumdare nisi per archiepiscopum poterat.
Quippe cuius prudencia. cuius potencia altius
eminebat. Si regine aduersari inciperent tota fe
re hibia rebellione quataretur. hac igitur causa
regina compulsa: ad occidentales gallecie reuer
titur partes. prius tamen iterum atque iterum nunci
os scilicet episcopos. consules. principes. ciues direxit
ad archiepiscopum in hec uerba. Didici reuerende pater.
quorumdam relatione et quibusdam coniecturis.
animum tuum per facinore quod pessimorum per
suasionibus inte presumpsi: a me alienatum et prouiden
cie tue excellentiam de fide mea diffidere. Qua
de re uenio ad paternitatis tue gremium satisfac
tura. et per uniuersis: noxam illius piaculi ab
olitura. Te enim patrem. te patronum. super omnes hes
pie pontifices ac prudentes michi prepono.
tuum consilium. tuumque auxilium usquequaque
michi necessarium uideo. nec nisi te amico et coadiu
tore gallecos perditionis ac rebellionis face par
tim succensos edomare possum. hec itaque alia
iterum iterumque immensis adornauit promissis. et ta
dem legatorum prudencia cooperante archiepiscopi ani
mum aliquatenus leniuit. Quid plura. Consu
litur. stabilitur. quo federis pacto timoris atque sus
pitionis nebula ab archiepiscopo remoueatur. uel quo
modo preteriti facinoris calumpnia sepeliatur.
aut de simili regine molimito deinceps cauere
ac pertimescere archiepiscopum opus non haberetur.
Inter archiepiscopum itaque et reginam eorumque homines
tantum ac tale federis sancitur pactum. quod non
archiepiscopum regine insidias uel machinamenta

Quomodo regina insidiabatur archiepiscopo. et honore beati
Iacobi usurpare cupiebat

Quomodo regina cepit comitem petrum froyle.

inposterum oporteat p̃timescere. nec regina de ar
chiepi auxilio desperare. neq; si uelit tergiuersari:
ut est animus mulieris: predicam archiep̃o uale
at intendere. Om̃s enim ep̃os regni sui regina dat
archiep̃o insidei astrictionem. hac uidel; conditione.
si regina molari ut machinari deinceps in archi
ep̃m temptaret: aliud quam in subsequenti scrip
to resonat. ut sicut p̃sonam ut honorem illi in
uadere p̃sumptione. predicti ep̃i in p̃fam reginam
eiusq; regnum anathematis p̃mulgati sententiam:
diuinum penitus interdicendo eiusdemq; officium. excepto baptismo ꝛ penitentia. donec re
sipiscat ꝛ archiep̃o satisfaciat. Om̃s quoq; consu
les ac principes regni sui regina in hoc pactum iu
reiurando astrinxit. hoc modo. si ipsa aliter quam
in sequenti scripto patet in archiep̃m facere pre
sumeret. om̃s cum castellis ꝛ municipiis. ꝛ hono
ribus suis regine adũsentur. ꝛ p archiep̃e ad rebellio
nẽ ꝯmoueãt donec regina satisfaciat archiep̃o. sanctis hi
federis pacti: ꝯfirmatũ atq; statutũ ẽ. ep̃orum litte
ras uniuscuiusque sigillo munitas ad dñm pa
pam ipius federis seriem continentes deferri. et
scripto atq; sigillo eius muniri. Sententiã quoq;
eius ad dendam quod quisquis prefarati federis
fidem transgressus foret: aplica dona satisfaceret
multaret sententia. Qui uero ut habet federis
series custodiret ꝛ adimpleret. p̃henni benedic
tione donaretur. hoc ẽ pactum federis int̃ archi
ep̃m ꝛ reginam. Fos secundum qd̃ p̃stitit regina d̃n̄

Era. i. c. lxi. q̃rũ. vi. kl aprilis. Ego re
gina dña. V. p̃mitto. ꝛ afio uos archie
pm sancti iacobi dñm didacum p dñm patrem om
nipotentem ꝛ p om̃s sanctos ei9. ut ab hac die sim
uob̃ fidelis dña ꝛ amica. sicut bonus rex suo bo
no archiep̃o in tota uita mea in decantando ur̃m
p̃ce. ꝛ deuetando ur̃m malum ꝛ defendam uitam
ur̃am ꝛ membra. ꝛ honorem quem habetis ut habi
turus estis p posse m̃o ꝑ os hoĩes ꝛ sr̃ os hoĩes si
ne arte ꝛ malo ingenio. ꝛ neq; p me. neq; p meum
consilium sitis captus. ut mortu9 ut de ur̃o hono
re expulsus. ꝛ numq̃m faciam pactum. cum aliquo
homine ad detrimentum ur̃m. ꝛ si aliquod malum
fuerit dictum. m̃ de uob. ut non habeam inde cu
ram ut uos ad rationem ponam. ꝛ accipiam inde
iudicium quod dederint michi isti qui sunt in h̃
pacto. ꝛ uoluerint concordiam int̃ me ꝛ uos d̃ m̃is

et ur̃is hominib9 recepta ꝛ emendatione in loco
et tempore conuenienti. Item uob̃ in preco
placito ꝛ hoc totum compleam sine arte ꝛ ma
lo ingenio. ꝛ si quod absit ab aliquo fueritis
captus modis omñbus nitar ꝛ intromittam
me ad absolutionem ur̃am ꝛ ur̃i honorem et
rerum ur̃arum recuparationem. ꝛ ad hanc fideli
tatem confirmandam. do uob̃ comitem dõnũ
.p. gunsaluizi. ꝛ inferius subscriptis ut si ego
nõ atendero hoc pactum ipi stent uob̃cum cũ
honorib9 suis donec correxero. ꝛ si isti fuerint
mortui ut expulsi. qui successerint dent ub̃ ad
faciendum supradictum pactum.
Nos archiepi ꝛ ep̃i infra subscripti. p̃mittim9 ꝛ
afiamus quod si regina quod absit nõ atende
rit supradictum pactum stemus cum archi
ep̃o ad detrimentum ꝛ dampnum regine: ꝛ ex
comunicem9 eam illico ꝛ eius t̃ram ꝛ separa
mus preter baptismum. ꝛ penitentias. donec
corrigatur.
Quecumq; hactenus fuerunt int̃ me ꝛ uos
sint condonata ꝛ absoluta deinceps. ꝛ quicq̃d
de hoc pacto absolueritis: sit absolutum.
Consimile scriptum tenet regina.
Ep̃s munio ualibriensis afio.
Ep̃s alo astoricensis afio.
Johañes ramirizi iuro. Gutterre berci iuro. pe
tr9 gutterrizi iuro.
Johannes didaci iuro. Federnand9 iohñes iuro.

Cetera scripta atq; placita que
inte archiep̃m ꝛ reginam usq; ad hoc pac
tum processerant: irrita ꝛ cassa haberi diffini
tum est. hoc solum firmit̃ teneri. hoc solum fi
delit̃ custodiri: sancitum est. Lr̃e calixti. pp. ín

Calixtus: ep̃s seruus Ille archiep̃o sup̃ ꝯmissa legatiõis
seruorum dei. Venerabili fr̃i. D. s̃ci iacobi
archiep̃o ꝛ legato romane ecclie. Salutem et
aplicam bñdictionem. p̃sentis lucensis ecclie
eiusq; ep̃i nunciis. agnouim9 dilectionem ur̃ã
legationem uob̃ digne a nob̃ olim tradita nescio
quorum p̃sonarum in pedimento minime fungi.
Unde ualde dolumus ꝛ miramur ur̃a in uris p
tib9 in tanta deuenire tribulationem. Qua p
eandem legationem sicut prius uob̃ confirma
mus ꝛ quasi filium kmm monemus. ut ur̃a iuris
partibus pagatis ꝛ que corrigenda sunt: corriga

Lr̃e calixti. pp. ad archiep̃m quãdo ꝯfirmat legatiõis officium
ille fungebat.

Fos secũm quod prestitit
regina archiep̃o.

tis ementietis huius sancte sedis licencia et auctoritate. V l.

Ego cardinalis deusdet sci a laurentii. ss.
Johns cardinalis. Petrus cardinalis ss.
Data apud lateranum. ii. nõs. martii scripta ꝑ manus ugonis subdiaconi. q̄ acq̄sita ꝑ platu bidu

Dominus ac redemptor nr̄ uolens iter nr̄e operationis inoffenso pede dirigere. do cet nos nequi ad exemplum bone actionis pastorali cura ceteros debemus instruere: aliquando bona que agimus occultantes. lucernam sub modio. Sicut enim cont conuincamur abscondere. Ne mo inquit accendit lucernam: et ponit sub modio. Sicut enim lucerna que sub modio est. nullum alium locum preter eum in quo ē illuminat: sic et qui clam bene opatur. nemine p̄t̄ se ipm̄ ex emplo sui ipsius informat. Iterum ne si opa nostra bona humanis p̄sentetur obtutibus quasi lucernam supra candelabrum positam uentus elationis extingueret: arrogantiam declinare docuit: cum subiunxit. Cum omnia bona feceritis: dicite serui inutiles sumus. Eo igit calle quo docuit et quomodo docuit incedere cupientes: siquid dignum memoria in ep̄atu ꝑt archiep̄atu nb seu anecessorib nr̄is contigerat: nec nõ etiam quantum unusquisq; ecclie contulimus ꝑ̄sumus ꝑcessemus: ne obliuionis fieret obsoletum fuligine. dignum duximus in h libri serie ad edificationem sequentium compilare. Bene autem offitium huius libri cũ ethimologia sui concordat uocabuli. cum siũ hac de causa registrum quod retro gesta uel res gestas contineat: appelletur. Donet aũt nobis dominus quibus uineam suam locauit agricolis. ne sicut infructuosa ficulnea terram inutiliter occupantes. huius districte animaduersionis sentencia feriamur. malos male ꝑdet: et cetera. Sed ut talentum duplicatum domino fideliter apportantes: ita uoce dominica consolemur. Euge serue bone: et cetera. Iam domũ q̄ ꝑ nos nr̄a nouit acquisiuit ecclia: sequens necesse ē ut demonstret scriptura. V. siquidem di ordinatione hispaniarum regina. omis hereditates quas sibi domna tigria contulit. hereditario iure possidendas ecclie nr̄e contradidit. ut quia tantum ac talem hereditabat aplm. pro ꝑ suorum

receipisset remedium. huius facti emula dei emulatione predicta tigria. dimidietatem aliam q̄ sibi seruauerat. huic similiter ecclie post mortem suam statuit relicturam. Acquisitio quarundã

Hec sunt nomina hereditatum. Hereditatum quas regina dña V. et tigria ensemenizi dant ecclie bti iacobi et uob domino archiepo. D. bustanales. daian. uerrunes. cinquites. dorma. quitugido. gandera. scm̄ iulianum. scãm ecclesiam. scm̄ uincentium. monastium de uillarino quod est in ripa minei cum hereditatibus suis. in salnes de monastio de supradelio portionem meãm de scã maria de kalegio de sancta maria de cendam de scõ mamete. de alamir. et alias hereditates similiter mando et dono uob quas debeo habere ꝑ aliis meis hereditatibus quas debeo habere quas uendidit fr̄ meus petrus ensemenizi sine meõ consilio et uoluntate in salnes: superata. guldregaues. ttuanes. ꝑ quibus debeo ego trigria ensemenenzi me prius integrare: et postea diuidere alias cum fratribus meis. de omnibus his prefatis hereditatibus ego regina dña V. et dña tigria damus et concedimus ecclie bti iacobi et uob archiepo nr̄as portiones.

Mainarda rabinadiz dedit bto iacobo et dño archiepo et eius canonicis uillam quandam cum hoibus et hereditatibus suis: que uocatur sauarces. Iuramentum regine qd ꝑstitit aro [illegible] hiepo.

Postq̄m igitur uenerabilē domnũ. D. iam tum temporis compostellane sedis ꝑmũ archiepm̄. necnõ et sancte romane ecclie legatum. regina domna. V. ꝑh: nephas. fecerat sub custodia detineri. compostellana manus de suo pastore libando sollicita: unanimiter nitebatur ut eũ quem illa male ceꝑit: uellet nollet dimitteret. Cuius insidias cum sibi multo ante intendi cognosceret. noluit tam̃ ab eius seruitio aliquatenus declinare. Sed eius iussis obtemperans: suo cum exercitu in portugalenses hostes sequitur ꝑfecturam: et spantem quod quia illum infra sua capere non poterat: in portugallia ubi tot uires sibi non subpeterent licentius posset. Eo igitur ut diximus ꝑ dei iniam ab eius manibus libato q̄m indignum fuerat ut carcerali manciparetur custodie cui deus contulerat potestatem ligandi soluendiq; in celo et in terra: restabat inter eum et reginam pacem conciliari. que etiam sup eo soluendo querebatur se iuum coactionis a suis hominibus ꝑtulisse. Sopita demum inter

eos omnium hac impetitum querela et ne fide media
foret amplius super his conquestura. uulnus tamen
tacite simulatis in abdito sui conseruabat pec
toris. Sed quis non credit quod tunc male femina
ledit. Quando flens iurat. nec enim pauca cur
at. cum enim aliquanto post adueniens galleciam
uisitaret. quosdam qui par archiepiscopi libitione s.
ui inuilerant. regie maiestati causabatur obno
xios. Utpote qui temerario ausu conspirationis
ineam. non solum ab hereditatibus proscribi. ue
rum etiam plecti debuissent sententia capitali.
Tunc quia iustum erat ut de quacumque impeteren
tur causa ad hanc illis eius auxilium non deesset.
pro illis a regina uiolenter impetitis. uice defensio
nis scutum opposuit. ut si qua in eos intentaret.
sicut intentabant aduersitatis spicula. illa unus pro
omnibus paratus exciperet. Tandem itaque exilium.
proscriptionem hereditatum. et si qua sunt similia. que
regia animaduersio ad uindictam fieri postulat.
ccc. marcis de eo amplius de suo redimens. ad
amorem suum. suorumque reginam studuit reuoca
re. Deo autem gratias quod adeo illum intra gremium
sue dilectionis extunc et modo regina confoueat.
ut cui libentius consiliorum suorum committat archana
quippe in quo potius confidat. non habeat. Et
enim gratiam in oculis regum inuenire. non nisi
donum dei est. Post confectam inter eos pa
cem iurisiurandi robore stabilitam. A. petri
dux castelli luparie. quem regina socerum eius co
mitem dominum P. cum filiis et uxore in uincula co
iecerat. in rebellionem conuersus est. Ad cuius castel
li obsidionem dum regina milites suos circum
circa difunderet. quia non se facile prebebat a
sultui. comminus a facie eius castellum aliud statu
it obfirmare. Circa quod opus dum argumento
sa existeret. quidam de militibus archiepiscopi illam
adeunt collocutum. sperantes eam erga illum po
rem animum non mutasse. Credentesque se pati ei
feminam. inuenire uirum firmissimum reperit.
Enim inquiunt regina nisi tue displiceat maies
tati archiepiscopum illum dominum semper tue uoluntati con
trarium. captum dabimus uel occisum. Quos
toruo uultu regina respiciens. non solum sacri
legii scelus exsecratur auditum. sed astantis quia as
tabant testibus unum eorum uidelicet petrum
garcionem qui prolocutor extiterat. que sibi soli

Quod regina .U. obsedit cas
trum luparie. et A. petri
qui castellum tunc temporis
tenebat.

prodicio a uassallis attempta
ta in archiepiscopum. sed ad ef
fectum minime producta.

dixerat. coram illis ut professio reum faceret itera
re compellit. Qui conuictus ex ore proprio rem abho
minabilem protulisse. captus et catenatus atque in
carcerem retrusus. in foueam incidit quam pre
tendit. ceteris quia id constanter negauerant.
satisfactioni milicie reseruatis. Inquisito autem
ab eadem regina quo ordine id inordinatum
fieri statuisset. insinuat. Cum inquit de cas
tello suo honesto regrediens paucis ut asso
let comitatus iter tetendisset. communi
deliberaueramus assensu. ut morti potius quam
capture eum manciparemus. Si autem eo in loco
in quo sperabamus nec hoc nec aliud contingeret.
strenuitati mee iniunctum iri huius rei cap
esse deposco. Et enim circa noctis medium ipso
reins cubicularius resolutis in sompnum. ar
mata manu furtim per loca que bene noueram
cameram introgressus. uoluntatis mee pro
culdubio compos extiterim. postquam ergo tam
detestandum facinus et quonammodo fieri de
buisset regina considerat. tunc es inquit quem
nudius tercius maiorem domui sue prefecerat.
quem preceteris diligebat. cui etiam intima
filia sua credere consueuerat. Uere inimici ho
minis domestici eius. quia qui edebat panes
eius ampliauit aduersus ~~mortem archiepiscopi~~ eum
supplantationem. Quamuis autem regina qui et
quales aduersus mortem archiepiscopi conspirasse
nt. primo per bernaldum ecclesie nostre thesaurari
um. et fernandum petri eiusdem regine can
cellarium ei notificare satageret. ut sibi de
eis preaueret. iterum per comitem dominum R. pie
tate solita commoneret. beneficium tamen quod
unicuique eorum archiepiscopus prestiterat. de eis ta
lia credere non sinebat. Quosdam enim ab
ipsis rudimentis infancie paterna dilectione uis.
ad profectum milicie alendos susceperat. quosdam
adultos etate armauerat. et que militare of
ficium exigit. equos. arma contulerat. quibus
dam se ipsum et curiam suam eorum arbitrio di
sponenda commiserat. Et quoniam bona pro malis
perfectorum est reddere. nec adhuc nos huma
na fragilitas ad perfectionis culmen permittit as
cendere. attamen tamen non declinauit iusti
cie. qui mala pro malis uoluit compensare. Uice
enim aug. reddet deus mala pro malis. quoniam

iustus est. bona p malis: qm bonus e. bona pro
bonis. quoniam bonus t iustus e. mala p bonis
nō. quia iniustus non est. Temporalem igitur
uindictam in eos quantum licuit exsecutus.
eorum domos t hereditates depopulando dere
uit destruxitq; funditus. t qm hereditatum d
structio non satisfaceret ultioni. complices t
conspiratores tanti sceleris quos aprehendere
potuit: in carcerem retrudi fecit. elapsos uero
p fugam usq; quo satisfacerent: anathematis
uinculo colligauit.

Ecce dum breui loc9 ee studui: causas t eorum
nomina pretermisisse me nemini. S; h peccatum
facile ueniam meretur: quod peccatum non ee ueris
sima ratione colligitur. Si uero peccatum ee consti
terit: ecce stilus pre manibus e. t lingua cum
animo dictantis paret obsequio. ut sine defor
mitate tractatui apponi possint que aposita n
sunt. Quamuis enim ueru eorum suo pprio desig
netur uocabulo. nō minus tam enormitas sce
leris apud aures uulgi eorum infamiam sineret
promulgari. O utinam nec tantum scelus aggre
di umquam uoluissent. nec dese nobis tam lu
gubrem materiam pstitissent. Quantum enim
inceptio praue uoluntatis differre habeat a p
fectione opis ex uerbis possumus colligere aug
tini. qui dicit uoluntas p facti reputabitur.
pro re facti. Si ergo qui sedm iohem fratrem
suum odit ad mortem. homicidii reatu constri
gitur: quanto magis isti uoluntatem suam iā
ad effectum quantum in eis e pducere cupien
tes. duplicis reatus macula offuscantur. Quia
t de patre parricidium. t de dno notam pditio
nis incurrunt. Velim utiq; si possim tantum
dolorem ad memoriam nolle reducere. q me
t ceteros qui recte sapiunt: cogit in gemitus t la
crimas prumpere. Quis enim non pfusis lacri
mis. sicco oculo transeat. cuius recolentis uba
singultus non intercidat. in quo solo salus consistit
patrie. p quem status roboratur ecclie. ausu sacri
legio nece sui dni quempiam ptentare. Quorum
intentio hunc rei exitum p tendebat. ut quia
non erat alr. qui se murum p domo poneret
israhel: eo sublato pastore. dnicum gregem ace
phalum inuenirent. t tunc domos continuare.
et hereditates suas ppagare liberius possent

quo uere inde similes. qui si ad effectum pduxissent
quo uolebant: in nullo prsus peccatum eet dissimi
le. nisi quod ille deo hi in mortem homini machi
nabantur. Cupio aut unius cuiusq; causam
qua id ausus fuerit explicare quia plerumq; in
terrogati se accusant: dum se cupiunt excusare.
et si eo magis uiliores appareant quanto pta
nili causa in tam excellentem uirum nece fu
erint demoliti. ponamus uero quod iuste cōs
pirationis eos causa stimulauit. quod tamen:
non eet eorum iuste defensionis occasio. qm ibi
ius suum pdit iusticia: ubi contra defensorem
iusticie. manum suam inconsulte querit exte
dere. Legimus enim quod pereuntes archā dni
casuram uoluerunt erigere s; quia inconsulte
manum suam apposuere. bobus calcitrantib9
periere. Si autem mortis sententie deputati st.
qui cadentem satagebant erigere. quali sunt
digni supplicio. qui archam dni firmit stantē
ad ruinam uoluerint inpingere: Ecce dum
pscrutande ueritatis gracia sententiarum pelagus
euitare percupio: figenda e anchora. ne uiribus
eloquencie mee. cum uoluero ad portum enata
re non possim. Cum igitur petrus garcio ut diri
mus ab archiepo haberetur int caros carissimus:
qui tanto postea maiori fuit odio dignus. quanto
ultra spatium int inimicos de amicissimo fact9
e inimic9: tram que uocat cordarium de manu
archiepi suscepit in ptimonium. Quam po
testatem dum int ranidem conuertisset t de sub
stanciis pauperum ydropisim auaricie sue expl
ere nullatenus potuisset: uidens quod nil p
fecisset amonitionib9 eo usq; pati uoluit arch
iepc. quandiu eius inpium non eet oppssio pa
uperum. nec mora sublato honore cepit inhuma
nius insanire t furere atq; complices t coadiu
tores factionis indesinent inquirere. Conuic
tus ergo tanti facinoris prius a regina capt9 e.
de inde dno archiepo petente gallecie consi
lio t iusticie regula exigente ab ipa regina re
dit. t in castello carceris honesti noīe. t digna cū t so
cios pena subsequente ab arcepo missus e. ad ultimū p diutiā
carceris maceratōe duo milia sldorum dno arcepo i suā
redemptionē contulit. t sic eum archieps ta
li iuramento sibi reconciliauit. Iuro ergo petr9
garcio cum. xij. iuratorib9 in primis p opte

dm̃ ⁊ ceteri p̃ que uulgaris usus fidem exigit iu
rauit. quod etiam regine domne urrace. siue ho
mines dicto ut facto nullatenus impugnem.
neq; etiam p̃sentis archiepi dm̃ inceius potes
tate sum. neq; etiam fernandi iohis siue fris
sui petri mariscot. ut eo᷑ homines tam etiam
populatam quam depopulatam. ⁊ ab isto nata
li dm̃ quod est sub era. i. c. lx. usq; ad aliud
natale anno uidelicet c̃pleto non requiram
nec habeam dominum alicuius qui iniuriam etiam
guerram moueat. finito uero hoc anno si dm̃m
habuero q̃ contra oms uos uel contra quemlib;
ur̃m guerram faciat. ⁊ cum eo me guerra illa in
uenerit: taliter cum domino meo contra uos ue
niam: ut salua fide dm̃ quantumcumq; potue
ro: honorem ⁊ utilitatem ur̃am sicut dn̄or;
sine fraude ⁊ malo ingenio pretendam. prete
rea do ariam petrizi ad fidem ut si de p̃dicto
pacto piur᷒ extitero. ipse non recipiat me in
terram suam. s; disturbans me adiuuet uos. Ego
aut deinceps sim piurus ⁊ oms qui mecum iu
rant: ⁊ insup p̃soluam tria milia solidorum un
de fideiussores iam dedi. Confirmatio legationis

Licet archieps. d. int̃ tot tribulationum
turbines positus uexaret. ⁊ secularium
negotiorum difficultatib᷒ undiq; circumuenire
tur: de p̃fectu tam̃ ⁊ exaltatione sue eccle p̃lim
um sollicitus: legatos suos. p. fulconis. ⁊ p. helie
altum eccle bti iacobi capellanum. altum uero
archidiaconum: romam cum sua benedictione.
quadringentis sol aureis. ⁊ cum suis. ⁊ ex parte re
gis. ⁊ regine supplicatoriis litteris necessariis iti
neris sibi traditis destinauit. ⁊ p eos legationis
sue quam toletan᷒ p̃turbauerat. confirmatio
nem rege ⁊ regina supplicante ⁊ sua familiari
tate ⁊ obsequio subueniente huiusmodi litt̃is
a domino papa sibi missis. impetrauit. Incipiunt

Cal. eps. seruus seruorum dei. littere.
Venerabilibus fratribus ⁊ coepis. archi
epo bracarensi epo colimbriensi. portugalensi. tu
densi. auriensi. uallibriensi. lucensi. austoricensi.
auilensi. salamanticensi. abbatib᷒ p̃positis. per
emeritanam ⁊ bracarensem p̃uincias constitutis
salutem. ⁊ aplicam ben̄. Antiqua sedis aplice ins
titutio exigit ⁊ karitatis debitum nos compel
lit eos qui. ⁊ p̃pe ⁊ qui longe sunt positi uisitare

et saluti omnium sollicite p̃uidere. Quam ob
rem filii in xp̃o k̃mi necessarium duxim᷒ uen̄
bi fratri nr̃o. d. compostellano archiepo inpar
tib᷒ illis uices nr̃as committere qui una nobiscum
que aput uos sunt ecclastica negotia diligenter
audiat. ⁊ oportunitatibus illis illis ⁊ ecclarum
ur̃arum sedula sustentatione p̃uideat. Rogam᷒
itaq; uniusitatem ur̃am ⁊ p̃cipimus. ut eum ta
quam uicarium nr̃m reuerent̃ suscipere atq;
debita ei humilitate obedire sic bti petri filii
p̃uenetis. preterea cum oportunitas ecclastice
utilitatis exegerit: ad eius uocatione conuenia
tis ⁊ fideles cum eo conuentis ad honorem dm̃ ce
lebretis. quatinus collaborantib᷒ uob corrigenda
corrigere. ⁊ confirmanda possit p̃ dei gratiam con
firmare. Data in burgo sancti fabiani. iiii. k. dece
bris. p eos etiam legatos. dn̄s pape tale priuile
gium ipsi compostellano direxit: p̃cuius aucto
ritate. ob bti apli iacobi reuerenciam ⁊ ob sui ne
potis adefonsi regis p̃cipuum amorem. ⁊ ipsi co
postellani sp̃alem dilectionem concedit ⁊ confir
mat bti iacobi ecclam. metropolitanam emerita
ne sedis dignitatem. prius sibi ad temp᷒ conces
sam. quiete ⁊ absq; calumpnia obtinere: ⁊ p̃petuo
possidere. Loc p̃uilium de confirmatione translatio

Cal. eps. seruus nis metropolitane digni
seruorum dei. uen̄. fratri tatis que merita
D. compostellano archiepo ne sedis fuat: i. sede bti
eiusq; successorib᷒ canonice p̃mo iacobi. translata.
uendis inp̃petuum. potestatem ligandi atq; sol
uendi in celis ⁊ in terra bto petro eiusq; successoribus
auctore deo principaliter traditam. illis ecclia uer
bis agnoscat quibus petrum c̃ dn̄s allocutus.
Quecumq; . l. s. t. e. l. e. ⁊. c. e. q. s. s. t. e. s. c.
in celis. Ipsi quoq; ⁊ p̃prie firmitas ⁊ aliene fidei
confirmatio. eodem deo auctore prestatur. cum
ad eum dicitur. Rogaui p̃ te ut non deficiat fides.
tua petre. ⁊ tu aliquando conuersus confirma fratr
es tuos. Oportet igitur nos qui licet indigni bti
petri residere uidemur in loco. praua corrigere. rec
ta firmare. ⁊ in omni ecclia ad interni arbitrium iu
dicis. sic disponenda disponere: ut de uultu dei
iudicium nr̃m p̃deat. ⁊ oculi nr̃i uideant equitatem
Fraternitatis igitur tue petitionib᷒ annuentes con 20
postellane bti iacobi eccle cuius mea uenera
bilissimum corp᷒ est positum. obtentus ad dilecti

apostolici reverentiam archiepiscopalis cathedre dignitatem quam ei ad tempus concesseramus donec emeritana civitas christianorum dominio redderetur: presentis pagine auctoritate imperpetuum obtinendam confirmamus. Ut eadem opulentissima condam et famosi nominis emeritana civitas que nunc peccatis exigentibus ab impia sarracenorum tyrannide possidetur. compostellane civitati sicut sue metropoli perpetuis maneat subiecta temporibus. Omnem quoque pontificalis officii plenitudinem quam emeritane ecclesie antistites antiquitus habuerunt. compostellane presul ecclesie integre deinceps quieteque obtineat. Suffraganei vero episcopi emeritane metropolis compostellano archiepiscopo tamquam proprio metropolitano obedientiam et reverentiam prius exhibeant. Ipse autem illos consecrandi eorum ecclesias disponendi eos ad sua concilia convocandi et cum ipsis ecclesiastica diffiniendi negotia liberam omnino et quietam: habeat auctoritate sedis apostolice facultatem. celebratio concilii

Compostellanus igitur litteris domini pape .C. delegationis sue confirmatione visis et acceptis: episcopos et abbates per emeritanam et bracharensem provincias constitutos ad concilium invitavit: quibus omnibus preter bracarensem et colimbriensem ad eius invitationem compostellam gratanter confluentibus. concilium ibidem domino rege ildefonso cum principibus et fere omnibus terre potestatibus presentibus mediante quadragesima: celebraverunt. In quo nimirum concilio ipse de proficuo et honore sancte ecclesie iuxta datam sibi a deo facultatem fratribus venerabilibus auctorem episcopis valibriensi. auriensi. lucensi. salamanticensi. tudensi. collaudantibus preter et laudabiliter tertium vero bracharensi et colimbriensi. quia nec ad concilium venire neque nec excusatorias personas mittere noluerunt: canonicas inducias infra quas in suam presentiam satisfacturi de culpa venirent: communi supradictorum fratrum consilio et rogatu: concessit. Quod quia facere noluerunt: canonica eos sententia transactis ipsis induciis. multavit. Post equidem huius concilii et celebrationem: prima pentecoste. prefato rex iam iuvenis novis armis ab altari beati iacobi. compostellano consulente et ipsa arma benedicente acceptis: montani honoris. quem ecclesia compostellana diu amiserat: medietatem ipsi compostellano et sue ecclesie reddidit. Facto etiam de hac medietate privilegio propria manu roborato et super altare beati iacobi oblato: sed aliam eiusdem castelli medietatem suo honore et suo posse eidem ecclesie redditurum in manu domini compostellani et super altare beati iacobi clero populo vidente et audiente firmiter promisit. Compostellanus autem hoc dono a rege accepto. C. argentei marchas non in precium. sed ex sola caritate et dilectione ipsi regi libenter largitus est: ipsius quoque regis consiliariis qui suam partem in hoc negotio iuverant et sustentaverant. magnum pecunie pondus: munifica manu erogavit. Contulit etiam ipsi regi. xxx. marchas argentei et mille solidos. cum tribus optimis sonipedibus. sed hoc fecit occulte propter reginam que tunc temporis eidem regi filio suo penitus diffidebat. Metuebat enim ne ipsa regina huiusmodi largitiones subolesceret: et inde sibi infesta et irata efficeretur. Interea idem archiepiscopus metropolitana emeritane sedis dignitate sibi et sue ecclesie ad tempus collata donec videlicet emeritana sedes christianorum potestati et dominio redderetur: exemplo boni et discreti pastoris. cepit secum tractare et sollicitus esse quomodo prefatam dignitatem sue ecclesie imperpetuum posset vendicare et retinere. Recondiderat enim in armariolo sue mentis illud verbum sapientis. melius esse omnino honorem non acquirere quam acquisitum per desidiam et negligentiam amittere. Noverat et gravissimum et intolerabilem casum esse de prelatione in subditionem. de dominio in servitutem. de divite cultu: in nuditatem. Et idcirco metuens ne sua ecclesia supradicta dignitate privata et exuta de metropoli efficeretur suffraganea: legatos suos petrum fulconis. cardinalem. et petrum. hele archidiaconum suum cum sua benedictione quadringentis scilicet aureis omnibus necessariis totius itineris eis ambobus ad plenum collatis romam destinans: dominum papam per litteras suas supplici et humili voce rogavit: quatinus metropolitanam emeritane sedis dignitatem quam compostellane ecclesie ut dictum est ad tempus concesserat: eidem ecclesie ob beati iacobi reverentiam imperpetuum obtinendam atque possidendam concederet et concessam auctoritatis sue privilegio sanciret et confirmaret. amicos quoque suos et familiares quos tunc temporis rome habebat litteris suis destinatis obnixius deprecatus est. quatinus sui fautores et adiutores in hoc negotio esse satagerent. legati

Iste archiepiscopus [illegible] obtinuit [illegible] metropolitice dignitatis ecclesie emeritensis ad tempus [illegible] eandem [illegible] imperpetuum [illegible]

Sapiens

Hic vide qualiter archiepiscopus regi cingulum militare concedit. Arma siquidem benedixit. et illa precincte rex de altari assumpsit.

ergo post immensos itineris labores et multas an
xietates romam tandem peruenerunt. et maiorem qua
dringentorum aureorum partem primum domino pape
ipsius pedes deosculantes. et cum ex parte domini
archiepiscopi. D. humiliter salutantes: presentauerunt
et inde minorem partem. cardinalibus et romane
curie primoribus. prout melius nouerant esse dis
tribuendos distribuerunt. postremo qualem quan
tamque dilectionem compostellanus archiepiscopus er
ga dominum papam et romanam ecclesiam gereret.
et quam deuotus. et quam paratus ad eorum serui
cium et uoluntatem exsequendam. et ad exhibendam
romane ecclesie obedientiam esset una uoce expo
suerunt. Ad hec litteras quas ex parte ipsius compos
tellani ad dominum papam secum tulerant in curia
recitandas dederunt. litteris ergo recitatis et uerbis
legatorum auditis. uelle et petitio domini compostel
lani: uniuersis innotuit. Erat autem illius uelle et
peticio. ut prefata dignitas. in compostellanam
ecclesiam perpetualiter transferretur: et translatam a
postolice auctoritatis priuilegio sanciretur et confirm
aretur. Dominus itaque papa consilio cum cardinali
bus et cum romane curie obtimatibus. inito dominum com
postellanum in suis petitionibus exaudiendum esse
ob beati iacobi reuerentiam et ob fidelitatem et dilec
tionem. quam erga romanam ecclesiam gerebat:
communi omnium adstantium assensu decreuit.
Vocatis itaque legatis quid consilii cum cardina
libus cepisset. talibus uerbis seriatim eis aperuit.
Quantam dilectionem et quam deuotam uolunta
tem dominus uester compostellanus archiepiscopus. noster spe
cialis amicus erga nos et romanam ecclesiam ge
rat. uniuersis romane ecclesie curie personis. satis
manifestum est. Nam licet sit localiter ab urbe multum
remotus: presentem se tamen nobis et animi caritate et
frequenti benedictionum exhibitione exhibet.
Unde apud nos exaudiri. et petitionem suam quam
uis arduam impetrare. omnibus totius romane
curie unanimiter uolentibus et consulentibus profecto
meruit. Metropolitanam siquidem emeritane
sedis dignitatem quam compostellane ecclesie
ad tempus contuleramus. eidem ecclesie ob dei et beati ia
cobi reuerentiam. et eius amorem. in perpetuum con
cedimus. et illam concessionem auctoritatis nostre
priuilegio communi fratrum consilio. stabiliter et firmiter
sancimus et confirmamus. Illud autem priuilegium
ad dominum uestrum feretis dissigillatum. ea uidelicet
de causa ut ipse et sui boni clerici priuilegium illud
legant et diligenter inspiciant. utrum aliquid sit
in eo ad stabilitatem et firmitatem addendum uel
excludendum et meliorandum. Quod si quid
in eo corrigendum et meliorandum inuenerint: ad
placitum suum corrigant et emendent. post
ea dominus uester correctum et emendatum nobis
remittere studeat: et nos priuilegium illud
impresso nostre auctoritatis sigillo sigillabimus.
supra memoratam dignitatem in compostella
nam ecclesiam apostolica auctoritate perpetualiter trans
ferentes. his auditis legati domini compostella
ni. pedes domini pape humiliter osculati sunt: immen
sas eius maiestati grates ex parte domini compostel
lani referentes. et fidelem obedientiam cum re
uerentia ex parte compostellane ecclesie pro tanti
beneficii collatione eidem pollicentes. postea
paucis diebus euolutis premissum priuilegium
de manu domini pape accipientes: ad propria cum
gaudio reuersi sunt: et priuilegium dissigillatum
domino suo leta manu presentauerunt. Cumque dominus
archiepiscopus super absentia sigilli non modicum mi
raretur: legati causam quare illud priuilegium
dissigillatum attulissent. his uerbis ipsi exposuerunt.
Venerabilis pater dominus papa te et tuam ecclesiam
sicut nos ex ipsius uerbis plane comprehendimus intime
dilectionis brachiis amplectitur. et te inter fa
miliarissimos amicos suos. et specialissimos fi
lios. ob beniuolentiam et fidelem obedientiam.
quam sibi et sancte romane ecclesie studes exibere:
pro certo habet. Et ut certius pateat ipsius dilectionem
per operis exibitionem erga te ueram esse. et since
ram. illud priuilegium destinauit tibi dissi
gillatum: ut si quid in eo addendum uel remo
uendum. unde firmius et stabilius efficiatur inue
nis: arbitrio prudentie tue. ut remoueri facias. Et
postquam id ad libitum tuum correxeris. statim ei remit
tere studeas. et quale ei remiseris. tale tibi ob dei
et beati iacobi reuerentiam et ob tui perpetuam dilec
tionem ab eo sigillabitur et confirmabitur. hec
audito compostellanus non modico gaudio repletus
clericos suos meliores et familiariores in eo con
uocari iussit quibus ad eius inuitationem libe
ter confluentibus precepit: quatinus diligenter
inspicerent: utrum aliquid in eo priuilegio

ad reddendum ut excludendum esse viderent. quo reddito ut excluso privilegium stabilius et firmius efficeretur illi autem illius precepto obtemperantes: supradictum privilegium legerunt et relegerunt. et que in eo corrigenda et melioranda invenerunt prout melius potuerunt emendaverunt. Correcto autem et emendato privilegio quia dominus compostellanus domini pape dilectionem et benivolentiam pro tanti beneficii et tante dignitatis collationem erga se et ecclesiam suam magnam esse cognovit. illud gregorianum memori mente recolens probatio dilectionis exhibitio operis est: trecentas auri uncias ipsi pape et ceteris romanis suis familiaribus ex caritate et benivolentia direxit. Legatos quoque suos .P. fulconis cardinalem. qui privilegium attulerat dissigillatum. et aufonsum petridem beati iacobi canonicum romam cum ipso privilegio remisit. Benedictionem autem supradictam non ipsis legatis commisit deferendam. sed per quosdam peregrinos notos et fideles suos: metuens ne si ipsi legati eam secum deferrent: incursu captionis in itinere periculo eam omnino amitterent.

Aragonensis quippe rex domino compostellano. domine regina .V. causa. quam manu tenebat et cui amicabatur. tunc temporis mirabiliter inimicabatur: et quoscumque de gallecia aut castellana patria in itinere deprehendere poterat. omnes: preter iherosolimitanos male tractari et expoliari faciebat. Sed unus peregrinorum .xxvii. uncias auri quas in capa sua deferebat consutas. cum ipsa capa a latronibus in itinere exutus amisit. Quarum amissio maximo impedimento et maxime disturbationi legatis domini compostellani postea extitit. Nam cum romam pervenissent. et supradictum privilegium a domino papa sigillatum esset et confirmatum: pecuniam illam quam a peregrinis salvam acceperant: domino pape et aliis quibus distribuenda erat distribuerunt. Sed unde .xxvii. uncias. que in itinere amisse fuerant. restaurarent non habuerunt. Et quia ad dominum suum redire non illis .xxvii. unciis restauratis non audebant: fere per unum mensem sollicti et anxii rome morati sunt. Dominus eorum suus archiepiscopus pro obedientiam eis iniunxerat. ut illas trecentas auri uncias domino pape et aliis suis amicis integras impertirent. Erant autem tunc temporis duo canonici beati iacobi .P. astrarides et pelagius iohannides in partibus illis: qui in apuliam et siciliam biennio iam transacto profecti fuerant auxilium ad opus ecclesie beati iacobi a fidelibus petituri. Et illi equidem duo canonici. finibus illarum provinciarum querendo quod dictum est perlustratis in patriam suam reverti iam disposuerant: et revertentes papiam usque iam pervenerant. Quod cum domini compostellani supradicti legati supradicta de causa rome commorantes comperissent. inito consilio inter se statuerunt. ut alter eorum petro fulconis scilicet cardinali rome remanente. alter scilicet anfonsus petrides ad eos papiam veniret. .xxvii. uncias auri que sibi de trecentis unciis defecerant. mutuatione ut aliquo alio modo ab eis extorturus. Qui cum ad prefatam civitatem pervenisset quam cito suos concanonicos ibi invenit. totam rem sicuti gesta erat et quare venisset eis seriatim narravit. Illi vero nichil de eius verbis dubitantes. constituerunt ut alter sui cum ipso adefonso petride ad supradictum cardinalem romam veniret. quod et ipsi legati postulabant executurus. Et cum anfonsus petrides romam cum ipso suo concanonico revisus esset. ipse et petrus fulconis cardinalis .xxvii. uncias auri ab illo acceperunt. et eas domino pape et aliis quibus erant distribuende distribuerunt. et sic trecente uncie auri. quas dominus compostellanus domino pape ex caritate et benivolentia destinaverat. complete sunt. Erant autem ducente earum de thesauro beati iacobi. centum vero de facultate et proprietate domini compostellani. Deinde privilegium de perpetua translatione emeritane dignitatis in compostellanam ecclesiam cum palleo eiusdem dignitatis de manu domini pape accipientes. ad propria cum gaudio reversi sunt. est autem exemplar illius privilegii infra subscriptum hoc modo. Lit. ap.

Calixtus episcopus servus servorum dei. Venerabili fratri .D. compostellano archiepiscopo eiusque successoribus canonice promovendis in perpetuum. Potestatem ligandi atque solvendi in celis et in terra beato petro eiusque successoribus auctore deo principaliter traditam. illis ecclesia verbis agnoscit. quibus petrum est dominus allocutus. Quecumque ligaveris .s. t. e. l. et in celis. et quodcumque .s. s. t. e. s. et in celis. Ipsi quoque et proprie firmitas et aliene

fidei confirmatio. eodem deo auctore prestatur cum ad eum dicitur: Rogaui pro te ut non deficiat fides tua petre. et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. Oportet igitur nos qui licet indigni beati iacobi petri residere uidemur in loco praua corrigere. recta firmare et in omni ecclesia ad interni arbitrium iudicis sic disponenda disponere. ut de uultu dei iudicium nostrum prodeat et oculi nostri uideant equitatem. Fraternitatis igitur tue petitionibus annuentes. compostellane beati iacobi ecclesie cuius in ea uenerandissimum corpus est positum ab ipsius adeo dilecti apostoli reuerentiam archiepiscopalis cathedre dignitatem quam ei ad tempus concesseramus donec hemeritana ciuitas christianorum domino redderetur: presentis pagine auctoritate in perpetuum obtinendam confirmamus. ut eadem opulentissima quondam et famosi nominis hemeritana ciuitas que nunc peccatis exigentibus ab impia sarracenorum tirannide possidetur: compostellane ciuitati sicut sue metropoli perpetuis maneat subiecta temporibus. Omnem quoque pontificalis officii plenitudinem quam emeritane ecclesie antistites antiquitus habuerunt. compostellane presul ecclesie integre deinceps quieteque obtineat. Suffraganei uero episcopi emeritane metropolis. Salamanticensis. auilensis. Columbriensis et ceteri qui olim eiusdem emerite subiecti fuisse noscuntur: compostellano archiepiscopo cuius consecratio ad romanam tantum spectat ecclesiam tamquam metropolitano proprio obedientiam et reuerentiam prorsus exibeant. Ipse autem illos consecrandi. eorum ecclesias disponendi. eos ad sua concilia conuocandi et cum ipsis ecclesiastica diffiniendi negotia. liberam omnino habeat auctoritate sedis apostolice facultatem. Si qua igitur in futurum ecclesiastica secularisue persona huius nostre constitutionis temerator extiterit. nec post commonitionem secundam ut tertiam resipiscens humiliter satis fecerit. a comunionem sacratissimi corporis et sanguinis domini et ab ecclesie liminibus arceatur.

Datum laterani per manum grisogoni sancte romane ecclesie diaconi cardinalis et cancellarii. viiij. kalendas July. Indictione. ii. Incarnationis dominice anno M. C. xxiiii. Pontificatus autem domini. Calixti. pape. Anno . vi.

Nota quod episcopus columbriensis [est] suffraganeus emeritane metropolis ...

EGO CALIXTUS CATHOLICE ECCLESIE EPISCOPUS CONFIRMO.

BENE

Eo tempore quo supra memorati legati pro hoc priuilegio insigillando et confirmando romam profectis sunt: maxima dissensio inter dominum compostellanum et dominum toletanum exorta erat. Toletanus etenim totius hispanie legationem diutine obtinuerat. sed domnus papa calixtus ipsius legationis partem toletano subtractam. domino compostellano ob beati iacobi reuerentiam et ob fidelem obedientiam quam romane ecclesie assidue exibuerat. tunc temporis contulerat. et uices suas in duabus prouintiis bracarensis uidelicet et emeritana exequendas. ipsi compostellano commiserat. Unde toletanus non modica ira accensus et uehementi merore affectus: ita graues inimicitias in compostellanum exercebat. ut et ipsius legationem quibuscumque modis poterat inpugnando conturbaret. et emeritanam dignitatem a domino papa ei iam concessam uiolenter atque inpudenter usurparet. Salamanticensem namque episcopum cuius ordinatio et consecratio ad dominum compostellanum canonica institutione pertinebat. quia ipsius suffraganeus erat absque consilio et uoluntate comprouincialium et contra sanctorum patrum instituta atque sacrorum canonum decreta consecrauit et ordinauit. Episcopos quoque et abbates et personas ecclesiasticas domino compostellano ut legato et metropolitano obedire uolentes neglecta iusticie regula

et inconsiderata ambitione intendebat. Bracha
rensi etiam et columbriensi litteras suas direxit in
quibus utrumque ne domino compostellano aliquam
obedientiam omni modo prohibebat. Ipsi etiam compos
tellano ne absque suo consilio concilium celebrar
et huiusmodi litteras mandauit et inter dixit.

Incipit littere toletani ad compostellanum de mittendo dicto concilio.

B. dei gratia toletane sedis archiepiscopus et sancte
romane ecclesie legatus: dilecto
in Christo fratri et coepiscopo compostellano donno. D. sa
lutem. Vestre dilectionis litteras nobis delegatas
uidimus. in quibus uos mediante .xl. compostella
ne concilium celebrare disposuisse. et consecratum
nostrum salamantinum scilicet episcopum aduocasse nobis ino
pinatis. Miramur unde ad modum super uestre callidi
tatis sensu tam presumptuose uos agere: presertim
cum uos ignarum non credimus litteras domini pape
C. archiepiscopis per hispanias constitutis atque episcopis ab
batibus et prepositis clericali quoque ordini atque laicali gratia
ter destinatis uidisse in quibus nec uni nec alterius
personam excepit ut nobis tamquam romane sedis lega
to et romani pontificis uicario: obedientiam et reuerentiam
tiam exhiberent et uocati ad sinodum ut que emendan
da essent nostro consilio emendarent unanimiter accede
rent. Contra huiusmodi institutionis auctorita
tem. hactenus nullum a domino papa decretum huic
auctoritati contrarium recepimus. Videtur etiam
nobis uos contra sanctorum patrum diffinitiones. et ue
nerandarum legum sanctiones agitare. et sacrorum
canonum precepta uiolenter quassare: quia quod uestrum
non est nec etiam ad uos pertinet. in nostre legationis
catalogo non iussus. non rogatus. presumitis usurpa
re. Vnde ex parte beati petri apostolorum principis. nobis
iniunctum uobis ut absque nostro consilio neque iussione pre
cedente generalem sinodum nullomodo celebrare pre
sumatis. Episcopis denique et abbatibus bracarensis ecclesie
dicioni subditis nostre societatis participare nolen
tibus: ne uestre inter sint sinodo omnino prohibemus. Qua
uestris inscriptis uos et ecclesiam uestram nos grauasse
ac iniuriasse. de salamantini episcopi consecratione nobis
imponitis nostra conscientia ut in aliquo nobis fieri fe
cissemus nequaquam accusat. Quod enim feci
mus. romanorum pontificum auctoritate dom
scilicet V. et P. nec non gelasii. et domini. C. qui totius
orbis christianitati modo presidet egimus qui inter
cetera priuilegio suo nobis misso et dato: inseruit

sic affirmans. Illarum etiam ciuitatum dioceses.
que sarracenis inuadentibus metropolitanos pro
prios perdiderunt uestre ditioni eo tenere subicimus.
ut quo ad sine propriis extiterint metropolitanis uobis
ut proprio subiaceant. tolechiant. hac uero aucto
ritate fulti: dictum episcopum quia nostre potestatis er
at: nullam ubi nec ecclesie uestre iniuriam facientes.
ad pontificii honorem sublimauimus. Constat enim
itaque uos multo maiorem nobis iniuriam intulisse
qui dum nostrum uos fingebatis amicum: nostre ecclesie
dignitatem et honorem totis uiribus clam et furtiue
imminuere et super subripere et supposuisse et si posse inuenit
auferre operam dedistis. Vnde super etiam abulensem
episcopum iuri ecclesie nostre deditum contra fas et contra legem
consecrastis cuius electionem sortilegam non cano
nice a clericis. immo ab ineruditissimis laicis actam
refutauimus et canonice quassauimus. Omnibus etiam
patet quantam in hoc sustinuimus iniuriam. Pro inde
uestre suggerimus et suggerendo precipimus strenuitati.
ut de his omnibus nobis satisfacturi dominica prima post
octabas pasche legionem ueniatis. et pro primatu obe
dientiam quam sacri canones metropolitanis. prima
tibus suis exhibere precipiunt nobis exibeatis. Si autem
statuto die ad nos uenire contempseritis: procul dubio
sciatis nos canonicam in uos exterquere sententiam.
Vit.

Hic litteris ampulosis et arrogantia atque garrulita
te plenus dominus compostellanus attamen uir
tatis non deuians: iustitie et rationis regulam sol
licite obseruans huiusmodi litteris humilibus et ra
tionabilibus more prudentis et sapientis uiri respondit.

Incipit littere compostellani ad tolle
tanum. de responsione in dictionibus
aliorum que ab illo obiec
torum.

Fratri in Christo
dilecto domino. B.
dei gratia toletane sedis archiepiscopo et
sancte romane ecclesie legato. D. diuino nutu compos
tellane sedis archiepiscopus et eiusdem sancte romane ecclesie
legatus que agenda sunt subtilius inspicere et ins
pecta sollicitius et firmius obseruare. Litteris uestre
prudentie diligenter inspectis. quanto inconstantie
atque leuitatis uento uestri sensus maturitas agi
tetur. euidentissime deprehendimus. Camerarius
siquidem uester donnus. P. cluniacensis monachus. quas
dam nobis ex uestra parte litteras quas adhuc habemus
nuper detulit. in quibus continebatur. quod quicquid
ex uestra parte nobis permitteret ratum haberemus. Pro certo habemus.
Ipse autem inter cetera. que coram domina. V. et coram domino

G. uallibriensi epo ex ura parte nob nunciauit 7 p
misit: duo precipue ipis presentibus affirmau
it. uos .s. de salamantini epi consecratione min9
canonica iuste 7 canonice nob uelle satisfacere. 7
ipm salamantinum ad faciendam nob debitam
pfessionem ut dictante 7 delegante uenturum
ee. Cuius legationis dulcedine 7 etiam domni
.G. nepotis uri qui cum in capellano dni pape.
in nram curiam uenerat pcibus s; maxime uri
amore psuasi: inducias ipi consecrato de facta
interdictione usq; ad festum sci stephani conces
simus. Nunc autem alias longe ab illis litteris
duisas 7 omino contrarias. a uro nuncio suscé
pimus in quibus manifeste apparet. uos nō so
lum male actor nīdum penitere. uerum etiā
ipa male acta importune uelle defendere. Quod
quantum sit ure psone 7 dictu 7 factu absurdū
et regule iusticie omino contrarium: etiam mi
n9 eruditis clarius luce manifestum est. Vnde
sup ura prudentia que 7 nram legationem sup
to dni pape edicto turbare totis nisibus con
tendit: 7 nre dignitatis iura usurpare non de
sinit. nō irrationabilit demiramur: cum uos
non solum de collata nob archiepatus dignita
te uerum etiam de nre legationis confirmatoe
p dni pape litteras dudum nob delegatas: sepe
numero certus factus sitis. Admiramur etiam q
fronte de abulensis epi consecratione cui9 nos
redarguitis. mutire audeatis: cum 7 ipe nre
eccle suffraganeus sit. 7 ipius electio. a nouem
epis 7 duobus archiepis. nec nō a romano .R. .B.
qui eccle romane legatus: ad uos uenerat. ca
nonice discussa canonica inuenta sit 7 ab omib9
canonice approbata. His premissis: pauca uob
de interdictione uri concilii nō ampullose neque
irrationabilit respondem9. Cum romanorum
pontificum dni .V. dni .p. dni .c. priuilegiis et
auctoritatibus nos 7 ecclam nram ab omnium p
latorum ditionib9 solius dni pape ditione excepta
absolutos 7 omino liberos eē constet: nos neq;
ut priuati neq; ut legato neq; ut archiepo uob
obedituros eē procul dubio noueritis. Adhc ure
memorie suggerimus. quod ad colloquium int
nos 7 uos dna .R. mediatrice apud legionem det
minato tempore constitutum eramus ituri. 7
pacem atq; pristinam amiciciam sapientum cō

silio nobcum reformaturi. S; auditis littarum
urarum ampullis 7 falsis imposturis. nec urm
colloquium adire nec nobcum ullam amicitiā
reformare statuimus. nisi prius de salamantini
epi consecratione 7 de ceteris iniuriis que paten
tes sunt nob satisfacere studueritis. Harum
autem nugarum 7 imposturarum culpam non
uob qui tante discretionis. 7 tante pspicacitatis
ante hac eē solebatis s; uris consiliariis urām
grauitatem ad illicita p ambitionem impellenti
bus: merito imponim9. Postremo ure discre
tionis suggerim9 7 btōrum aplorum petri 7 pau
li auctoritate. nec nō ex parte dni .c. pape sugge
rendo precipimus: ne nram legationem aut nri
archiepatus dignitatem conturbare aut usur
pare amplius psumat.

Eodem fere tempore quod dns compostella
nus supradictas litteras ad toletanum
direxit: legatos suos romam destinauit dno
pape .c. sup ipo toletano iuste 7 rationabilit con
questurus: quod sue dignitatis timinos. in sala
mantini consecratione contra sacrorum canonū
decreta usurpasset: 7 in subtractione colimbrié
sis. 7 aliorum epōrum atq; abbatum. patent 7 ma
nifeste iniuriasset. Cuius littis 7 querimonia
auditis. domin9 papa calixtus. litteras suas ad
salamanticensem quamtotius remisit. in quib9
ipi salamanticensi aplica auctoritate mandan
do pcipiebat. 7 pcipiendo mandabat: quatinus
compostellane eccle tamqm sue metropoli 7
compostellano archiepo tamqm suffraganeus
suo metropolitano dilectionem 7 fidelem obe
dientiam remota omi occasione exiberet.
Littarum aut ad ipm salamantinū a dno papa
directarum exemplar: infra subscriptum est.

Incipiunt litte dni pp calix ti ad salamaticensem de obedientia dno com postellano exhiben da.

Calixtus eps seruus seruorum dei. Venli fratri .G. salamanticensi epo salutem 7 aplicam ben. Cum in hispaniarum partib9
compostellana eccla ob uenerandum bti iacobi
apli corpus. gliosa 7 insignis habetur. nos eam ex
aplice sedis gratia confouere. 7 in melioris stat9
prerogatiuam decreuimus adaugere. Ideoq; dig
nitatem emeritane metropolis: eidem compos
tellane eccle perpetuis temporib9 possidendam

contulimus. Tibi ergo dilecte frater qui emeritane
ecclesie subiectus esse dignosceris mandamus quatenus
uenerabili fratri nostro .D. compostellano archiepiscopo.
tamquam proprio metropolitano tuo subiectionem et
obedientiam satagas exibere. Dat. in territorio ortē
.II. .viii. k. Julii.

Uisis his litteris salamanticensis compostellam
uenit. et fidelitatem atque obedientiam cum reue
rentia dño archiepiscopo et beati iacobi ecclesie eiusque rectori
bus canonice promouendis super altare beati iacobi pro
misit et propria manu his uerbis firmauit. Ego. G. sa
lamanticensis ecclesie episcopus subiectionem et obedienti
am cum reuerentia a sanctis patribus constitutam.
secundum precepta canonum ecclesie beati iacobi eiusque rec
toribus in presentia domni archiepiscopi .D. perpetuo me
exibiturum promitto. et super sacrum altare propria
manu firmo.

Alias similiter litteras colimbriensi direxit. in quibus
item ei apostolica auctoritate precipiebat. ut fi
delem obedientiam dño compostellano tamquam
sancte romane ecclesie legato et suo metropolitano. ex
hibere omni modo satageret. Quarum quoque litterarum
exemplar. hoc modo subnotauimus. Incipiunt littere
Calixtus episcopus seruus seruorum dñi pp. C. ad colimbriensem
dei. Venerabili de obedientia dño compostellano
fratri .G. colimbriensi episcopo sa tellano ut legato et suo
lutem et apostolicam benedictionem. Quoniam in his metropolitano exhibenda.
prouinciarum partibus compostellana ecclesia obuenerandum
um beati iacobi corpus et gloriosa et insignis habetur nos
eam ex apostolice sedis gratia consueuere et in melioris
status prerogatiuam decreuimus adaugere. Ideoque di
gnitatem emeritane metropolis eidem compostel
lane ecclesie perpetuis temporibus possidendam contuli
mus. Tibi ergo dilecte frater. qui emeritane ecclesie sub
iectus esse dinosceris mandamus. quatinus uenerabili
fratri nostro .D. compostellano archiepiscopo. tamquam proprio
metropolitano tuo subiectionem et obedientiam sa
tagas exhibere. Data lateranis .viii. k. Julii. Qualiter

Quantum autem archiepiscopus laborauit in titu. iacobi
dñs compostel tenda metropolitana emeritta
lanus in supra memorata ne sedis dignitate et quomodo com
dignitate ad utilitatem postellanos ciues adiurauit
honorem sue ecclesie acquirenda laborauit. et quot et
quanta de proprio. et beati iacobi thesauro erogauerit.
aut in romano itinere captis suis legatis in recuper
abiliter amiserit. si ego per singula explicare et ad

memoriam reducere temptauero. si maronica uel
tulliana facundia mihi inesset minime ad id suffice
posset. Multis etenim difficultatibus circumuenie
batur. quibus et in hoc et in aliis ecclesiasticis negociis
impediebatur. Regis quippe aragonensis guerra
eum ineffabiliter disturbabat cuius metu. ipsius
legati nisi cum summo periculo. et summo timore
romam adire non audebant. Dissensio quoque regis
.A. et regine .V. in quorum seruitio eum multa ex
pendere oportebat. Discordia etiam procerum gal
letie et deuastatio ipsius terre que totius honoris beati
iacobi redditus fere annullauerant. Sed quamuis
dñs compostellanus tot et tantis difficultatibus
esset circumuentus. ecclesiastica tamen negocia propter se
cularia. nec secularia propter ecclesiastica minime preter
mittebat. sed utraque sicut sibi et sue ecclesie utilia fore
nouerat. discrete et sapienter tractare et disponere ui
gilanti cura satagebat. Videns itaque compostella
nam ciuitatem prauis et peruersis moribus implicitam
esse atque corruptam et nisi aliquod ei remedium con
ferretur funditus perituram. obtimatibus cleri atque
populi illius ciuitatis in unum conuocatis huius
modi orationem in eorum presentia habuit. Ego
.D. licet indignus huius sedis primum episcopus. deinde
sine deo iubente. siue permittente. eiusdem sedis mul
to sudore et multo labore effectus archiepiscopus. in regi
mine huius honoris diutine laboraui. et multis qui
bus erat nocendum rationabiliter nocui multis
uero quibus erat subueniendum caritatis debito
persuasus subueni. Indignos etiam nobilitando et
ditando dignos etiam ignobilitando et deprimendo
iustitie metam transgressus erraui. Unde me in
conspectu diuine maiestatis. et uestri omnium presen
tia culpabilem esse confiteor. Nunc uero uellem pro
dei misericordiam. uitam et mores meos in melius corrigere et
emendare. et iustitiam integram. atque inuiolatam ob
seruare et manutenere. Sed quia hoc per me solum si
ne uestro auxilio facere non possum. uestri omnium tam
cleri quam populi uniuersitatem obnixius deprecor.
quatinus me in hoc negotio pro uestrarum animarum salu
te. et eterne uite retributione adiuuetis. et uos iustitiam
obseruaturos esse et manutenturos. sicuti ego uobis
promitto in manu mea promittatis. et de illa promissio
ne iusiurandum mihi scribi faciatis. Ideo autem
uolo ut uos iustitiam iuretis. et iuratam manute
neatis. quia in deo fidem probitatem et ceteras bonas

De sacrilegio comitis petri in ecclesia apostolica commisso et satisfactione eiusdem.

artes animis civibus evanescere: et iniquo fraudes, dolos, rapinam, violentiam, et aliorum scelerum urticas in crescere, que nullatenus extirpari possunt absque falce iustitie. Audito hoc sermone compostellani qui aderant, tam clerus quam populus unanimiter responderunt se in hoc et in aliis negotiis que sibi utilia fore non dubitarent, assensum ei prebituros et obedituros. Iuraverunt igitur iustitiam, et de illo iure iurando huiusmodi scriptum fieri fecerunt. *De iuramento in ecclesia apostolica civitate servanda.*

promisse . . . de iura . . . te servanda et imperatoris iudicum et civium de . . .

Dei gratia compostellane sedis archiepiscopus et sancte romane ecclesie legatus: volens destruere et eradicare prorsus pravas consuetudines que videbat fieri in civitate compostella, promittit coram omnibus in rei veritate et in fide Christi, ut iustitiam tenens et observans compostelle: ab ea propter pecunias seu gratiam et odium nullatenus declinet, et ut omnino hec iustitia observetur. Mandat quod villicus civitatis iureiurando firmet, quod iustitiam teneat et ab ea neque amore neque odio, neque pecunia, neque rogatu alicuius persone a iustitia deviet. Et similiter in dictu cando et decando, et in suspendendo, prout iustitia exegerit, nullatenus deviet, sed equa lance et iusto iudicio unicuique prout iustum fuerit, reddat. Et hoc scriptum a domno nostro confirmatum, et alios bonos foros nostre civitatis semper custodiat et inviolate teneat. Similiter mando et precipio quod iudices loci sancti iureiurando super altare firment quod iustitiam teneant, et bonas consuetudines civitatis observent, et a iustitia neque gratia neque odio, neque pecunia devient. Et in iudiciis neque personas, neque vultum potentis considerent: sed inter divites et pauperes iuste et misericorditer deliberent. Si vero villicus civitatis vel iudices ab hac promissione veritatis deviaverint: advocati bis vel ter digne satisfaciant. Quod si renuerint, periurium incurrant, et honore careant, et quod contaminaverint dupliciter componant. Et hoc iudicium sit omnibus parrochianis et decimariis ecclesie beati iacobi, id est infra milliaria civitatis. Noto die sub Era. M. C. LXIIII. et quot XVIII. K. Februarii. Nos homines compostelle iureiurando firmamus, quod manuteneamus et defendamus iustitiam a domno nostro iudicatam, et ab eius villico et iudicibus, ita quod neque pecunia neque parentella a supradicta iustitia deviemus et in iudiciis adiuvando ut disturbando adinvicem offertiones nullatenus accipiamus. Et similiter seniores canonice promittunt hec in rei veritate et in fide Christi, salvo suo ordine domini nostri et omnium canonicorum. Si vero nos homines civitatis ab hac promissione deviaverimus, post binam et trinam advocationem emendemus. Sin autem periurium incurramus, et quod contaminaverimus dupliciter componamus, et huius promissionis consuetudo descendat et omnes successores meos et tuos, ita quod in perpetuum teneatur. *De sacrilegio comitis petri in ecclesia apostolica commisso et satisfactione eiusdem.*

Comes petrus ire fervore accensus, comitem adefonsum ante ianuam altaris beati iacobi diabolo instigante percussit et magnum dedecus deo et ipsi apostolo nephario ausu intulit. Unde postea penitentia ductus, in presentiam domni archiepiscopi cum sua uxore venit et tantum dedecus quod deo et beato iacobo apostolo intulerat et alia multa crimina que diabolico instinctu perpetraverat, illi manifestans: penitentiam et consilium ad salutem sue anime ab eo petiit. Archiepiscopus vero ipsius anime utilitati sagaciter providens, cum dignam ei penitentiam secundum sacrorum canonum decreta iniunxerit: et ut aliquem honorem deo et beato iacobo in remedium supradicti dedecoris et aliorum peccatorum conferret: salubri admonitionem suasit. Ipse autem comes et sua uxor ipsius archiepiscopi consilio acquiescentes, monasterium de coris pineto, cum tota sua creatione, et tota villa, beato iacobo et sue ecclesie perpetuo possidendum contulerunt et privilegium inde factum iussu et consilio domni archiepiscopi propria manu roboraverunt. *Adventus romani legati in hispaniam.*

Aliquanto temporis curriculo elapso, postquam venerabilis archiepiscopus plurimorum obsequiorum exhibitione et firme fidelitatis promissione, a domno papa Calixto impetravit, quatinus metropolitanam emeritane sedis dignitatem in compostellanam ecclesiam perpetuo transferret, et perpetuo translatam auctoritatis sue privilegio confirmaret: quidam romane ecclesie cardinalis deus dedit, a latere ipsius pape delegatus, in partes hispanas venit: hispane regionis ecclesias sollicite visitaturus: et earum saluti atque utilitati sagaciter provisurus. Cui venienti prefatus papa burgensis ecclesie legatos, qui tunc temporis rome aderant commisit, et ei per obedientiam apostolica auctoritate precepit, ut burgensis ecclesie sue que pastoris solatio viduata in magno labore atque tribulatione diutine permanserat, utilitati provideret: et ipsius electum cuius electio iam quinquennis erat, in episcopum consecrari satageret. Cardinalis itaque supradictus hispanas partes ingrediens, ad burgensem civitatem.

Burgensis

adventus romani legati in hispaniam

burgensis ecclesie legatis. commitantibus uenit in hispaniam
ecclesiam magnis persecutionibus atque tribulationibus
laborantem et fere desolatam inuenit. Vnde uehementi
merore affectus. et exemplo boni patris pia com
passione repletus. ipsius ecclesie statum in melius
mutare. et eius electum ad dei honorem et ipsius ecclesie
utilitatem. in episcopum consecrari precipue necessarium
duxit. Sed quia ipsa consecratio aragonensis regis
metu. qui ipsum electum inpugnabat in partibus illis
fieri non poterat: ipsi electo compostellam ire a domino
compostellano se percipiente ordinandum. iniunxit.
Ipse enim cardinalis compostellam iturus erat. et de
eius consecratione et aliis multis negociis. ex pre
cepto domini pape .C. cum domino compostellano acturus.
Et ecclesia quidem burgensi. et aliis que suo itineri
adiacebant uisitatis. tandem compostellam perue
niens. a domino compostellano benigne et honorifice
susceptus est. et per octo dierum spatium ibi commor
ans: a domino compostellano egregie procuratus est.
Cum ergo cardinalis et dominus compostellanus in collo
quium uenissent. et statum hispanarum ecclesiarum
diligenter exquisissent. ipse cardinalis burgensi ecclesie
calamitati et miserie condolens domino archiepiscopo apostolica
et sua auctoritate precepit et eum caritatiue rogauit quatinus eccle
electum in episcopum consecrare studeret. et causam
quare hoc negotium illi potius quam alii a domino papa
iniungeretur: insinuauit. hiis et aliis negotiis com
postelle delibatis: accepta a domino compostellano
benedictione. compostella egressus: bracharam
et per partes portugalenses. in campanas partes
profectus est: et apud uallem oriti concilium conu
ocatis fratribus diuina preueniente gratia ce
lebrauit. Cui nimirum concilio burgensis ecclesie
electus cum ceteris fratribus. interfuit. Finito autem
concilio. ipse cardinalis comitante ipso electo
sepulueg castrum adiit. ibique tales litteras bur
gensi electo de sua consecratione. ad dominum compos
tellanum tradidit. Incipiunt littere cardinalis romani de dedit ad dominum compostellanum de consecratione burgensis electi.

Deus dedit sancte
romane ecclesie presbiter
cardinalis et hispaniarum legatus.
D. dei gratia compostellano archiepiscopo. et sancte rom
ane ecclesie legato salutem et puram amicitiam.
In quanto labore atque miseria burgensis ecclesia
hactenus fuerit uestram prudentiam latere non cre
dimus. Qua propter fraterna dilectione per obedientiam quam

sancte romane ecclesie debetis. precipue uobis dirigimus.
ut aduocatis coepiscopis fratribus uestris. dominum simo
nem burgensis electum ecclesie cum quibus episcopis
uolueritis. salua sancte matris nostre romane ecclesie
reuerentia ad quam in omnibus burgensis ecclesia spec
tat. quacumque post die purificationem sancte
marie ad nos uenerit. in episcopum consecretis fideli
tatem uero quem admodum antiqua exigit con
suetudo: suscipiatis. Vale.

Visis huiusmodi litteris dominus archiepiscopus. meli
ores et discretiores sue ecclesie personas. in ca
meram suam conuocari iussit. et ostensis eis litteris
et mandato romani cardinalis quid sibi de illo
mandato et de petitione burgensis electi consule
rent: ab eis inquisiuit. Illi uero clerici sapientes
et discreti. quia ipse archiepiscopus in primo concilium er
at celebraturus. ei laudauerunt. et consuluerunt.
ut burgensem electum usque ad concilium retiner
et. et episcopos ad ipsum concilium conflituros. de man
dato cardinalis et de eius consecratione consule
ret. Quorum consilio dominus archiepiscopus acquiescens
ipsum electum usque ad celebrationem concilii compos
telle retinuit: et eum in multis necessitatibus mu
nifica manu adiuuit. postquam itaque statuta di
es concilii impleta est. uenerabilibus fratribus astu
ricensi. mindunensi. lucensi. salamanticensi.
colimbriensi portugalensi. tudensi. conuenientibus
dominus archiepiscopus concilium in dominica in medio quadragesime compos
telle celebrauit. et hec capitula in eo suprascriptis fratri
bus assentientibus et unanimiter collaudantibus sanxit
et confirmauit. celebratio concilii.

Didacus dei gratia compostellane sedis archiepiscopus. et sancte
romane ecclesie legatus: concilium in dominica
in medio quadragesime conuocatis fratribus. asturicensi. lucensi
uallibriensi. tudensi. portugalensi. colimbriensi. sa
lamanticensi. burgensi. compostelle celebrauit: et
in eo de honore atque utilitate sancte matris ecclesie
iuxtam datam sibi a deo facultatem suprascriptis fratribus
cum suis abbatibus. xxvii. atque religiosis personis. et
bonis clericis. unanimiter collaborantibus tractauit.
Et quoniam peccatis exigentibus regnum hispanie adeo
turbatum uidit. quod etiam ecclesia dei destructa
christiana religione periclitaretur. et fere iam ad defec
tum redacta esset: placuit ei et uniuersali sinodo. pro
ecclesie statu. pro regni tranquillitate hec capitula
subscribere: et subscripta confirmare. mandamus ut

et apostolica auctoritate constituimus. ut superna inuan-
te clementia. pax dei que apud romanos et francos et
alias fideles nationes obseruatur: in toto hispan-
ie regno. ab omnibus christianis inuiolabiliter teneatur.
a primo uidelicet die aduentus domini usque ad octabas
epiphanie. a quinquagesima usque ad octabas pas-
che. a rogationibus usque ad octabas pentecostes.
In ieiuniis .iiii. temporum. In uigiliis et festiuitati-
bus beate marie. et beati iohannis baptiste. et in festiuita-
te omnium sanctorum. que celebrantur kalendis nouembris. ita ut
nullus homo licet habeat. cum alio homine homi-
cidium. uel aliam quamlibet inimicitiam. presum-
at eum occidere. uel capere. uel aliquo modo ei no-
cere. Episcopi presbiteri. abbates. monachi et monache. et
omnis ordo ecclesiasticus ecclesie et res ecclesiastice. et bo-
ues quarumcumque sint omnibus diebus in pace perma-
neant. peregrini. mercatores. non capiantur neque
pignorentur: nisi propria culpa. Dies et constituta
tempora pacis. sicuti determinata sunt: et periurame-
tum confirmentur. Qui uero hanc pacem periuram-
tum confirmare noluerit. excommunicetur. donec
iuret. Et qui eam uiolare presumpserit: epis-
copus cum toto episcopatu suo. eat super eum ad destructionem
ipsius. et honorum suorum donec satisfaciat. Et dominus
eius cuius ipse fuerit auferat ei patrimonium suum
et nullus alius deinceps eum colligere presumat.
donec de uiolatione pacis iuste et canonice satis-
faciat. Si autem aliquis de euntibus super eum in
hac obedientia mortuus fuerit. ita sit absolutus
ab omnibus suis peccatis: de quibus penitentiam iam ac-
cepit uel acceperit: ac si in hierosolimitano itinere
mortuus esset. nisi excommunicatus sit. Similiter si
aliquis armis abrenuntians pro obedientie et supradicte
pacis obseruatione ab inimicis suis mortuus
fuerit. supradictam remissionem habeat. Et
qui eum interfecerit: homicidium domini sui tre dup-
licet. et penitentia eius duplicetur. et nunquam in pa-
tria sua peniteat: sed eat in exilium. Et qui eum
cepit. curtauerit. excecauerit. uel aliquod ma-
lum fecerit. quod prius patiabat in duplo com-
ponat. Si uero aliquis in tali peccato absque peniten-
cia mortuus fuerit. non sepeliatur. sed in domo
sua putrescat. et non inde abstrahatur. Principes
autem terrarum milites uel pedites in supradictis
diebus arma sumere non presumant. nisi contra pa-
ganos. aut patrie inuasores. aut supradicte

pacis uiolatores. Cetera capitula que in preterito
concilio constituimus. iterum confirmamus.
In ipso quoque concilio omnes episcopi qui ad- De consecratione electi burgensis
erant. super consecratione burgensis electi in-
tegrauit litteras domini cardinalis eis ostendens. et
burgensis ecclesie labores atque tribulationes
exponens. Ipsi uero episcopi burgensi ecclesie. que
tam diu uiduata pastore permanserat. condolen-
tes: domino archiepiscopo unanimiter laudauerunt. et
consuluerunt. quatinus illius ecclesie utilitati
misericorditer prouideret: et eius electum in dei ob-
sequium et sue anime salutem. in episcopum conse-
craret. Quorum petitioni ipse condescendens bur-
gensem electum. iii. die post finitum concilium
asturicensi. mindumensi. portugalensi episcopis coad-
iuuantibus. in episcopum sollempniter consecrauit. eique
obedientiam et fidelitatem sancte romane ecclesie. et
iuxta quod antiqua consuetudo exigit: promitte-
re propria manu super sacrum sancti altare firmare fecit.
Et inde ipse consecratus: accepta a domino archiepiscopo li-
centia ad propria cum gaudio remeauit. Acquisitio

Postea ipse archiepiscopus de utilitate sue ecclesie sine inter-
missione sollicitus uillam que dicitur sinales. que
est secus sanctam christinam de noia. et sua tota creatio-
ne et familia non tamen totam sed de tribus quartis
medietatem a domna aurodona dirati filio cum ea
de medietate alius uille scilicet inistris commercio.
quam medietatem in sua uita tantum teneret:
ad opus sue ecclesie satis sollerter acquisiuit.
Ipse autem mortua illa medietas de supradicta uilla.
ecclesie beati iacobi hereditario iure reformaret.

Quidam prepositus nomine Acquisitio.
Odoarius presbiter eiusdem uenerandi archie-
piscopi uillicatione apud sanctam mariam deneuar tunc
temporis tenebat. et cum iam ipse presbiter iam thedio
uillicationis tenende afficeretur ad dominum archie-
piscopum spontanea uoluntate uenit et cum eo stat-
uit ut medietatem de omnibus rebus et heredita-
tibus quas in ipsa uillicatione acquisierat domino
archiepiscopo et beati iacobi ecclesie in perpetuum possiden-
dam concederet. aliam uero medietatem iure
hereditario possidendam sibi retineret. Acqui-
sierat autem in supradicta uillicatione ecclesiam
sancti michaelis de rozua. que ipsi ecclesie sancte ma-
rie deneuar adiacet. et alias hereditates que in
confinio et circuitu ipsius ecclesie sunt. Et ipse

De concordia regis et regine et ...

quidem archiepiscopus sollers et discretus has acquisitiones stabiles et inconuulsas permanere uolens cartas mediatrices de ipsis acquisitionibus fieri et eas ab illis qui huiusmodi pacta secum statuerant roborari et firmari. Et ipsas cartas in thesauro beati iacobi reseruari fecit. De concordia regis et regine et ...

Eo fere tempore toletano archiepiscopo domino B. cum quo dominus compostellanus acrem et diutinam conflictionem pro sue ecclesie exaltatione habuerat defuncto. rex A. et regina domina V. eius mater qui ad inuicem diutine dissenserant: eodem compostellano cum suis amicis mediante et sedulo machinante concordes et amici facti sunt. Et facta equidem ipsa concordia huiusmodi litteras quorundam emulorum stimulatione et machinatione ad ipsum compostellanum direxerunt. Littere regis et regine ad dominum compostellanum.

A. et domina V. dei gratia hispanie rex et regina: karissimo domino D. compostellano archiepiscopo sedisque romane ecclesie legato in christo uiuere. Nouerit serenitas uestra amicitie nexu nos indissolubili coniunctos esse. Honorem uero toletane ecclesie quem diu longo diminuere seu adnichilare perturbando studuistis tempore. ut de inceps nullatenus perturbetis dicimus et monemus. nec prefata suo ecclesia uestri permissione careat quod absit honore. Val(ete). Responsio domini archiepiscopi ad supradictas litteras regis et regine.

D. dei gratia compostellane sedis archiepiscopus et sancte romane ecclesie legatus: uenerande domine sue regine donne V. et filio suo regi domino A. sic terrenum regnum regere. ut non amittatis eternum. Litteris uestre celsitudinis leta manu acceptis diligenter inspeximus. Sed aut discordia que inter nos presentis uiris exigentibus hucusque emersit: fuit destructio pauperum et omnium ecclesiarum. ita concordia quam inter uos nouiter dei preueniente gratia factam esse agnouimus: est firmamentum sancte pacis et fundamentum christiane religionis. Et quia hoc semper palam atque latenter obtauimus. quod iam deo iuuante fieri nouimus. inde deo et beato iacobo qui uestros ad hoc inspirauit animos. innumeras grates referimus. Unde nos etiam nimium letari exultare et congratulari uestra non digne debet dubitare clementia. De diminutione autem toletane ecclesie quam nunquam nos uellemus nobis per easdem litteras intimastis: deus nouit. quia nec illius nec alterius ecclesie proprium honorem aliquando minuimus: nec uolumus. Quod si inimici uel ecclesie nostre emuli nos lacerando et dilaniando apud nobilitatem uestram de nobis aliquid ratiocinantur. non faciles aures uestras morsibus obtrectatorum uestri gratia commodare uelitis. Sed si aliquid sentiendo asserunt. in uestram regalem discretionem ueniant. et nos secundum uestrum consilium eorum importunitatibus satisfaciemus. Memores etiam quia in ceteris que nobis regia uestra prudentia dixit. hoc se facturum spopondit. Ecclesiam scilicet nostram nunquam minuere. Sed semper defendere. exaltare. et augmentare. ~~uestri semper suffulti auxilio et consilio~~. Si autem nos de romane ecclesie dignitatibus aliquid deo uolente habuimus. habemus uel habituri sumus uestri semper suffulti auxilio et consilio. Fecimus et faciemus. Suario fidelaci nostre domus uillicum nobis mittimus. ut quod in litteris non continetur excellencie uestre ore proprio referat. Propterea autem cor uestrum et uoluntatem nobis reuelare. quia parati sumus omnia quecumque nobis iniunxeritis: pro posse nostro facere et adimplere. Omnipotens deus amore et intercessione beatissimi iacobi apostoli personam uestram et regnum conseruet et ad uitam faciat nos uenire sempiternam. amen. Littere cardinalis misse archiepiscopo.

Hisdem fere temporibus sancte romane ecclesie cardinalis deus dedit. huiusmodi litteras ad dominum archiepiscopum roma direxit. Venerabili D. compostellano archiepiscopo. ac fideli sancte romane ecclesie legato. D. tituli sanctorum laurentii atque damasi cardinalis indignus felicem sue prosperitatis inquisitionem. Summa dignitas uestra carissime deprehendere sciat nos diuina propitiante clementia sanos et incolumes esse et presentiam nostram in seruitio uestro dum uixerimus prope ad futuram. quam siquidem in proximo in uestra meliorandi legatione clementissime. ac in renouandis priuilegiis uestris uolumus ut cognoscatis pro quibus uestre hac dirigimus litteras. ut festinos ad hec curanda romane curie per nos uico delegetis nuntios. Preterea felicissime domine pietatem indissolubilem uestram flagitamus obnixe. ut casulam de qua sepissime nos rogauimus per eosdem ut palios fideliter nobis dirigatis nuntios. quatinus nos uestrosque [uos uestrosque] amicos in obsequio uestro communiter uti debemus obligare possimus. Insuper piissime pater flagitamus ut cunctam deo de

Petri & Pauli

De archiepiscopi ... de ... suo ... regi et regine

notam congregationem ex nra parte salutetis et
hunc cartule delatorem honorifice suscipiatis.

Responsio dni archiepi ad prefatum cardinalem de supradictis litteris.

Dno venerabili et patri reverenti dei gracia sce romane ecclesie cardinali deus edit. D. compostellanorum humilis minister fideles orationes. et devotum obsequium. cum reverencia. Quod vos vre industrie excellentia vivit valet et divina spirante gracia prosperitate et incolumpnitate perfruitur ultra quam credi potest. nro cordi gaudio est. Et vre equidem discretionis refert non dubitare. nos et nram ecclesiam de vris tamquam de nris prosperis successibus mera veritate et remota omni simulatione gaudere et devotas divine opitencie gratias. inde referre. Nos enim et nra ecclesia in vre sctatis benivolencia atque dilectione. constanter permanemus et divina auxiliante gracia ita permansuri sumus. ut numquam ab ea aliqua occasione intercidente avelli possimus. Vram itaque venerandam celsitudinem obnixius efflagitamus. ut nos et nram ecclesiam mutui amoris munere recompensare et boni patris atque fidelis amici exemplo. nos diligere et caros atque speciales filios habere divino et beati iacobi amore dignemini. Ad hec vre memorie beatitudini suggerimus. nram devotionem vre. ebdomade substanciolam. per legatos quos nuper romam misimus vre sctati fideliter direxisse. quos ut benigne et honorifice suscipiatis. et nras vices apud dnm papam sollicite agatis. vram discretionem summopere deprecamur. De casubla autem cuius mentionem nobis per vras litteras fecistis. ad presens fieri non potest quod postulastis quia quando vre sctatis littere ad nos pervenerunt legati nri iam diu iter romanum arripuerant. Vri gracia. estote memores nri. non immemores vri. Valeat paternitas vra.

De fabricatione galee et sarracenorum [illegible]

Post archiepi acceptionem. idem archiepiscopus amicorum virorum guerram. sue terre circa maritimas partes. multum nocere annuatim videns. ad exaltationem xpianorum et depressionem sarracenorum sollerti et valde utili consilio usus est. Biremem namque que vulgariter galea vocatur multo sumptu fieri fecit factamque cuidam iuveni nomine Fixoni. pisana civitate oriundo. probo et nautice artis peritissimo tradidit. cum qua amoreorum terram navigio inquietaret. Prefatus itaque iuvenis accepta galea et facta fidelitate dno archiepo. terram sarracenorum per mare inquietare cepit. et inde multa spolia multasque predas cum captivis divina gracia auxiliante adduxit et sic prudentia et consilio dni archiepi terra maritima que a sarracenis per singulos annos prius fuerat depredata et devastata. penitus secura permansit. et sarraceni qui eius terre predones et devastatores annuatim extiterant. xpianorum preda per dei gratiam. facti sunt.

In tempore quoque sui epatus. duas galeas eadem intentione fieri fecit. sed patronensium quibus ad custodiendum ab illo commisse fuerunt culpa et neglegentia destructe et annullate sunt. At tamen antequam destructe essent amoreis multa incommoda intulerunt. xpianis vero plurima commoda contulerunt.

Tunc temporis romane ecclesie card. D. has litteras reverentissimo ac ad apostolatum direxit.

Reverentissimo ac gloriosissimo compostellano archiepo. nec non romane ecclesie legato. Deus edit sce romane ecclesie tituli sancti laurencii card. desideratam in xpo visitationem. hoc quod vra admirabilis pietas ex me affectuose audire desiderat primitus studeo significare. Sciat claritas vra carissime me sanum incolumemque esse et bone memorie calixtum ex hac vita honeste procul dubio migrasse. Qua propter divina pietas preclara. non multum suam ecclesiam pastore viduatam sentit. sed honorium cito in eadem constituit presulem. Ad quem venerande amice. consulo nobis honestos citius destinare legatos. ut de bono in melius privilegia utique vra per me nuncios que amicos renovare possitis. Preterea clementissime pater magnitudinem vram captamus sollicitare. ut casublam diu a nobis desideratam. per eosdem legatos. vel per alios quos agnoveritis esse fideles nobis primum mittere studeatis quatinus nrm fidele servitium ad honorem vrm et beati apli iacobi omniumque canonicorum communiter valeatis habere.

Compostellanus autem supradictis litteris taliter respondit.

Dno venerabili et patri reverenti dei gracia matris vre sce romane ecclesie legato et cardinali. D. dictus compostellanorum humilis minister desideratam presentis et future vite felicitatem cum gaudere. Nos et nram ecclesiam. vre tamquam nre prosperitati saluti et prosperitati. mera veritate et absque omni simulatione congaudere et vre adversitati atque

De fabricatione galee et [illegible] sarracenorum [illegible]

tribulationi si acciderit quod absit. eodem modo condoliturus esse nostra refert non dubitare cum vestram discretionem minime lateat qualem quantamque erga se dilectionem nostra devotio gerat. Et nos equidem vestra benivolentia atque amore fideliter persistentes. et ad vestrum servitium atque vestram voluntatem pro posse nostro exequendam devote accincti. clementiam vestram obnoxius deprecamur quatinus non ad nostri obsequii parvitatem ut parvitatem, sed potius ad puri et veri amoris impendium respiciatis. et nostras et nostre ecclesie vices . incuria et apud domni pape maiestatem boni patris et patroni exemplo agere studeatis. De cetero vestre memorie beatitudini suggerimus nostram mediocritatem vestre celsitudinis litteras .IIII. nonas augusti recepisse et eas leto et iocundo animo perlegisse. Nos autem legatos nostros cum benedictione nostra et vestre ebdomade redditu .XV. diebus post pascha transactis romam miseramus: quia de morte domni et patris nostri venerande memorie pape .C. iam audieramus. Et idcirco donec illis legatis redeuntibus alios miserimus vestre petitioni ad presens consulere non valemus. Interim vestri gratia estote nostre parvitatis memores. vestre dignitatis numquam immemoris. Valeat paternitas vestra.

De fabricatione campanarum maiorum et minorum

Idem vero venerabilis archiepiscopus de utilitate et honore sue ecclesie plurimum sollicitus. ornamenta que sue ecclesie necessaria et honesta esse perpendebat. acquirere. et emere vigilanti et indefessa cura satagebat. Suam igitur ecclesiam bonis et competentibus signis indigere aspiciens: quendam magistrum ultra portuensem significe artis peritum taliata ei solidata retinuit: et duo maiora signa. duo vero minora ad decus et utilitatem sue ecclesie fieri precepit. O discretum et sapientem virum qui numquam secularibus negotiis emergentibus ecclesiastica neglexerit: nec secularia ad se pertinentia ecclesiasticorum sollicitudine pretermisit.

Celebracio concilii

Idem venerabilis archiepiscopus regnum hispanie ex discordia .A. regis. et matris eius regine .U. ut conturbari et devastari non modicum dolens: et utilitati atque honori sancte ecclesie paterna sollicitudine providens: episcopis et abbatibus et aliis religiosis personis invitatis. comitibus quoque et principibus convocatis: concilium in initio anno sui archiepiscopatus .XV. kalendas februarii compostelle celebravit: in quo primum de ecclesiasticis negotiis. deinde de pace inter supradictum regem .A. et suam matrem reginam .U. et inter ceteros principes invicem discordantes. prudenter et sagaciter tractavit. Postremo expeditionem super mauros ad depressionem et confusionem paganismi et ad exaltationem atque edificationem christianismi in eodem concilio viva voce predicavit. laudavit. et commendavit: et omnibus in eam expeditionem accepta penitentia ituris: plenariam omnium suorum peccatorum absolutionem auctoritate omnipotentis dei patris. et filii et spiritus sancti et beatorum apostolorum petri et pauli atque iacobi omniumque sanctorum concessit. Cuius modi etiam cartam de illa plenaria absolutione. ad reges et comites. ceterosque principes ad milites quoque et pedites direxit: ut visa plenaria absolutione in supradictam expeditionem ad dei obsequium et suorum peccatorum remissionem libentius et devotius irent. archiepiscopis quoque et episcopis atque abbatibus ceterisque sancte ecclesie prepositis. hanc cartam omni populo predicare. laudare et exponere et eos ad supradictam expeditionem omnibus modis animare precepit. **Hec est karta.**

Didacus dei gratia compostellane sedis archiepiscopus et sancte romane ecclesie legatus: venerabilibus et dilectis in christo fratribus archiepiscopis. episcopis. abbatibus universisque sancte ecclesie prepositis. regibus quoque comitibus. ceterisque principibus. et omni populo christiano. ita sobrie et iuste et pie temporalibus uti. ut per dei gratiam eterna mereantur adipisci. Fraternitatis vestre caritas dilectissimi. audit apostolum clamantem. et nos ad somnii devitatione sic vocantem. hora est iam nos de somno surgere. Cuius voci nos obedire equum et saluberrimum est: tum quia quod in baptismate promisimus. male vivendo mentiti sumus: tum quia nostre finem et diem districti iudicii appropinquare videmus. Ecce fratres karissimi dominus ad ianuam stans: clamat. Si quis mihi hostium aperuerit intrabo et cum eo cenabo: et ipse mecum. Si nos ergo nostri cordis aures ad eius voces obduremus: ne nobis ab eo terribiliter et rationabiliter dicatur: Vocavi et renuistis: pulsavi ad hostium vestrum nec mihi aperuistis. Abicientes itaque opera tenebrarum et importabile diaboli iugum. iustitie operibus instruamur: et arma lucis iuxta apostoli monitionem unanimiter induamur. et quemadmodum milites christi. fideles sancte ecclesie filii. iter hierosolimitanum multo labore et multi sanguinis effusione aperuerunt: ita et nos christi milites efficiamur. et eius hostibus debellatis pessimis sarracenis. iter quod per hispanie partes. brevius et

De fabricatione campanarum maiorum et minorum

De celebratione concilii apud compostellam.

de litteris a summo pontifice sibi missis

multo minus laboriosum est ad idem domini sepulchrum ipsius subueniente gratia aperiamus. Quisquis autem huius militie particeps fieri noluerit: omnium suorum peccatorum recordetur. et ad ueram confessionem. et ueram penitentiam uenire festinet. et postea acceptis armis ad castra Christi in dei obsequium et suorum peccatorum remissionem procedere non differat. Quod si ita fecerit. nos et nostri fratres venerabiles coepiscopi. abbates. et alie religiose persone in concilio quod iuxta domini pape edictum .xv. kalendas Aprilis. deo auctore compostelle celebrauimus. nobiscum residentes: eum ab omnibus suis peccatis que a fonte baptismatis usque ad hodiernum diem diabolo instigante perpetrauit. omnipotentis dei et beatorum apostolorum petri et pauli atque iacobi. omniumque sanctorum auctoritate: absoluimus. Illis uero qui in his christi castris interesse noluerint uel non potuerint per obedientiam precipimus et indicimus. ut nullum malum terris et honoribus. siue aliis rebus eorum quamdiu in dei seruitio permanserint: temerario ausu inferre neque eorum personas siue facultates capere aut inquietare. ullomodo presumant. Quod si nostrum edictum. in hoc contempserint: auctoritate dei patris omnipotentis et filii. et spiritus sancti. et beatorum apostolorum petri et pauli. atque iacobi. omniumque sanctorum. eos excommunicamus et anathematizamus. et a liminibus sancte ecclesie sequestramus: ita ut si infirmi fuerint non uisitentur donec satisfaciant: et si mortui fuerint: non sepeliantur. Et si quis princeps uel dominus solidatas. aut alia beneficia eis contulerit. dator et acceptor: anathema sit. Si quis autem uir uel femina ad supradicta castra ire non potuerit: si secundum posse suum armatos milites uel pedites pro se miserit: accepta ut supradictum est penitencia eandem eis plenariam absolutionem. in nomine domini concedimus. Quicumque uero nostrum preceptum obseruantes athletas christi in exercitum domini euntes uel inde redeuntes. honorauerint. adiuuerint. et manutenuerint: in presentis uite transcursu. bone actionis fructum percipere. et in futuro eterne beatitudinis premia mereantur obtinere. Diuina omnipotencia benedictionis sue gratia. uos uisitet. et animos uestros ad eundum in hunc dei exercitum inflammet et inspiret: ipso prestante cui est honor et gloria in secula seculorum amen. Quicumque sancte ecclesie prelati sunt. cum hanc cartam uiderint. eam in dei obsequium et suorum peccatorum remissionem. regibus comitibus ceterisque principibus militibusque et peditibus. una uoce predicare. laudare. et exponere. summa cum sollicitudine studeant. hoc quoque nos. et sinodalis conuentus uniuersitas mandamus. ut quicumque in hac expeditione. tam in talem et tam salubrem pro sue anime remedio salute. inierit: absque licencia et consilio pontificum et principum. inde reuerti non presumat. *littere domini pape archiepiscopo destinate*

Post celebrationem supradicti concilii. honorius romanus papa . uenerande memorie pape calixti successor. huiusmodi litteras domno compostellano destinauit. *tenor litterarum*

Honorius seruus seruorum dei. D. archiepiscopo compostellane ecclesie salutem et apostolicam benedictionem. Uestram siquidem fili presentia hunc sacerdotem bernardum nomine uestris de partibus ad nos usque peruenisse: et de uobis multa nobis bona quam maxime retulisse procul dubio noscat atque eum in presentia nostri a militibus salamantinis immo dei inimicis qui quandam ecclesiam quam ipse pro posse regebat: inhumaniter inuaserunt. et ei cuncta sua bona rapuerunt fore conquestum. Quo circa obedientie iussionem uobis imponimus. uosque ut pote nostrum filium obnixe rogamus quatenus salamantinum episcopum qui uobis suffraganeus est apostolica sententia ammonere minime recusetis. ut prefate ecclesie et huic clerico bona sua faciat restitui. et eosque raptores quod canonicum est exhibere neutiquam pretermittat. Quod si facere contempserit. canonica iusticia feriatur. Uos autem rogamus ut huic ad tantam paupertatem perducto aliquantulum pro dei misericordia succurrere dignemini. Dat. laterani kalendas maii. *quod inuasit .P. iohannides. et a rege uocatus ad curiam fugiit*

Decurso post ea non longi temporis spatio .P. iohannides sancti pelagii de luto dominus tirannica feritate et auaricie stimulis incitatus compostellane ciuitatis burgenses. nephanda proditione captioni mancipauit. et eos in carcere retrusos diuersorum tormentorum illatione ad redemptionem inhumaniter et intollerabiliter cogere cepit. Quorum captionis quandam causam fictitiam et falsam pretendebat. se uidelicet a compostellanis maximas iniurias et multiplicia dedecora pertulisse. que aiebat se multa relinquere non

De inuasione [illegible] .P. iohannides ab archiepiscopo [illegible] [illegible] [illegible] a rege uocatus ad curiam [illegible]

posse. Eorum autem captione comperta dominus archiepiscopus
monitibus necnon precibus tam secularium quam ecclesiasti
cis peritissimorum et virorum illustrium celeberrimus.
missis ad eum bis terque et quater legatis discretis et
sapientibus viris. cur talem iniuriam et tantum de
decus beato Iacobo et sibi intulisset. ab eo expostula
vit. et per ipsos legatos ei mandavit et obnixius roga
vit ut pro deo et beati Iacobi amore. hominium et fidelita
tem quam sibi fecerat. et iure iurando firmaverat ad
memoriam reduceret: et terminis iusticie observatis
captos suos sibi immunitos et absque omni precio sol
veret. Ille autem ad eius mandata factus est surdior:
nec dominum scelerum et impietatum ultorem timuit:
nec reverentiam beato Iacobo aut ipsi archiepiscopo exhib
uit. quia nec captos liberare neque peccata corrigere
voluit. Unde dominus archiepiscopus non modicum commotus.
imprimis ipsum et omnes sibi subditos et totum eius ter
ritorium omnipotentis dei et omnium sanctorum auctoritate ex
comunicavit: et omnia divina preter penitentiam
et baptisma per totam eius terram officia interdixit.
Deinde cum ipse diabolica fraude deceptus. excommu
nicationem omnino contempneret. et eius metu nichil
facere vellet: dominus archiepiscopus rationis et iusticie de
fensor et manutentor. immisso exercitu tam militum
quam peditum congregato. honorem eius terra et
mari hostiliter invasit. castrorum munimina acer
rime obpugnavit. villas et hereditates prius et to
tum honorem ad eum pertinentem preda et incendio
funditus devastavit. preterea totum exercitum in
terra eius tam diu dietari et manere fecit: donec sup
dictus tirannus necessitate constrictus. pacem cum
eo reformavit: et quos captos tenebat absque ulla
redemptione liberos et solutos habire permisit. Ad hec
vero hominium et veteram amiciciam cum domino arch
iepiscopo firmavit. et se melius presenciam ad satisfactio
nem venturum esse compostellam usque promisit.

Dum ipse archiepiscopus in tali expeditione pro tuitione
iusticie. et sui decoris vindicatione laboraret:
iam de morte domine regine .V. per nuncios et per famam
certus erat. que VI. idus marcii debita nature. in
era .I.C.XXIIII. in campanie partibus persolverat.
Ab illa tamen expeditione voti sui compos. et hos
tis triumphator compostellam reversus. de ipsius
regine obitu certior factus est. Ibi enim regales
nuncios mindunienses scilicet episcopum et alios plures
viros in sua curia repperit. mortem regine veram

esse sibi nunciantes et se ex precepto regis obviare et
humiliter deprecantes. quatinus maturato itinere
legionem proficisceret. ut ipsum regem ibi coronaret.
et consilium de amministratione et reconciliatione et
dispositione regni. ad honorem et utilitatem sancte
ecclesie ei conferret. Legionensis etenim civitas tan
tum temporis regalis iuris erat. quia eam con
silio et auxilio civium et principum terre acquisierat.
Audito nuncio domini regis .A. dominus archiepiscopus que
itineri necessaria fore noverat. omnibus convenien
ter et habundanter apparatis: iter legionense feria VI.
ante ramos palmarum cum maioribus et honesti
oribus sue ecclesie personis ovanter aggressus est. Com
postella igitur taliter egressus. ad lucensem civi
tatem in die sabbati perveniens: a domno petro lucensi
episcopo et ipsius civitatis clero atque populo in processio
ne benigne et decenter susceptus est. ibique dominicam pal
marum sollempniter celebravit. postea die lunensi
civitate egressus. cum ad asturiensem civitatem
V. feria in cena domini pervenisset. ibi a domno alone ipsius
civitatis episcopo et clericali atque laicali multitudine simul cum
processione accuratissime receptus est. et crismate atque
oleo consecrato. totum officium ad illum diem per
tinens. more ecclesiastico ipse complevit. Asturicensi
quoque civitate: minduniensi. asturicensi. lucensi
episcopis. comitantibus egrediens: in vigilia dominice re
surrectionis legionem tandem perveniens. a domno
D. ipsius civitatis episcopo et abouetensi qui ibi tunc tem
poris aderat. et a clero et populo. et totius terre obtimatibus
cum insigni processione gratanter et honorifice susce
ptus est: ibique paschalem sollempnitatem cum gaudio
celebravit. Altera die. vigilia et missa pro anima
regine domine .V. que ibi tumulata iacebat celeb
rata: pontificalibus et insignibus ornatus. ad sepul
chrum eius cum crucibus et turibulis veniens. de
bitas obsequias pro remedio et salute eius anime ec
clesiastico more peregit. Rex vero qui urgente neces
sitate tunc temporis legione haberat. audito eius
adventu legatos suos ad eum quam totius destinav
it: summis et indefessis precibus eum deprecans:
quatinus ad se usque sementurensem civitatem ire
dignaretur: neve itineris labore aut longitudi
ne gravaretur. Legatione domini regis audita. IIII.
die dominice resurrectionis ipse archiepiscopus. cum episcopis.
minduniensi. lucensi. asturicensi. ovetensi. le
gione egressus: iter sementurense cum innumero

algamo

militari et clericali comitatu est aggressus. et ad ipsam
ciuitatem ita appropinquans. a domino rege et toletano ar
chiepiscopo. et ab omnibus episcopis qui in curia regis aderant.
a clero quoque et populo ciuitatis. obuiam ei exeun
tibus cum magna et mirabili processione accuratissime
et honorificentissime est susceptus. et in palatiis regali
bus ipso rege iubente hospitatus. Quippe ipse rex eum
amoris priuilegio utpote suum patrinum et patri
onum. et patrem spiritualem et suum coronatorem et
ita diligebat. ut suam honorificentiam ipsius ho
norificencie prorsus post poneret. et uniuersis sue cu
rie ministris. illi magis quam sibi seruire et placere
preciperet. In tanta etiam gratia et in tanto honore
eum habebat: ut nunquam ad suam curiam eum
uenire permitteret: sed potius ipse rex ad eius curiam
bis uel ter cotidie ueniret. et quamdiu in curia eius
moratus est: rex ei suam propria palacia in quibus
hospitaretur ubique concedebat. et ut supradictum est
causa reuerencie exhibende et negociorum in eius pre
sentia. et iuxta eius consilium et arbitrium diffinien
dorum. ad eum in suum hospitium semper ueniebat.
Toletanus quoque archiepiscopus et episcopi. segobiensis. palen
tinus. salamanticensis. auilensis. et alii supradicti.
omnes ad ipsius curiam cotidie ueniebant: tum quia
sancte romane ecclesie legatus erat. tum quia ipso apud
regem pro eis intercedente: suas petitiones a rege in
petrabant. Qualiter emit a regina .V. castrum desari

Hec quoque supradictis. ne ueritatem taceamus
annotare curauimus: quod dominus compos
tellanus longum acerrimam et grauissimam discor
diam cum regina domina .V. post mortem eius patris ue
nerande memorie regis adefonsi. aliquando occulte
aliquando manifeste super habuit. regina enim quorundam eius
emulorum stimulis et consiliis incitata ad eius depositio
nem et depositionem latenter anhelabat. et alium ei in
honore substituere et subrogare. causa extorquende
pecunie: non modicum estuabat. Ille uero ab ipsius
dolis et proditionibus discreti et sapientis uiri more
summopere sibi cauebat. et ne illa in se aliquando pre
ualere posset: amicorum et subditorum presidia circum
se iugiter habebat. Quamuis tamen ab illa incessan
ter uexaretur et inquietaretur: uir summe prudencie
et mirabilis perspicacitatis ad honorem sue ecclesie
augmentandum et amplificandum peruigili et indefessa
cura conabatur. Videns igitur quoddam castrum
nomine Sciram cum suis appenditiis sue ecclesie uti
lissimum et opportunissimum esse. utpote in medio ho
noris beati iacobi situm et fundatum. inito cum ami
cis suis consilio castrum illud in hereditatem beato
iacobo .c.2. marchis argenti ab illa comparauit.
et scriptum de uenditione et de hemptione ipsius
castri ab ea extorsit. quod scriptum ipsamet ac
cepta supradicta pecunia propria manu confirma
uit et roborauit. postea litigio et dissensione inter eos
ut predictum est diutius durante. regina castrum
illud a domino archiepiscopo in pheodum petiuit. cuius peti
tioni ipse condescendens municipium illud quod
petebat illi concessit. ea uidelicet conditione et eo
pacto ut cum ipse uel suus successor castrum suum
recuperare uellet. ipsa regina domino archiepiscopo aut suo suc
cessori quod suum erat et quod emerat. quiete et
absque ulla rebellione redderet. De eodem

Post multum uero temporis contingit dominum
compostellanum legatos suos arias muni
nez. archidiaconum. et ariam gundisalui de cardina
lem. in campanie partes ad reginam destinasse: qui
illuc peruenientes eam admodum egrotam. et in
puncto mortis positam inuenerunt. ante et enim
aduentum legatorum iam sue domui disposuerat: et
recordans pacti. quod cum domino compostellano de sa
rensi castro pepigerat: illud castrum beato iacobo et
domino archiepiscopo post posita omni occasione reddi man
dauerat. Quando etiam legatos uidit. suam man
dationem ratam et inconuulsam esse uolens: ipsos lega
tos prefatos castro et suis appenditiis coram omnibus
inuestiuit. per eos quoque legatos et per quendam mi
litem iohannis didacide qui tum temporis in curia ei
aderat. ipsi iohanni didacide sub cuius iure et domino pre
taxatum castrum tenebatur: mandauit. ut ipse
iohannes castrum domino archiepiscopo pacifice et absque ul
la adulatione reddere non differret. Litteris igitur
ab ipsa regina ad iohannem didacidem super tali lega
tione acceptis: supradicti legati domini compostel
lani ad dominum regem ad apud beatum facundum uen
erunt: et quod de sarensi castro et de honore regina
mandauerat: ipsi regi seriatim et ueraciter narraue
runt. Rex uero legatorum uerbis indubitanter credens
quod sua mater regina de illo castro mandauerat
libenti animo concessit et confirmauit. Nuncium
etiam cum suis litteris ad iohannem didacidem dire
xit. ei mandans et obnixius rogans. quatinus
sarensem castrum iuxta domine regine edictum

dño compostellano inconstanter reformaret. Ipsi quoque
compostellano per litteras mandauit. ut si iohannes
didaci de redditione castri sibi presumeret. aduersario
congregato exercitu assultum in eum faceret. et cas
trum ei uiolenter auferret. Iohannes uero didacus lit
teris et nuncio regis missis. nec edictum regine nec
regis mandatum complere uoluit. sed castro contra
ius retento regis et regine uoluntatem et dispositio
nem omnino contempsit. Unde cum dñs archiepiscopus
uellet eum cum armata manu inuadere et eum in
ius uenire cogere. ipse iohannes hominium et fidelitatem
dño archiepiscopo fecit ei. promittens et iurans se in pre
sentiam dñi regis iturum. et si ipse rex preciperet. castrum
dño archiepiscopo sine fraude redditurum. Recepto
igitur hominio et fidelitate ab illo. archiepiscopus sibi pla
cere respondit quod ipse in presentia regis iret. et
se nunquam castrum uelle habere. nisi ipse rex
iuberet. De eodem

Eodem tempore quo dñs compostellanus ad inuita
tionem regis legionem profectus est ipsum regem
coronaturus. et consilium de administratione regni et
dispositione ut supradictum est daturus. Iohannes di
daci iter eius precedens et in presentiam regis ipso comp
tellano ignorante et absente ueniens. a rege tam
per se quam per amicos suos impetrauerat ut rex sarense
castrum in pheodum sibi concederet. et hominium
atque fidelitatem ipsi regi pro eo castro iam fecerat et
iurauerat. Verum dñs compostellanus in presentiam regis
postea ueniens. magnum conflictum et acerrimum
iurgium cum ipso rege et cum iohanne didaci habuit.
Nam cum castrum quod suum erat et quod dña regina
moriens. beato iacobo et sibi reddiderat a rege peteret.
rex ei respondit se castrum illud iohanni didaci in phe
eodum teste curia iam dedisse. nec ei illud amplius po
sse auferre. quia hominium et fidelitatem pro illo castro ab
ipso iohanne iam recepisset. Quo audito. compostellanus
multas causas et multas rationes et publice et priua
tim regi ostendit. quibus beatum iacobum et se iniuria
tum et grauatum esse. uniuersis curie baronibus satis ma
nifestum erat. postea regem et per se et per amicos obnixe
rogare et deprecari cepit. quatinus diuinam omnipotentiam
iniuriarum uindicem boni et iusti regis exemplo time
ret. et beato iacobo reuerentiam in suorum peccatorum remis
sionem exhiberet. neue ut a tramite ueritatis et iusti
tie prauorum consilio et suasione deuiaret. Pulsabat
bonus pastor ad hostium ut suarum ouium pascua ampl

iarentur. et a lupina rapacitate non deuorarentur. Cla
mabat ad hostium. sed nequaquam exaudiebatur. im
pediente consilio maliuolorum et cupidorum. Rex et ei
illi ita clamanti et pulsanti respondit se nunquam
militem suum iohannem scilicet didaci illo castro ab
lato expoliaturum. neque se quod coram omnibus
curie primoribus fecerat inconstantis et leuis uiri
more aliquatinus cassaturum. Cognita itaque regis
pertinacia et importunitate. compostellanus uehe
menti merore affectus. cepit secum sollicite tracta
re et excogitare qualiter cor eius contra se indura
tum posset emollire et uincere et a tanta pertinacia
reuocare. Adscitis igitur et primos eius pecunia
corrupit. et maiorino domus regis decem march
as. aliis uero consiliariis eius et omnium negociorum con
sultori et dispositori alias x. promisit. ut sibi in hoc
negotio fauerent. et se ad iusticiam conquirendam
adiuuarent. Quibus ita allectis et sibi adiunctis.
regem similiter pecunia aggressus est. et promissis ei. cc.
marchis argenti. supradictis fautoribus adiuuan
tibus et rogantibus. iusticiam tantummodo de iniuria
sibi illata ab eo postulauit. Rex uero partim pecu
nie promissione mutatus. partim fautorum dñi comp
tellani supradictorum consilio et precibus inflexus.
taliter ipsi compostellano respondit. Pater ueneranda
ego multum uellem beatum iacobum et uestram sanctitatem
iusticiam uestram habere. sed militem meum multum
timeo offendere. Timeo etiam uulgi et totius cu
rie blasphemiam. si illud quod tam nuper institui.
tam cito cassauero. Si tamen uestra discretio tale con
silium mihi posset dare. quomodo uestram iustitiam uobis
possem restituere. et militem meum pacatum retine
re libentissime facerem. diuino et beati iacobi amore.
His uerbis regis dñs compostellanus respondit. Nos
equidem diuina omnipotentia et beato iacobo. de cuius
meritis confidimus adiuuantibus. tale consilium
uobis dabimus. Hoc dicto. consilium illud his uerbis illi
aperuit. Omnes pontifices et principes atque totius curie
obtimates in presentiam uestram uenire crastina
die iubetote. et illis in unum conuenientibus. ego que
rimoniam meam super uobis et iohanne didaci coram
uniuersis faciam. et iusticiam de iniuria a uobis et ab
ipso mihi illata exigam. Facta autem mea querela et au
dita mea atque eius ratione. ipsos pontifices. consules.
et curie potestates seorsum abire iubete. ut ipsi
nostras rationes diligenter discutiant. et discussas